

SINT-VINCENTIUSSCHOOL 160 JAAR JONG

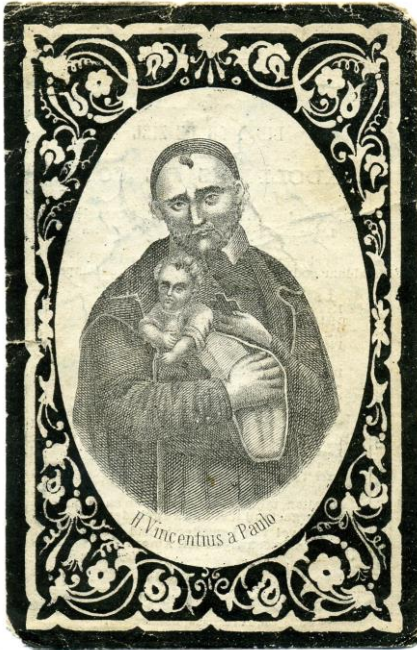
Alex van Maldeghem

*Schoolfoto einde 19de eeuw begin 20ste eeuw genomen door de Gentse fotograaf
Louis De Zutter, Avenue de la Cour (Gewad) 40, Gand.*

Voorwoord

Waarom bracht koning Albert I een bezoek aan onze school? Over welke socialistische voorman maakte zuster Donatienne grapjes in de klas? Waarom daagde niemand op tijdens het oudercontact van februari 1990? Wat is de link tussen de gebeurtenissen van 11 september 2001 in New York en de Sint-Vincentiuschool uit Nevele?

Afbeelding van de Heilige Vincentius à Paulo op een rouwprentje van 1874. Vincentius à Paulo is een Franse heilige (1581-1660) die zich vooral bezig hield met caritatieve werken. Hij is de patroonheilige van de verenigingen die zich bezig houden met liefdadigheid en de ziekenhuizen.

Wie de 'Geschiedenis van de Sint-Vincentiuschool' doorneemt, zal tijdens het lezen onder meer deze vragen beantwoord zien. De geschiedenisreks zullen hun gading vinden in dit historisch goed onderbouwd werk, maar ook de sympathisanten van de school zullen zich kunnen vergenoegen in de weetjes en de anekdotes. Aangezien het boek in periodes ingedeeld is, staat het de geïnteresseerden overigens vrij de periode te lezen die hem/haar het meest aanspreekt. De talrijke foto's zullen bij heel wat oudleerlingen herinneringen oproepen aan hun jeugd jaren in een dorpschooltje in de schaduw van de kerk.

Toen ik vele jaren geleden op school een bestoft schriftje vond met een summiere neerslag van de geschiedenis van de school, was mijn interesse voor het verleden van mijn school gewekt. Met een vulpen en in een keurig handschrift had een zuster - die overste was in de jaren '50 van de 20ste eeuw - enkele mijlpalen uit de geschiedenis van de school aan het papier toevertrouwd. Deze notities konden evenwel in geen enkel opzicht doorgaan als neerslag van de schoolgeschiedenis. Vooreerst waren ze te fragmentarisch en te beperkt. Bovendien was de zuster gestopt bij de dagen dat zij zelf door de gangen van de school slofte. Een halve eeuw schoolgeschiedenis kwam daardoor niet aan bod.

Na een vormselviering in de St.-Mauritiuskerk Nevele sloeg ik met Alex van Maldeghem een praatje en had ik het over de wenselijkheid van een geheel uitgewerkte schoolgeschiedenis. Alex, die zelf tot het 2e leerjaar zijn broek sleet op onze schoolbanken en die nog één schooljaar (1972-1973) aan de normaalschool van Oostakker studeerde, had oren naar die opmerking en beet zich vanaf het najaar 2008 vast in het onderwerp. Na een eerste versie - die heel wat nieuwe vragen opriep - merkte Alex dat verdere verdieping nodig was. Hij voerde opnieuw gesprekken met mensen die zelf deel uitmaakten van de geschiedenis van de school: oud-leerlingen, oud-leerkrachten, oud-personeel... Hij schuimde zolders af, dook in het klooster van Deftinge in de lijst van de zusters met een staat van dienst op onze school en grasduinde in de gemeentelijke archieven van Nevele. Hij worstelde zich tevens door de afleveringen die *Het Land van Nevele* sinds 1970 uitgaf. Geen inspanning was hem te veel. Hij schreef, hij verifieerde zijn gegevens en hij herschreef. Zijn titanenwerk leidde tot dit opus dat voor u ligt.

Als men als betrokkene de geschiedenis van de school leest, dan beseft men dat men een nietig deel is van een groter geheel. Zoveel mensen die decennia geleden hun stempel op de school hebben gedrukt, zijn vergeten en komen enkel door dit boek even opnieuw tot leven. Het is een les in nederigheid en zelfrelativering. Alles gaat immers voorbij. In de context van dit werk, voegen we er - met een citaat van prof. Huysse - een kleine nuance aan toe: 'Alles gaat voorbij, behalve het verleden'.

Ik wens u een leerrijke wandeling doorheen het verleden van de Nevelse Sint-Vincentiuschool! Veel lees- en kijkgenot!

Rik Loobuyck, titularis 6^e leerjaar
(juni 2015, 30 jaar St.-Vincentiuschool)

Het begin van de Congregatie van Deftinge

Dorpschool der zusters en kerk te Deftinge.

In Deftinge zag pastoor Joannes Van Damme met lede ogen de armoede en de zedenverwildering en probeerde dit door onderwijs te verbeteren. Hij deed een beroep op Louisa De Stercke. Zij was vermoedelijk een niet gediplomeerde onderwijzeres tijdens de Nederlandse periode. Op 16 december 1832 kreeg ze twee medewerksters. Het drietal vestigde zich in een aanbouw van de pastorie waar ze ook ouderen verzorgden. Omwille van hun eenvoudige gemeenschappelijke kledij werd het drietal 'zuster' genoemd. Als lerares Frans werd een beroep gedaan op de vijftienjarige Rosalie Van Winnendaele uit een taalgemengde streek. De groep woonde aanvankelijk in een deel van de pastorie. Anderen sloten zich aan. Op 12 december 1836 verwierven zes vrouwen het kloosterhabijt. Louisa De Stercke, feitelijk nog novice, werd moeder Engelberta. Op 18 oktober 1839 werd de kloosterregel goedgekeurd. Er kwamen talrijke intrudes en meerdere bijhuizen. Jan-Baptiste Annocque, pastoor-deken van Ninove, deed een beroep op de nieuwe groep. Zijn broer, pastoor-deken te Nevele, wenste ook religieuzen in zijn parochie. Moeder Engelberta reageerde hierop positief maar een nieuwe kloosterstichting vergde een enorm kapitaal.

1855: aankoop van gebouwen in Nevele

Het oude kasteel naast de kerk behoorde aan de rijke handelaar Armand De Leu, schepen van Gent. Behalve een kasteel met afhangens, omvatte het domein ook een Engelse hof en een moestuin. Het gehele domein was 1 ha 60 a 70 ca groot en bestond volgens het kadasterplan uit de nrs. sectie C 769, 770, 772, 770a en 775a. Daarnaast was er een gebouw verdeeld in vier woningen en medegaande erven, gelegen te Nevele bekend sectie C 787a, 787b, groot 14 aren en 90 centiareen. De eigenaar vroeg hiervoor 38.000 frank. Gelukkig had de in 1851 overleden Isabella Theresia Praet 72.000 frank aan de Nevelse armenraad gelegateerd. De overledene voorzag een eeuwigdurend jaargetijde en elf gezongen missen in de kerk van Nevele. Na enige discussie was de armenraad in 1854 bereid 10.000 frank te besteden aan de nieuwe meisjesschool en het lukte de zusters zelf om 8.000 frank in te brengen.

Op 10 februari 1855 kochten twaalf vrouwen samen het domein. De elf zusters tekenden met hun wereldlijke naam. De koopsters waren Ludovica de Stercke, Elisabeth Hoogstoel, Joanna De Mulder, Judith Claus, Joanna Maria Reynaert, Scholastica Van Hoorde, Coleta Van Nieuwenhove, Charlotte Losset, Rosalie Verstraete, Maria Francisca Helleputte en Sophia Stevens. Anna Maria Van Dalem uit Ophasselt werd als leek mede-eigenares. De akte werd verleden bij notaris Bernard Dierick te Nevele.

Belangrijke weldoener

Jacobus Sutterman zorgde voor de resterende 20.000 frank. Hij ondertekende met pastoor Jozef De Vos van Deftinge de aankoopakte. In ruil verbonden de zusters zich via een notariële akte hem levenslang te voorzien van voedsel en kledij en hij kreeg een kamer op het kloosterdomein. De religieuzen moesten instaan voor zijn medische verzorging en het onderhoud van zijn kleren. Hij mocht in het kloosterdomein wonen en verder het leven leiden van een treffelijke burger. Jacobus mocht zich ook elders vestigen. In dat geval betaalden de zusters hem jaarlijks duizend frank en bij zijn overlijden kreeg hij een begrafenis eerste klas. In de parochie Nevele moesten dertig gezongen missen worden opgedragen. Zeshonderd gelezen missen waren voorzien op een door de overste te kiezen plaats. Op de dag van zijn begrafenis dienden roggebroden uitgedeeld aan de armen. Gedurende vijf jaar voorzag hij bij zijn jaargetijde een gift voor de leerlingen van de

'spellewerkschool'. Op 29 september 1871 testamenteerde hij zijn vermogen aan vier zusters of aan de langstlevende onder hen. Het waren Louisa De Stercke en Joanna De Mulder, verblijvend te Deftinge en Rosalia Verstraete en Maria Roggeman, wonend te Nevele. Dit gebeurde ten kantore van notaris Bernard Dierrick in het bijzijn van vier getuigen.

De pionierstijd

Moeder Engelberta. Stichteres van de Congregatie van de zusters van Deftinge, algemeen overste van 1832 tot 1858 en van 1861 tot 1877. Overste te Nevele van 1858 tot 1861.

Novicemeesteres zuster Stanislas (Joanna De Mulder) werd overste benoemd van het bijhuis Nevele. Zij en de zusters Catharina (Sophia Stevens) en Celestine (Marie Servaete) reisden op 30 mei 1855 naar Nevele. Het noviciaat van de congregatie werd naar die parochie overgebracht. Een dag later kwam het domein onder de bescherming van Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt-Ontvangen. Plaatselijk directeur werd de Nevelse pastoor-deken. Architect Arthur Verhaeghe ontwierp zes klassen met een totale lengte van 42 m. Per twee was er een ingang deur met bovenaan een nis en een heiligenbeeldje. Elke klas had 3 x 2 naast elkaar geplaatste smalle ramen. In 1856 waren er 107 meisjes ingeschreven, een aantal dat vlug steeg. Er kwamen zeven novices en meerdere postulanten. Gedreven door de hoge nood werden enkelen met onderwijstaken belast. Anderen deden keukenwerk. Ze sliepen op de onverwarmde zolder. Er kwam een kapel in het voormalige kasteel. Het opdragen van de Heilige Mis en het bewaren van het Allerheiligste kon enkel in een officiële

gebedsruimte en deze had steeds een dak. Er kwam daarom binnen in het gebouw een bijkomend dak boven de kapel. In 1857 werd onder impuls der zusters de Mariacongregatie voor jonge dochters opgericht onder de titel Maria Onbevlekt Ontvangen. Talrijke leerlingen werden lid. Op 10 september 1857 werd zuster Catharina de tweede overste in vervanging van zuster Stanislas.

Het inzetten van novices in het onderwijs was niet volgens de toenmalige kerkregels. Drie van hen verlieten de congregatie. Beide feiten en enige druk uit het bisdom Gent ondermijnden de positie van moeder Engelberta als algemene overste in Deftinge. In december 1857 kozen de zusters aldaar zuster Scholastica (Virginie Van Crombrugge) als haar opvolgster. Moeder Engelberta werd op 11 september 1858 de derde overste van het bijhuis Nevele. In april 1858 keerde het noviciaat naar het moederklooster terug.

De zusters van Deftinge kozen in 1861 opnieuw zuster Engelberta als hoofd van de congregatie. Haar gebrekkige vorming en povere kennis van het Frans waren niet langer een hinderpaal.

Moeder Candida (Rosalia Verstraete) werd overste te Nevele. Voordien onderwees ze Frans te Deftinge en te Temse.

In 1867 werd geld ingezameld voor een zaal op het kloosterdomein. Deze diende voor de Mariacongregatie en de Xaverianen en was ook feestzaal van de school. Er waren toen twaalf zusters, naast les geven deden ze keukenwerk of ze werkten op de boerderij van het klooster.

Zuster Theophila (Maria-Theresia Tromont) uit het Waalse Autreppe stond in de keuken vanaf 1856; zuster Pharaïldis (Scholastica Van Hoorde) van 1859 tot 1861; zuster Gertrudis (Rosalia Van Hoorde) van 1857 tot 1865; zuster Agatha (Maria Theresia Vierendeel) deed 'huiswerk' van 1861 tot 1862 en zuster Julia (François Godijn) vanaf 1864. Zuster Veronica kwam in de keuken in 1872.

In 1860 kreeg de school 100 frank gemeentesubsidies, daarnaast ontvingen ze 3 frank voor verwarming en 20 frank voor schoolbehoeften. De gemeenteschool kon rekenen op een bijkomende staatsvergoeding van 5 frank en 25 frank. De gemeenteonderwijzers werden ook betaald voor onderricht aan de meisjes-wezen van het burgerlijk godshuis Louise Marie en aan de jongens van het kantonnaal leerwerkhuis. Dit werkhuis sloot eind 1861.

In augustus 1861 vroeg de raad éénparig de staatserkenning van de

zustersschool. Door liberale druk in de hogere besturen bleef die uit. In 1862 ontving de school 300 frank gemeentesubsidies en in 1863 ontvingen ze 342 frank. De kloosterboerderij zorgde voor bijkomende inkomsten.

Zuster Catharina (Sophia Stevens) overleed op 15 oktober van dat jaar. Haar aandeel werd door de mede-eigenaren verdeeld. In 1865 was de gemeentebijdrage opgetrokken tot 576 frank en 100 frank voor het bijkomend schoollokaal en de meubelen. Op 16 december 1869 werd de school erkend door het koninkrijk. Beide Nevelse scholen kregen voortaan 0,60 frank per maand en per leerling voor behoeftige kinderen.

Juridisch gezien was één zuster verantwoordelijk voor het gegeven onderwijs. Tot 1870 was dit Maria-Theresia Loontjes. Nadien werd het Regina Prové (zuster Augustine) en in 1877 werd het Regina Mariën. Verscheidene oud-leerlingen traden in te Deftinge of kozen een andere religieuze weg.

De concurrentie verdwijnt

In mei 1859 sloot de gemengde school van Emmanuel Kluytmans. Er waren in zijn school in de Nevelse Karmhoek nog 22 jongens en 11 meisjes. In die maand sloot ook de school van Sophie De Volder. Er waren nog 45 leerlingen. De school van Victorine Sergeant poogde met 17 leerlingen te overleven, maar had op het einde van het jaar nog slechts 8 leerlingen.

De kantschool

Het reeds bestaande kantklasje werd naar het nieuwe domein overgebracht. Zuster Celestina, tot dan verantwoordelijke voor de kantschool, werd uit haar functie ontheven omwille van haar gebrek aan pedagogische vorming. Ze werd vervangen door zuster Agnes (Sophie Creupelandt) op 3 december 1856.

In juli 1857 kwam op de gemeente een vragenlijst toe van de gouverneur over de organisatie van de kantschool. Volgens de Nevelse raadslieden was de kantschool gevestigd "in gezonde en daartoe genoegzame bereide lokalen". Ze gaven toe "dat het aantal werkuren het normale peil te boven ging", maar "Die kinderen zijn behoeftig en moeten in het onderhoud hunner ouders en verder van broeders en zusters bijdragen". Vanaf 1868 werd het vak kantwerk lange tijd enkel door religieuzen onderwezen. De oprukkende mechanisatie trof de kantsector, maar door de inzet van de zusters bleef het klasje bestaan.

De 'Vlaamsche' school

Van 1857 tot 1869 stond zuster Emerentia (Maria-Theresia Loontjes) in de Vlaamse school. Ze kwam aan te Nevele samen met zuster Adela (Marie-Justine De Vrije) die in 1858 Nevele verliet. Zuster Dominica (Anna Theresia Laperre) onderwees van 1859 tot 1868 in de 'Vlaamsche' en de kantschool. Zuster Francisca (Pelagie Segers) gaf enkele maanden les in de Vlaamse school in 1865. Zuster Eulalie (Melanie Roobaert) gaf van 1864 tot 1866 handwerk. Op 29 september 1869 stuurde de congregatie zuster Augustina (Regina Prové) naar de 'kleine Vlaamse school'. Het bijwonen van de lessen was niet verplicht en in de zomermaanden bleven velen afwezig.

In 1874 ontving de school jaarlijks 7,20 frank per behoeftige leerling. Bemiddelde ouders betaalden 2 frank per leerling en per maand. Voor het schooljaar 1876-77 kwam de gemeente Nevele tussen voor het schoolgeld van 118 behoeftige jongens en 100 meisjes in beide scholen. Tijdens het schooljaar 1877-78 waren er 102 behoeftige jongens en 112 meisjes en het volgende schooljaar waren het er respectievelijk 106 en 113.

Zuster Xaveria (Anna-Maria De Waegeneer) gaf er les vanaf december 1869, maar stierf op 12 februari 1873, zesenvestig jaar oud.

In de 'Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen' hebben Frans De Potter en Jan Brouckaert het over de Nevelse bewaarschool. In 1875 werd deze gemengde school voor kleuters op vraag van de zusters door het gemeentebestuur erkend. In het gemeenteraadsverslag staat "Overwegende dat dergelijke inrichting als zeer nuttig en voordelig mag beschouwd worden en dat daardoor een groot aantal arme kinders, welke nu dagelijks de straet doorlopen en de voorbeleidende lessen van onderwijs en goede opvoeding zullen kunnen genieten en alzo de werkman voordeliger in staat zal stellen om in de noodwendigheden van zijn huisgezin te kunnen voorzien". De gemeente kreeg voor dit doel een jaarlijkse staatssubsidie van 600 frank. Trots werd dit laatste vermeld in een in 1878 door burgemeester Mulle uitgegeven kiespamflet. De bewaarschool werd gratis. In de 'Vlaamsche School' waren er naast de kant- en de bewaarschool nog drie andere klassen.

De zusters van de heilige Vincentius à Paulo en de mannelijke ouderlingen van het burgerlijk godshuis Louise-Marie met vooraan de wezen.

Het hospitaal of burgerlijk godshuis Louise-Marie kort voor de Eerste Wereldoorlog.

Het externaat

Een gedegen kennis van het Frans was volgens de leidende kringen de ideale voorbereiding voor een leven als medewerkende echtgenote of als zelfstandige. Inspelend op die wens startten de zusters een opleiding voor meisjes boven de twaalf jaar. De school stond open voor leerlingen uit buurparochies. De Franse school had geen internaat en werd het 'externaat' genoemd. Er was geen subsidiëring voor dit voortgezet onderwijs dat in zijn beginjaar 58 meisjesleerlingen telde. Zuster Camilla (Philomena Ponet) stond in het externaat vanaf december 1856 tot aan haar overlijden op 25 november 1877.

Zuster Virginie (Philomena Van Wijmeersch) gaf les van 1858 tot 1862 en werd op 23 mei 1862 vervangen door zuster Perpetua (Regina Mariën). Andere lesgeefsters in de 'Fransche school' waren zuster Germana (Theresia-Godelieve De Jonghe) in 1867-69 en 1877-79 en zuster Catharina (Bernarde Nuttinck) in 1866-67 en 1877-79. Zuster Mechildis (Maria De Schuyteneer) combineerde diverse opdrachten in de Vlaamse en de Franse school vanaf 1873. Ook moeder Candida onderwees in de Franse school.

In 1878 spraken 550 van de 3.300 inwoners van Nevele de beide landstalen. Een middelbare school voor jongens bestond er niet op de gemeente.

Prijzen

Reeds in de aanvangsperiode kreeg de school een subsidie voor prijsboeken en enkele behoeftige leerlingen kregen behoorlijke kledij. Melanie Beryngier ontving het boekje 'De deugd van alle staten' na het schooljaar 1856-1857 als derde prijs voor het vak 'lezen en oppassen'. Mathilde van Maldeghem, uit de Brabantstraat, kreeg in 1873 'Christelijke Onderwijzingen en gebeden met teksten uit de Heilige Schriftuer, het Missaal en de Heilige Oudvaders' en het boek 'Leven van Genoveva van Brabant, huisvrouw van den doorluchtige paladijn Sifridus'. Naar haar voorbeeld mochten de meisjes niet toegeven aan huwelijksontrouw.

De congregatie bloeit

Op 1 februari 1868 aanvaardde de congregatie de verzorging van ouderen en gebrekkigen in het burgerlijk godshuis Louise-Marie in Nevele. Deze instelling was ook een 'voorlopig verblijf en huis van doortocht' voor

geesteszieken. Er verbleven ook meerdere wezen.

Zuster Dymphna verliet de kantschool en ging werken in het gasthuis bij de toenmalige overste zuster Rosalia (Joanna Roggeman).

In 1869-1871 werden nog twee bijkomende zusters uit Deftinge naar het Nevelse burgerlijk godshuis gestuurd. Voortaan kregen de meisjes-wezen les in de zustersschool.

Moeder Candida, overste te Nevele van 1861 tot 1877 en algemeen overste van 1877 tot 1888.

Moeder Candida werd begin 1877 vicaresse in het moederklooster. Op 6 februari van dat jaar werd zuster Benedicta (Pauline Goorikx) overste te Nevele. Ze vertrok reeds na een maand. Zuster Perpetua (Regina Mariën) verving haar in maart 1877. Ze werd de kloosteroverste met grootst aantal dienstjaren. Op 2 september 1877 stierf de stichteres tijdens de jaarlijkse retraite in Deftinge. Moeder Candida werd haar opvolgster.

OM DE ZIEL VAN HET KIND

Het 'geuzenbewind' in ons land

Het katholiek schoolcomiteit op de koer van de zustersschool in 1884.

De Belgische parlamentsverkiezingen van 11 juni 1878 leidden tot de liberale regering Frère Orban-Van Humbeeck. Minister G. Rolin- Jaquemijn benoemde op 27 januari 1879 niet de katholieke Leonce Mulle maar zijn liberale lijstgenoot Theophiel Braet tot burgemeester van Nevele. Charles De Booser van de gemeenteschool vroeg op 13 maart 1879 zijn opruststelling aan en verkreeg die begin 1880. Op 21 juni 1879 werd de tweede organieke wet op het lager onderwijs in de Belgische kamers gestemd. Godsdienst was niet langer verplicht en mocht enkel buiten de klasuren worden gegeven. Er volgde een zeer scherpe reactie van de geestelijkheid en van het katholieke volksdeel op deze 'Ongelukswet'. Louis Verbiest nam ontslag in de gemeenteschool. Bernard Pattyn werd op 29 september 1879 de nieuwe hoofdonderwijzer. Zuster Maria Perpetua nam ontslag als aangenomen onderwijzeres. Haar niet meer erkende katholieke school kreeg verder een gemeentesubsidie van 0,20 frank per leerling en per maand. Enkel de gemeenteschool kreeg van de hogere overheid een bijkomende subsidie van 0,40 frank. In oktober 1879 verzette het ganse gemeentebestuur zich tegen de oprichting van een gemeenteschool voor meisjes maar ze werden teruggefloten door de gouverneur.

Op 5 oktober 1879 werd een katholieke jongensschool opgericht in de

toenmalige Kernemelkstraat met als hoofdonderwijzer Louis Verbiest. Het gebouw was eigendom van olieslager Bernardus Vandervennet en oud-burgemeester Mulle de Terschueren betaalde de huur. De meeste jongens trokken naar die school. Kasteelheren vormden een decanaal beschermcomité voor het katholiek onderwijs. In 1879 werd een parochiaal comité de 'Katholieke Schoolpenning' opgericht met als voorzitter deken Livinus De Groote. Schepen Leo Diaz was één van de meer dan honderd leden. Hun doel was de wedde te betalen van de onderwijzers en de zusters en ook in te staan voor schoolbehoeften en leermiddelen in beide katholieke scholen. Er waren twee grote bussen voor omhalingen in de kerk en kleinere in de winkels van het dorp. Meerdere inwoners deden maandelijks een vaste gift. Er werd 29108,98 frank opgehaald in de periode 1879-1884. Karel-Lodewijk Claeys aanvaardde een benoeming tot onderwijzer in de Nevelse 'geuzenschool'. Onderpastoor Liefmans beschuldigde zijn oudere zusters Paulina en Pelagia van medeplichtigheid en ontsloeg hen als meesteressen in de zondagsschool. Beiden woonden in de Langemunt en waren ongehuwd. Paulina was naaister. De onderwijzers en meerdere ouders van leerlingen in de gemeenteschool werden de communie en zelfs de absolutie geweigerd. Huiseigenaars van beide strekkingen poogden de schoolkeuze van hun huurders te beïnvloeden. Volgens de liberalen benadeelde Louis Verbiest, tevens voorzitter van de armenraad, de kinderen van de gemeenteschool bij de armenhulp. De wezen van Louise-Marie gingen volgens hen ten onrechte naar de katholieke scholen.

In januari 1880 werd Leonida De Martelaere (Mevrouw Carlier) hoofd en tevens leerkracht van de gemeenteschool voor meisjes. Op voorstel van de liberalen kreeg ze een leegstaande klas in de jongensgemeenteschool. Er werd een houten schutting geplaatst tussen de speelplaatsen van beide geslachten. Elke officiële steun voor de zustersschool verdween.

De katholieke meerderheid onder leiding van schepen Leo Diaz verwierp de gemeentelijke onderwijsbegroting "omdat de school der zusters de algemene goedkeuring der bewoners t'allen tijde genoten heeft". De liberalen bleven afwezig. De gemeenteoverheid weigerde op 30 juni 1881 een middelbare school te Nevele. De arrondissementscommissaris verlangde een gemeenteschool voor kleuters maar dit was volgens de liberale burgemeester een te zware aanslag op de gemeentekas. De Nevelse gemeenteraadsleden weigerden op dezelfde zitting ook een afzonderlijke ingang voor beide gemeentescholen. Een verschillend begin-

en einduur van de lessen was volgens hen een goedkopere oplossing. In mei 1883 werd de officiële onderwijzeres vervangen door 'Madame' Vijt. De katholieke raadsleden stemden tegen en weigerden deze opgedrongen Gentse als opvolgster te erkennen. De raad weigerde een krediet voor een 'cloison' (tussenmuur) in de officiële meisjesklas. Deze had slechts 20 leerlingen en een tweede klas had volgens de gemeenteraad geen enkele zin.

De katholieke jongensschool werd in 1881 overgebracht naar de 'Merktplaats 11'. Louis Verbiest en de jonge Remi Braemscheute, gediplomeerd hulponderwijzer, hadden er hun woonplaats. Op pinkstermaandag 2 juni 1882 was er de plechtige wijding van het erevaandel van het Nevelse schoolcomité. Tweeëndertig vreemde genootschappen hadden de uitnodiging aanvaard en kregen elk een zilveren medaille. In de namiddag was er na enkele toespraken een optocht met muziek en zang. Op het einde van de dag had men een batig saldo van 2784 frank. Er waren wellicht tegenbezoeken aan andere parochies. Zo ontvingen in Hansbeke op 2 juli 1882 tweeëntwintig maatschappijen een zilveren schoolpenning uit handen van de weledele heer Frans- Gisleen Borluut.

Een explosie van kloosterroepingen leidde tot nieuwe stichtingen. Op 13 februari 1881 leidde de Nevelse deken Livinus De Groote een plechtigheid bij de aankomst van twee religieuzen te Landegem. Het bijhuis werd na korte tijd uitgebreid.

Talrijke jonge krachten werden naar Nevele gestuurd. Zuster Engelberta (Alida Bossuyt) stond daar voor het eerst van 1878 tot 1881. De Brusselse zuster Margarete (Louise Stevens), pas twintig, startte op 29 april 1879 een lange onderwijsloopbaan in Nevele. Zuster Rafaël kwam, nog geen maand na haar eeuwige geloften, hier in februari 1881 aan maar vertrok reeds in december 1882. Zuster Emiliana (Marie Van Himst) stond in het lager onderwijs vanaf die maand; zuster Norberta (Maria-Louise De Coster) volgde in april 1883. Beiden hadden geen diploma. Keukenzuster Veronica vertrok in 1881. Zuster Mechtildis een jaar later. Zuster Teophila stierf op 25 juni 1882. Zuster Barbara (Maria Vlassenbroek) arriveerde hier in september 1884.

De zusters telden in 1884 drie klassen met respectievelijk 42, 63 en 80 leerlingen. Er waren 75 kleuters in de bewaarschool. Een aanzienlijk deel volgde alleen in de winter de lessen. Jacobus Bruneel van Pittem en

Bernardus Dhont van Sint-Martens-Latem waren dienstknecht en woonden op het kloosterdomein.

Katholieke overwinning in België

*De oudst bewaarde foto van de Nevele meisjesschool
in het archief te Deftinge.*

Bij de volgende nationale verkiezingen op 16 juni 1884 leed de regering van Frère Orban een verpletterende nederlaag. Te Nevele werd nog geen maand later Madame Vijt weggestuurd. De gemeente besloot de bestaande gemeenteschool te sluiten en de katholieke school van Louis Verbiest als gemeenteschool te erkennen. Bernard Pattyn werd ter beschikking gesteld met een minimum aan wachtgeld. De gemeente erkende ook de zustersschool. Er volgde een grote en zeer incidentrijke steunmanifestatie aan de nieuwe katholieke regering te Brussel op 7 september 1884. Het voltallige comité van de 'Katholieke Schoolpenning van Nevele' nam er aan deel. Er werd daarvoor in het kasboek een uitgave van 152,25 frank ingeschreven. Daarna werd het comité ontbonden. Op 20 september 1884 kwam de derde organieke wet op het lager onderwijs, de wet Jacobs. Deze wet maakte erkenning en subsidiëring van katholieke scholen mogelijk op voorwaarde dat de helft van het onderwijzerskorps gediplomeerd was. Er kwamen maatregelen voor reeds in dienst zijnde leerkrachten.

Drieëndertig gezinshoofden tekenden in Nevele een verzoekschrift tot behoud van de bestaande gemeenteschool. Het waren er dertien meer dan vereist. Volgens de katholieke meerderheid waren de ondertekenaars onwetend of handelden ze onder druk. Enkelen waren volgens hen niet van Nevele. Een enkele keer had ten onrechte de moeder getekend. De Bestendige Deputatie verwierp de motivatie van de gemeente. Op 15 oktober 1884 werd het ontslag van Pattyn ingetrokken. Het aanvaarden van een bijkomende gemeenteschool werd toegestaan maar de erkenning van de zustersschool werd geweigerd. De religieuzen deden een nieuwe aanvraag en deze keer noteerden ze de namen van de zusters-onderwijzeressen in het lager onderwijs en maakten ze melding van het bestaan van Franstalige klassen.

DETTIG JAAR KATHOLIEK BESTUUR IN BELGIË 1884-1914.

Verdere strijd

Te Nevele kwam er op 1 januari 1885 een homogeen katholiek gemeentebestuur aan de macht onder leiding van Léonce Mulle de Terschueren. De katholieke jongensschool van Louis Verbiest werd als gemengde gemeenteschool erkend en de lessen werden opnieuw in die gemeenteschool gegeven. Remi Braemscheute van de laagste klas aanvaardde een betrekking als gemeenteonderwijzer te Astene en werd vervangen door Florent Dierick. Camiel Lootens, te jong voor de normaalschool van Sint-Niklaas, gaf voorlopig les als monitor. Hij was nog geen vijftien jaar oud en ontving geen wedde. Ook Camiel van Maldeghem was een tijdlang monitor.

Tevergeefs poogde de gemeente het wachtgeld voor Madame Vijt volledig op Gent af te wentelen. Noodgedwongen aanvaardden ze Bernard Pattyn in de middenklas. Pattyn vormde een zelfstandige school met eigen gemeentesubsidies. Pattyn bleef, tegen de zin van het gemeentebestuur, wonen in het schoolhuis. Er kwam een onderwijzeres voor het naaiwerk in beide gemeentescholen. In 1890 waren 74 meisjes uit Nevele en Vosselare in de gemeentescholen ingeschreven. De gemeente kreeg jaarlijks een vergoeding van de gemeente Vosselare omdat daar geen lager onderwijs was en de kinderen in Nevele school liepen.

Op 23 juli 1885 gaf toenmalig Belgische minister van binnenlandse zaken en openbaar onderwijs Joseph Thonissen aan het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen de toelating de zustersschool te aanvaarden. De gouverneur stuurde op 29 september 1885 een brief naar de arrondissementcommissaris van Gent-Eeklo. Hij wees erop dat subsidiëring van 'l'école pour filles dirigée par la Dem.elle Mariën Reine à Nevele' (Regina Mariën of moeder Perpetua) mogelijk was. De congregatie beloofde dat zuster Emiliana van de hoogste en zuster Norberta van de middenklas binnen de twee jaar het vereiste getuigschrift zouden behalen. Zuster Augustina van de laagste klas was van de diploma-eis vrijgesteld.

Op 1 september 1885 openden de zusters ook een jongensschool. Zuster Gabriëlle (Mathilde Haelewiick) werd er aangesteld als lesgeefster. De gemeenteklas van Florent Dierick werd, tegen de zin van de liberale uit Nevele afkomstige staatsinspecteur Adhemar Camille Van der Cruysen, opgeheven. De 68 jongens tot acht jaar werden naar de zustersschool

gestuurd. Volgens het toenmalige schepencollege maakte dat hen minder woest en was het voor de gemeente financieel interessanter. De zuster had ééntwintig jaar ervaring en was volgens de gemeenteoverheid voldoende bekwaam. De zusters Emiliana en Norberta behaalden later hun bekwaamheidsdiploma.

In augustus 1886 had zuster Gabriëlle van de jongensschool zich nog niet voor het examen aangeboden. Voor de tweede graad kwam er een bijkomende jongensklas met de gediplomeerde zuster Margarete. De helft van de leerkrachten had nu het voor subsidiëring noodzakelijke getuigschrift. Verscheidene jongens van de tweede graad vertrokken naar de gemeenteschool van Bernard Pattyn.

Deftinge stuurde in april 1887 de pas in de normaalschool afgestudeerde zuster Scholastica (Victorine Vander Poorten). Ze werd in de zomer van 1888 naar het moederklooster teruggeroepen en werd in 1891 raadszuster van de algemene overste. Eind 1888 vroegen de zusters niet langer subsidies voor hun jongensschool. De gemeenteraad drukte de wens uit dat "juffrouw Mariën hare school in den bloeiende stand houde zoals ze nu bestaat". Op 7 oktober 1893 werd deze school 'nummer drie' voor het laatst vermeld in de gemeenteraadsverslagen. Ze kreeg geen subsidie meer.

In 1894 verliet zuster Gabriëlle de parochie. Op 10 februari van dat jaar ging Bernard Pattyn in ziekteverlof. Er waren toen slechts 66 leerlingen, betalende inbegrepen, in beide gemeentescholen. Een vervanger was volgens de gemeenteraad voorlopig niet nodig. Op 1 april 1894 werd Pattyn wegens gezondheidsredenen definitief ter beschikking gesteld.

De lagere school in 1885

Het gemeentearchief bevat een beschrijving van de gemeenteschool begin 1885. De laagste meisjesklas was 12 m lang, 7,50 m breed en 5,70 m hoog. Er waren 84 leerlingen. De middelste klas had een lengte van 9,50 m en had dezelfde hoogte en breedte. Er waren 63 leerlingen. De hoogste klas had 'slechts' een hoogte van 4,26 m, een breedte van 5,65m en was 7,13 m lang. Er waren 42 leerlingen. Er was in de drie klassen 18,75 m², 11,25 m² en 7,60 m² glasoppervlakte. Er waren twee speelplaatsen van 257 m² en 60 m². De oppervlakte van de in de zomer van 1885 opgerichte jongensklas was 53 m². De drie vensters hadden een totale oppervlakte van 11,40 m². Natuurlijk was het leerlingenaantal in de zomermaanden

kleiner. Na de erkenning moest het wettelijk voorziene programma worden aangeleerd. Godsdienst was niet verplicht maar werd wel gegeven. Frans werd enkel onderwezen in de hoogste klas. Er waren 34 lessen in de zomer en 29 in de winter. Inspectie door het schepencollege en staatsinspectie waren mogelijk. De gemeente betaalde voor het kuisen en voor de prijsboeken. De gemeente kreeg staats- en provinciesubsidies en er was de bijdrage van de gemeente Vosselare. De aanneming van de school moest elke tien jaar worden vernieuwd. Bijkomend schoolgeld vragen voor behoeftigen was verboden.

Ontspanning voor de jeugd

Op 28 juni 1888 bezocht de variétégroep 'Theater Van den Berghe' Nevele en verbleef hier vier weken. Dit gezelschap, toen onder leiding van Maria Cronenburg, trok door gans Vlaanderen en bracht variété en ook religieus en profaan toneel. Te Nevele was er de opvoering van het passiespel 'Het lijden van ons Heer' en het heiligenleven 'Genoveva van Brabant'. Voor de jeugd brachten ze een poppentheater 'Het spel met de marionetten'.

Ook het circus Lebot trok vanaf 1893 met zijn 'theater de la Passion' rond voor het verzorgen van passiespelen en variété. Ze werden in 1896 een volwaardig circus. Ze traden dat jaar op in onder meer Oostende, Brussel, Antwerpen en Nevele. Het gezelschap onder leiding van weduwe Amelie Bauwens beschikte over een circustent van 16 m doorsnede. Er waren voorstellingen in parochie- en kloosterzaaltjes. Een programma voor de schooljeugd tegen een verminderde prijs was gebruikelijk. Ook de zusters woonden de voorstellingen bij.

Subsidiëring

Na de schoolstrijd daalde landelijk het leerlingenaantal. Het gemeentewonderwijs kreeg niet langer maandelijks 1,50 frank per maand per behoeftige leerling. Men betaalde nu 0,50 frank voor de minvermogenden tot 14 jaar voor alle scholen. In het schooljaar 1886-87 werden 147 jongens en 147 meisjes gesubsidieerd en de gemeente voorzag extra-subsidies voor landbouwlessen.

Gegoeden betaalden maandelijks schoolgeld aan het schoolhoofd voor de gemeentekas. Vanaf 1893 was dit jaarlijks drie frank, driemaandelijks te betalen. Ouders met een jaarlijks belastbaar inkomen onder de tien frank waren volgens de wet van 1895 vrijgesteld. In 1898 bedroeg de

onderwijstoelage 2 frank per behoeftige leerling. Er was 1 frank supplement per meisje voor naaigerief.

Er werd gecontroleerd op het effectief bijwonen van de lessen. In beide scholen werden behoeftige leerlingen geschrapt indien ze weinig of niet opdaagden. Bij de zusters waren dit 86 meisjes en 23 jongens. In 1898 volgden 83 behoeftige meisjes en 30 jongens samen met de betalenden min of meer regelmatig de lessen.

Bij de eeuwwisseling ontving de congregatie namens zuster Gertrude een jaarloon van 1100 frank en namens een andere zuster 1000 frank. De school kreeg ook een bijkomende vergoeding voor de schoolbehoeften van de arme kinderen en voor het reinigen van de klaslokalen. In 1903 ontvingen de zusters jaarlijks 3.871 frank. Ondanks een groter aantal leerlingen was dit slechts 41,49% van de voor het onderwijs voorziene gemeentegelden.

Het lager onderwijs vóór de eeuwwisseling

Zuster Emiliana verliet Nevele in oktober 1892. Zuster Norberta was te Nevele van 1883 tot 1893. Op 21 augustus 1893 wordt de school-overeenkomst met Vosselare vernieuwd. Op 3 mei 1895 benoemde de gemeenteraad Camiel Lootens tot tweede onderwijzer in de gemeenteschool. Officieel was de gemeenteschool gemengd maar in werkelijkheid liepen er enkel jongens school.

Drie jaar na het verlaten van de katholieke school van Landegem aanvaardde de congregatie van Deftinge in 1896 een nieuwe onderwijs-opdracht te Meigem. Er zijn dat jaar twee klassen in het Nevels lager meisjesonderwijs. Zuster Augusta (Maria Janssens), sinds 1892 in Nevele, stond in de laagste klas. Moeder Perpetua wordt genoemd voor de hoogste klas.

In de bloeiende zondagsschool kregen ook zeventienjarigen les. Een bekende meesteres was juffrouw Maria Theresia Corijn. Enkele kloosterzusters kregen de eigendomsrechten van het Nevelse domein op 29 augustus 1896. De akte werd verleden voor meester Rens, notaris te Deftinge.

In 1897 stond zuster Augusta in de hoogste en zuster Cecilia (Philomena Laureyssen) in de andere klas. Dat jaar sloot de school een overeenkomst met de gemeente waarbij werd overeengekomen dat zonder toelating het aantal gediplomeerden niet mocht worden verhoogd of verlaagd.

Bijkomende subsidies waren uitgesloten.

Er werd een derde klas erkend met als onderwijzeres zuster Margarete. De school kreeg voor haar slechts 500 frank, een halve wedde. 'Knechtjes' tot negen jaar kregen les bij de zusters. Zuster Augusta verliet Nevele in september 1898. Einde 1898 werd zuster Gertrude (Clemence Faignaert) hoofd van de 'Vlaamse school'.

In rustiger water

Leerlingen verwelkomden de nieuwe Nevelse burgemeester Adolf Minne op zondag 5 maart 1888. Deze katholieke burgervader, zoon van een orangist, werd te Landegem afgehaald door 200 ruiters en 75 rijtuigen. Na de 'Vlaamsche Leeuw' en de 'Brabançonne' aan het gemeentehuis begaf de stoet zich naar beide scholen. Daarna trok men naar zijn woning op de Markt. Weesmeisjes, verblijvend in Louise-Marie boden hem een bloementuil aan.

'Maagdekes' zaten op een praalwagen op 8 juli 1900 bij het aantreden van deken Felix Broutyn en de jubelzangen der onschuldige kleinen weerklonken tijdens deze stoet met dertig groepen.

Op 6 december 1913 werd de weledelgeborene juffrouw Ide de Kerkhove d'Exaerde honderd. Op de kloostermuren hing tijdens de tweedaagse feesten 'St Vincentius kloosterzusters sturen vandaag voor U Jubelwenschen hemelwaarts'. Zusters waren in de weer op de beide processiedagen op de parochie. Leerlingen in processiekleren stapten mee naar den Oostbroek en keerden terug langs de Zeistraat en de Kortemunt.

Steeds meer religieuzen met een diploma

Het behalen van een diploma werd voor religieuzen belangrijk. In de eerste graad was een fröbeldiploma behaald voor een officiële jury voldoende. Twaalf zusters van Deftinge slaagden in een éénmalig opgelegde proef in hun bijhuis te Temse. Enkelen behaalden voor de centrale examencommissie te Brugge een diploma lager onderwijs. Vanaf 1902 zond de algemene overste beloftevolle jonge zusters naar de in 1894 opgerichte normaalschool van de franciscanessen (Crombeen) te Gent. Er kwam voor hen een woning in de Leeuwstraat rechtover deze school. Ook zusters-normalisten van twintig andere congregaties volgden er les. Vanaf nu kregen voor het onderwijs bestemde jonge zusters een opleiding in de normaalschool.

Er komt een schoolcomité

Op 1 oktober 1900 werd de school de 'lagere gemengde private school' genoemd. Er kwam een tienjarige erkenning voor die afdeling en ook een vierde klas. De congregatie stuurde de pas afgestudeerde 19-jarige zuster Majella (Stephanie Van Wauwer). Zuster Damascena (Elisabeth Peeters), eveneens gediplomeerd kwam aan te Nevele op 12 september 1902 en zuster Angelina (Elisa Tips) verving zuster Majella in 1903.

Vanaf 1908 regelde een schoolcomité de contacten met de officiële instanties. De leden waren deken Felix Broutyn, overste moeder Perpetua en zuster Gertrude, schoolhoofd van de lagere school. Zuster Augusta kwam in 1908 terug naar Nevele en werd comitélid. Dat jaar besloot de gemeente het aantal schooluren licht te verhogen. Er kwam 'huiswerk'. Zuster Rachel (Anna Van Wauwe), een gediplomeerde twintiger kwam in januari 1910. Op 10 maart van dat jaar werd de school opnieuw voor tien jaar aangenomen. Moeder Perpetua nam op 12 mei wegens haar hoge leeftijd ontslag uit het schoolbestuur maar bleef schooloverste. Zuster Damascena vertrok in oktober 1913.

Problemen

Het aantal leerlingen bij de zusters steeg. Er kwam daarom in 1903 een derde klas in de gemeenteschool met als onderwijzer Leon Reel. Alle jongens van het derde leerjaar liepen bij hem school. Op 21 april 1905 vroeg de gouverneur een vierde klas. Ook de jongens van de eerste graad moesten volgens de gouverneur onderwijs volgen in de gemeenteschool.

De gemeente beriep zich op de tienjarige overeenkomst met de vrije school. Het onderricht bij de zusters was goedkoper en men vreesde tegenkanting. Om de zusters te ontlasten werden in 1906 een tiental jongens van de eerste graad naar de gemeente 'overgezonden'.

Ondanks een nieuwe brief van de gouverneur op 27 augustus 1906 en twee verslagen van de inspectie weigerde de gemeenteraad op 24 januari 1907 een bijkomende klas. Er volgde een nieuw schrijven van de gouverneur op 3 augustus 1908. Volgens de gemeente was de zuster wel niet gediplomeerd maar wel voldoende ervaren. Gezien hun nog "tedere" leeftijd was onderricht bij de zusters te verkiezen. Burgemeester Theofiel Schelpe vond 9.242,17 frank + 2.000 frank voor schoolmeubilair een te zware aanslag op de gemeentekas. Het beëindigen van de schoolovereenkomst met Vosselare vond hij een beter idee.

Het liberale gemeenteraadslid notaris Corneille Van Roy wou een principebeslissing voor een bijkomende school op het Veldeken. Hij had hiervoor de steun van drie raadsleden uit de meerderheid. Volgens de burgemeester leidde ook dit tot nieuwe belastingen en tot ontvolking van de bestaande scholen. Het voorstel werd verworpen.

De congregatie van Deftinge opende op 4 oktober 1909 een school in Poesele met drie zusters. De schoolovereenkomst met Vosselare werd op 1 september 1912 opgeheven. Op 29 september 1912 stuurde Deftinge drie zusters naar Vosselare en op 1 oktober kwam er een bewaarklas en een lagere klas. Begin 1914 kwam er een bijkomende zuster en nog een klas bij. Begin 1913 kreeg ook Vosselare een eigen gemeenteschool.

Bijna een abdij

De meisjes van de naaischool omstreeks 1890 met rechtsboven Maria Beaufort en tweede van links Elodie Bijtebier.

De zusters beschikten over een grote tuin met een tachtigtal fruit- en diverse andere bomen. Er was een serre met zes druivelaars. Men teelde rogge en aardappelen. Op het neerhof huisden een dertigtal kippen en ongeveer vijftig konijnen. Er was het nodige voor de hovenier. Dit alles betekende een bijkomend inkomen voor de kloosterlingen en maakte het door de wet van 1884 op het platteland verplichte en gesubsidieerde landbouwenderricht mogelijk.

De wetgever voorzag met gemeentesubsidies naaionderricht voor meisjes. Maria Beaufort en zeven anderen werden omstreeks 1890 gefotografeerd met een naaimachine. Huishoudkunde was niet verplicht maar werd te Nevele wel gegeven. De zusters hadden in 1918 zesenzestig 'vrouwhemden' en een grote voorraad rokken en onderkleden. In de school stonden twee piano's en evenveel harmoniums. De vraag naar pianolessen bij de jonge vrouwen was groot. Bij regenweer kon men op school schuilen onder een zijafdak en er waren de nodige 'gemakken' (WC's). In het werkhuis was er een kast met ongeveer honderdvijftig boeken. Anno 1914 had de school 185 leerlingen exclusief externaat.

Op weg naar de leerplicht

In de 'aangenomen' school waren er talrijke kruis- en heiligenbeelden. Elke klas had een Christusbeeld en een beeltenis van Leopold II en van het toen jonge koningspaar Albert I en Elisabeth. Er waren omkeerbare schrijfborden. Er hingen kaarten van het kanton Nevele, van het arrondissement Gent en van de school en de onmiddellijke omgeving. Er stond een sfeer (= wereldbol) op een ijzeren voet en er hingen printen voor aanschouwelijk onderwijs. Er was een thermometer, een metriek stelsel, een landmetersketting, koperen gewichten en een uurwerk met een houten lijst. Van alle gebruikte leerboeken waren er een vijftigtal exemplaren. Voor de lessen huishoudkunde was het nodige kookgerief voorhanden en de nodige vrouwenkleden voor naaionderricht.

Het aantal armen daalde en steeds meer kinderen liepen school.

In 1910 werd de leeftijd om voor het eerst de communie te ontvangen ongeveer zeven jaar. Er kwam een eerste Heilige Communie. De plechtige bleef bestaan. Nuchter zijn sinds middernacht bleef een eis.

Na de wet Schollaert van 28 februari 1911 werden de leerkrachten volledig betaald door de overheid. Ongeveer vijf procent van de ouders betaalde verder 0,5 of 1 frank voor de schoolbehoeften naargelang van hun

inkomen.

In het Staatsblad van 21 mei 1914 verscheen de vijfde organieke wet op het lager onderwijs. Men voorzag verplicht onderwijs tot veertien maar dit vergde de verdere uitbouw van een vierde graad en verdere uitvoeringsbesluiten. De leerkrachten werden vanaf nu door de staat betaald. Onderwijzers in het katholieke onderwijs kregen een tweederde loon. Religieuzen hadden een halve wedde. Er kwam kosteloos medisch onderzoek van de schooljeugd.

Wat met de kleuters?

Er waren op 23 februari 1885 honderd kleuters waarvan veertig een bijdrage betaalden. In september 1885 erkende de gemeente opnieuw de kleuterafdeling. Ze voorzag voor deze 'minderjarigen' jaarlijks 100 frank subsidie en hoopte op een staatssteun van 210 frank. De betalende ouders zorgden voor 100 frank. De congregatie beloofde 530 frank te betalen uit eigen middelen. De staat betaalde echter maar 25 frank en de gemeente besloot in 1886 de erkenning in te trekken. De afdeling bleef als 'privaat gesteunde school'. E.H. Kenschart, namens de dekenij verantwoordelijke voor het onderwijs, hield verder toezicht. In december 1888 werd E.H. Van Den Driesche zijn opvolger.

De congregatie stuurde op 18 juni 1892 fröbeliste zuster Roza (Emerence Maes) naar Nevele. Ze werd later bijgestaan door zuster Hermina (Elisa Bertels) die ook tijdelijk in Meigem actief was. Op 12 december 1908 kwam zuster Timothee (Emma Tips) naar Nevele maar ze vertrok weer na de grote vakantie van 1910. Van september 1912 stond Cornelia (Emma De Mynck) te Nevele. Beide zusters hadden een fröbeldiploma.

In de bewaarschool stonden zestien lessenaar, drie kinderen per lessenaar. Ze waren van wit hout en zwart geverfd. Er stond een groot kruisbeeld en drie andere heiligenbeelden. Er was een grote houten kast voor het opbergen van schoolgerief: leien, griffels en boekjes voor zestig kleuters. De kleuters hadden bandeletten, geweeft matjes en legstokjes. De kleineren beschikten over twaalf platen met afbeeldingen van 0,30 m tot 0,40 m van de Gewijde Geschiedenis en zestien platen van 0,50 m tot 0,60 m over andere onderwerpen. Er waren mozaïekplaatjes van allerlei soorten beschikbaar voor een veertigtal leerlingen. Ongeveer vijftientig kleineren maakten kleuterwerkjes in albums en deze werden op school bewaard.

Herman Van Nuffel had het over zijn kleuterjaren in onze gemeente. Een lieve zuster toonde hem in 1904-05 mooie prentjes en gaf blokjes om mee te spelen.

Het externaat kort vóór de Grote Oorlog

Op 15 oktober 1911 werd zuster Alida (Maria Haché) lesgeefster in het externaat. Zuster Edouarda (Coletta De Cokere) onderwees vanaf september 1913 in de 'Fransche school'.

Vooraan in beide klassen hingen er kruisbeelden. In de ene klas was de afbeelding van de koninklijke familie zwart verguld ingelijst op formaat 0,50 m x 0,40 m. In die klas stonden tien lessenaars voor telkens vier leerlingen en in de andere negen voor telkens twee leerlingen. Ze waren in wit hout en zwart geverfd. Er waren voor de twee klassen twee schoolborden van één vierkante meter op 'chevalet'. Vier landkaarten van vier vierkante meter en twee kleine op doek van 0,90 m x 0,90 m hingen aan de muur. De school beschikte over veertien veelkleurige prenten over de wereld en evenveel over de vaderlandse geschiedenis.. Er was een landkaart van Nevele en een 'métier' voorzien van tapijtwerk. De school bezat 1300 'gezichtskaarten'. In de andere klas stonden 16 printen van 0,70 m x 0,50 m voor aanschouwingsles en spreekoefeningen en er was het nodige handwerkgerief. Er was een glazen 'pianoplaatsken'. Deze niet gesubsidieerde afdeling wordt niet vermeld in het gemeentearchief. Het externaat werd gesponsord door ouders en weldoeners en het bepaalde vrij zijn eigen programma.

Werken en leren

Kantzuster Agnes stierf in 1896 op de leeftijd van 65 jaar. Ongeveer 15.000 Belgische meisjes combineerden ook na 1900 studie en werk in 180 kantscholen. De socialistische en liberale oppositie in ons land hekelde deze toestand. Te Nevele kwam tijdens het schooljaar 1908-09 een fotograaf, 'Spécial pour Ecoles'. De nog erg jonge Robert en Juliette D'Hooge, uitgedost in hun beste kleren, kwamen samen op de foto.

De Nevelse naai- en kantschool in 1909. Links vooraan zit Irène D'Hooge.

Schoolfoto van Robert en Juliette Dhooge, schooljaar 1908-1909.

De elfjarige Irène D'Hooge en een elftal leeftijdsgenoten van de zusterskantschool werden vereeuwigd. Ze droegen lange witte werkkledij. Zeven meisjes werkten met een naaimachine. Irène versierde kussens, twee anderen deden handwerk. Het lokaal was verlicht met gas. Er stonden twee heiligenbeelden in deze weinig versierde klas. Vanuit een hoek keek een meesteres toe. Wellicht was het Marie-Caroline Wauters. Deze 'godsdienstige vrouw' verbleef vanaf 17 mei 1901 tot 1915 in het klooster maar was geen zuster.

Verdere studies

Verder studeren was voor weinig meisjes weggelegd. Enkelen werden onderwijzeres maar door het grote aantal zusters kwamen er in de katholieke scholen weinig plaatsen vrij. Enkelen gaven les aan de jongens in een gemeenteschool. Zo verving Georgine Janssens onderwijzer Leon Reel te Nevele van 24 maart tot april 1905. Bertha Torrekens volgde haar op voor de rest van het schooljaar. Beiden waren gediplomeerd.

Mannen waren volgens schoolopzichter Vromant niet te vinden voor een vervanging wegens de gebrekkige verloning. Margaretha Verbiest, ongetrouwde dochter van Louis, verving in 1909 enkele weken haar vader. Ze kandideerde op 3 april 1909 vergeefs voor een definitieve benoeming in de gemeenteschool. Ze kreeg de steun van twee gemeenteraadsleden.

In 1911 openden de gezusters Van Ballenberghe te Drongen een naaischool voor meisjes boven de veertien. Vrouwen van Nevele, Vosselare en Meigem kregen daar een voortgezette naaiopleiding door een gediplomeerde meesteres in de naai- en snijkunde. De leerlingen van Nevele en omgeving konden vanaf 1911 gebruik maken van de regelmatige tramverbinding van Nevele met Drongen.

DE EERSTE WERELDOORLOG

Op 4 augustus 1914 brak de oorlog uit. Op 15 augustus 1914 liepen de leerlingen nog mee in de jaarlijkse processie. Er was uitzonderlijk veel volk. Op 25 augustus werd rondgestrooid dat de naderende Duitsers alle mannen tussen achttien en vijftig gebruikten als menselijk schild. Op deze 'vliegende maandag' verborgen velen zich in de Nevelse kloosterkelder. De volgende maand werd de burgerwacht van Nevele een paar weken versterkt door een groep uit Sint-Gillis. Leden van die wacht en ook vluchtelingen verbleven op het kloosterdomein. Er volgde een nieuwe zwarte maandag op 5 oktober.

Klooster en kerk met vooraan links het uitleeshuisje in 1908.

In de namiddag van 11 oktober kwam de cavaleriedivisie van generaal Dewitte naar Nevele. Sommige van zijn soldaten overnachtten in het schoolcomplex. Het springen van de brug op 12 oktober veroorzaakte lichte schade aan het klooster en de schoolgebouwen. In de namiddag van 13 oktober staken de Duitsers te Nevele de vaart over. Kogels vlogen in het rond en een zuster raakte licht gewond.

De parochiepriesters waren nergens te bekennen. Ze verscholen zich een vijftal kilometers verder op de hoeve van Bruno Cocquyt. Moeder Perpetua deelde, omwille van die noodtoestand, zelf de in de kloosterkapel

aanwezige gewijde hosties uit aan haar medezusters. De religieuzen vluchtten naar het godshuis Louise-Marie. De Duitsers inspecteerden dit burgerlijk godshuis grondig maar vonden geen Engelse of andere soldaten. Zonder veel schade aan te richten trokken ze na een paar uur verder. De zusters keerden terug en hervatten de lessen maar ingekwartierde Duitse militairen zorgden voor veel hinder.

Puinen van het klooster eind 1918.

De kantonnale inspecteur kondigde in de zomer van 1915 via een affiche de nieuwe onderwijswet aan. Kinderen geboren van 1904 tot en met 1909 werden in het najaar op de school van hun keuze verwacht. Drie halve dagen verlof en ook thuisonderwijs bleven mogelijk. Hij vroeg een gedetailleerde lijst van alle leerlingen acht dagen na het begin van de lessen. De Duitsers vonden een oproep per brief aan de ouders niet nodig. Ze waren beducht voor rondlopende kinderen en eisten de strikte toepassing van de wet.

De gemeente weigerde op 21 december 1915 de gemeente Poesele te betalen voor de opvang van Nevelse leerlingen wegens de te geringe afstand. De Poeselse kloosterschool telde toen 16 Nevelse kinderen.

Het gemeentebestuur stond in januari 1916 met goedkeuring van de hoofdpiener enkele verlofdagen toe vanaf de derde graad. Vijf dagen

werden toegestaan in april voor het planten van aardappelen. Vijf dagen waren mogelijk in de hooitijd en vijftwintig in de oogsttijd. Hiervoor diende een gemotiveerde aanvraag ingediend minstens één dag op voorhand. De aanvragen werden genoteerd in een register met een drievoudig afschrift voor de inspectie.

Op 21 juli 1916 regelde de Duitse gouverneur-generaal von Bissing het medische schooltoezicht. Dokter Lambrecht werd te Nevele schoolgeneesheer. Na zijn dood verving dokter Prosper Steyaert hem op 10 mei 1917. De vergoeding voor het maandelijkse onderzoek was twee frank per jaar en per leerling. Hij werd benoemd voor vijf jaar.

Puinen van het klooster eind 1918.

De gemeente hernieuwde de schoolerkenning op 9 december 1916 volgens de voorwaarden van de nieuwe wet. Er kwam op 7 oktober 1917 een inlichtingsbureau voor vluchtelingen in het klooster onder impuls van E.H Albert Verschraegen, onderpastoor te Deinze (1912 tot 1928) met als doel het lenigen van de geestelijke en stoffelijke nood van de hier verblijvende vluchtelingen. Op 14 oktober 1917 was er voor hen een vergadering in het klooster. Wellicht logeerden sommigen daar.

Kolengebrek leidde tot het sluiten van nagenoeg alle scholen van het Etappegebied kort na 20 november 1917.

Zuster Bonaventura (Marie- Louïse De Buck) werd als versterking naar Nevele gezonden. Ze was van Merendree afkomstig en gediplomeerd. Op 15 maart 1918 werden de scholen heropend.

De herstelde voorzijde van het klooster kort na de Eerste Wereldoorlog.

Zuster Margarete. Ze was te Nevele bekend als zuster Marguerite.

In de loop van 1916 kwam op het gemeentehuis een bericht binnen van de 'Centrale electricque des Flandres'. De elektriciteitsleiding die reeds voor de oorlog was aangevraagd, zou eind 1916 te Nevele worden geïnstalleerd. De ingenieur van de werken was Henri-Jozef De Clercq, die goede relaties had met de Duitsers. Er werden meerdere aansluitingen gerealiseerd in de dorpskom en ook bij de zusters.

Vanaf de kloostertoren seinde de ingenieur militaire gegevens door naar Baarle-Hertog en Folkestone. Vanuit zijn verblijf een paar huizen verder, bereikte hij door een gat in de haag ook bij nacht zijn uitzendpost. Vermits er talrijke pannes waren, koesterden de Duitsers en de plaatselijke bevolking geen argwaan.

Zuster Margarete, de medewerkster van de oude en ziekelijke moeder Perpetua, was vermoedelijk hiervan op de hoogte.

Op 24 september 1917 was er een mislukte luchtaanval op het kasteel van oud-burgemeester Mulle de Terschueren waar hoge Duitse officieren op dat moment waren ingekwartierd. Dit kwam verdacht voor en in oktober 1918 werd De Clercq aangehouden en ter dood veroordeeld. Door de wapenstilstand op 11 november werd het vonnis niet uitgevoerd.

De zusters te Nevele eind 1918, begin 1919.

Vooraan in het midden zuster Marguerite, uiterst rechts zuster Bonaventura. Rechtstaand tweede van links zuster Alida en naast haar zuster Esther. Tweede van rechts is zuster Rachel.

Het trage verloop van de Vlaamse ontvoogdingsstrijd maakte sommigen ongeduldig. Deze 'aktivisten' vonden gehoor bij het Duitse militaire bestuur in België. Voormannen te Gent waren de gebroeders Van Roy, zonen van de Nevelse notaris. Verontwaardigd over de Duitse moordpartijen en opesingen weigerden de meesten contact met die beweging. In 1916 keerden de 'aktivisten' zich tegen het Frans in het onderwijs. Volgens een beslissing van 22 april 1916 mocht de Franse taal enkel nog onderwezen worden vanaf het zesde leerjaar en hoogstens vier halve dagen per week. Op 22 augustus 1916 stuurt de voorzitter van het provinciaal bestuur een brief naar de gemeente Nevele waarbij hij de toepassing van de regels eist. Op 4 februari 1917 werd de Raad van Vlaanderen opgericht met als onderwijsspecialist Josué De Decker uit Zeveren. De Franstalige opschriften in schoolschriften en op platen van vaderlandse geschiedenis werden verboden. Begin 1918 riep de Raad, zwaar tegengewerkt door de Belgische administratie, de onafhankelijkheid van Vlaanderen uit. In Gent keerde schepen Jan Wannyn zich tegen het Frans, ook in katholieke scholen. In het Nevelse externaat werden de Franstalige platen van vaderlandse geschiedenis verwijderd. Het Nederlands werd de voertaal in schoolschriften.

Het eindoffensief

In de nacht van 27 op 28 september 1918 startte het Belgische eindoffensief. De zusters van het huis van Deftinge te Gullegem werden op de vlucht gedreven en sukkelden samen met hun oudjes naar Nevele. Op 4 oktober tegen middernacht kwamen ze te Nevele aan. In de kerk en de kloostergebouwen bevonden zich toen reeds ongeveer 1.500 vluchtelingen uit de omgeving van Tielt. Er verbleven ook talrijke priesters en kloosterlingen waaronder de zusters van Vosselare. De oudjes van Gullegem werden naar het rusthuis gebracht waar ze door hun zusters werden verzorgd. De schoolzusters van daar bleven in het Nevelse klooster.

Steeds dichterbij het front half oktober het Schipdonkkanaal. Op 18 oktober trok het gros van de vijand zich terug achter de vaart en vernielde de brug. Een kasseiregen viel op het klooster tot in de bedden van de zusters. Een dag later werd ook de parochiekerk opgeblazen. De meest waardevolle kerkschatten waren vooraf naar de kloosterkelder gebracht en bleven gespaard. Vele kerkmeubelen en ook de beelden die in de klasgebouwen werden bewaard werden verwoest door een vliegtuigbom.

De klasgebouwen en het gebouw van de broederschappen werden in puin geschoten. Twee zusters hoorden een kogel rakelings langs hun hoofd maar bleven ongedeerd. De elektrische centrale werd vernietigd.

Op 20 oktober 1918 trok het Franse leger het dorp binnen. De staf vestigde zich in Louise-Marie. De zusters van het klooster kregen in de avond van 20 oktober bezoek van twee Franse officieren waaronder de kleinzoon van Generaal De Sonis. De zusters mochten eerst blijven maar moesten kort daarop toch vertrekken. Het gevaar in de kelder te verstikken door gasbommen was te groot. Ze vluchtten in kleine groepjes naar Poesele, Lotenhulle en Poeke. Uiteindelijk werden ze opgevangen in het klooster van Ruiselede, samen met de zusters van Meigem, Gullegem en Vosselare en hun oudjes. Daar vernamen ze de dood van hun medezuster Elie (Antoinette Coucke). Ze was uit het Meigemse klooster gevlucht en op 20 oktober in de kelder van een boerenhof door een houwitsers gedood.

Enkel onder hen trokken verder naar het kasteel van Doomkerke en beleefden in de nacht van Allerheiligen op Allerzielen een zwaar bombardement. De schoolzusters van Nevele keerden op 3 november naar hun klooster terug. Het dak was grotendeels weg, de westgevel ingevallen, deuren en vensters doorzeefd. In de eetzaal van het klooster werd een voorlopige kapel opgericht en dadelijk werden er missen gelezen. Op 6 november 1918 bezochten koning Albert I en toenmalig kroonprins Leopold de kloostergebouwen en dankten de zusters voor de geleverde inspanningen.

Dank u, USA

Op 29 oktober 1914 werd in de toen nog neutrale USA de 'Commission for Relief in Belgium' opgericht onder leiding van Herbert Hoover met als doel grootscheepse hulp aan België te bieden. De organisatie werkte met schenkingen en subsidies. Ook in Nevele kwam in mei 1915 een comité ter verdeling van de hulp. Begin 1917 waren er in Nevele 691 behoeftigen. Zelfs na de oorlogsverklaring van de USA aan Duitsland op 2 april 1917 werd de hulp via neutrale landen voortgezet. Ondanks de grote ellende werd daardoor een massasterfte onder de burgerbevolking voorkomen. Groot was de dankbaarheid van onze mensen. Zoals in vele andere scholen werden te Nevele in 1919 klasfoto's gestuurd naar de weldoeners in de Verenigde Staten. Ze dankten hen voor het sturen van voedsel en kledij. Rechts- en linksonder prijken de foto's van Albert en Elisabeth, tussen hen in het beeld van het Heilig Hart van Jezus.

Dankbetuiging aan de Amerikanen door de kinderen van de eerste klas van de aangenomen school.

'Hommage à l'Amérique'. Dankbetuiging aan de Amerikanen door de kinderen van de derde klas van het externaat of de 'Franse school'.

Een complete verwoesting

Op vraag van de algemene overste moeder Laurentia stelden deurwaarder Charles Claeys en architect Jan Haché, beiden van Gent, op 26 november 1918 de oorlogsschade vast en maakten hiervan een verslag. De schade aan het hoofdgebouw en de achtervleugel werd op 97.200 frank geraamd. Er was 27.200 frank schade aan de totaal vernielde klassen. Er werd een bijkomende claim van 7.100 frank opgesteld voor de vernielde 'gemakken', het hekken langs de straat, de afsluitingsmuur en voor twee maal een afdak. De schade aan de tuin werd op 5.815 frank geraamd. De vernietigde elektrische leiding werd op 1.700 frank geschat. Er werd een bijkomende vergoeding gevraagd voor de kapel, de verdwenen en beschadigde kleren, het vernietigde schoolmateriaal, de opgebruikte voorraden en diverse kosten.

HET INTERBELLUM

Een volledige verandering

Rouwprentje met foto van zuster Maria-Pauline, overste te Nevele van 1918 tot 1920.

Moeder Perpetua en zuster Hermina vertrokken in december 1918 naar het moederklooster. De kantschool werd niet meer heropgestart. Zuster Maria-Pauline (Idonie Vantomme) werd moeder-overste te Nevele. Het vinden van voorlopige schoollokalen was haar eerste zorg.

Gelukkig was de woning op de 'Merktplaats' van de dochter van oud-burgemeester Celestin Minne minder beschadigd. Het gebouw was tijdens de voorbije oorlog gebruikt door de 'Feldpolizei' en stond leeg. Dit huis stond op de hoek van de Markt en werd later eigendom van de familie Diaz. De gemeente voorzag op 14 december 1918 een subsidie van 400 frank voor het herstel van de ruiten.

De kleuters werden tijdelijk ondergebracht in de woning van kloosterknecht Bernard Dhont. Het externaat werd begin 1919 heropgestart.

Leopold De Smet betaalde in februari 1919 drie frank aan zuster Edouarda

voor de Franstalige rekening van zijn dochter Maria namens het 'Institution des Soeurs de St Vincent à Nevele'.

De zusters Augusta, Bonaventura, Edouarda, Gertrude en Rachel verlieten in april 1919 de school. De laagste klas van het externaat kwam onder de leiding van zuster Marie-Therèse (Cesarine Jacob). Zuster Antonine werd verantwoordelijk voor de keuken. De gemeente voorzag eind 1919 een éénmalig krediet van 600 frank voor verwarming. Zuster Margarete werd op 18 oktober 1920 naar de kloosterschool van Poesele gestuurd ter vervanging van zuster Arnolda (Valerie Verdonck).

Zuster Lucilla (Leonie Casteleyn) begon op 16 april 1919 aan een lange loopbaan in de kleuterschool. Tijdelijk waren er slechts drie klassen in het lager onderwijs. Zuster Angeline keerde terug naar de hoogste klas. Zuster Cecilia stond nu in de middenklas. Ze overleed op 3 april 1920. Kleuterleidster Rosa kreeg de laagste klas.

Het schoolcomité bestond in oktober 1920 uit deken Emiel Bessems en de zusters Angeline, Marguerite, Rosa en Alida. Allen hadden een diploma of genoten van een overgangsmaatregel voor oudere leerkrachten.

Hulde aan België

Indrukwekkend was de herdenking van de gesneuvelden op zondag 31 augustus 1919. De plechtige lijkdienst werd opgedragen door deken Bessems in de op de markt opgerichte houten noodkerk, de 'berlen kerk' genoemd. Rond deze houten kerk kwam kort na oktober 1919 een stenen gevel. De schoolkinderen zongen vaderlandse liederen en in de namiddag was er een Te Deum en een stoet. De oud-strijders, de families van de gesneuvelden en de gemeenteoverheid woonden de kerkdienst en de plechtigheden bij.

De schoolkinderen stapten mee in de optocht van 22 november van 1919. Een vrijheidsboom werd geplant.

*Hulde aan de grote Belgische patriot Kardinaal Mercier
door de meisjes van de Franse school.*

*Rechts van de foto van de kardinaal herkennen we Maria De Mulder uit
Poesele en rechts van het H.Hartbeeld Bertha De Wulf
uit Sint-Martens-Lerne.*

Vanaf 1921 vond de jaarlijkse herdenking van de gesneuvelden plaats op elf november. In de lessen werd het overwinnende België verheerlijkt. Groot was de sympathie voor koning Albert en koningin Elisabeth. Hun foto's hingen in elke klas. Op de schriftkaftjes toonde men de verwoestingen van het front of de beeltenis van onze vorsten. Opstellen gingen over België. Marguerite Van Maldeghem schreef een opstel over de nationale vlag. De zegepraal van de Vlamingen in 1302 was een voorafspiegeling van de latere Belgische zege. In opstellen in de volkstaal werden de overwinningen van 1302 en 1918 verheerlijkt. Toch toont Marguerite Van Maldeghem in haar opstel ook medelijden voor de gewone Duitse 'sukkelaar'.

Grote werken

De definitieve heropbouw van het klooster en van de school werd na de oorlog aangevat. De kapel werd vergroot, de woning van de zusters kreeg meer comfort. In 1922 werd een nieuw schoolgebouw met verdieping gebouwd onder leiding van architect Jan Haché uit Gent, de vader van zuster Alida. Hij verzaakte aan zijn ereloon van 16.000 frank ten gunste van de gemeenschap.

Ook in het klooster werden werken uitgevoerd. In september 1923 werd de Nevelse zuster Ludwina (Maria Loontjes), kloosteroverste. Ze liet een feestzaal bouwen. Ze verliet de school op 11 september 1926. Ondertussen kreeg Nevele opnieuw elektriciteit.

Een andere rechtsstructuur

Gebruik makend van artikel 53 van de wet van 27 juni 1921 stonden meerdere zusters hun rechten af aan de vzw 'Zusters van de Heilige Vincentius à Paulo gevestigd te Nevele'. Tot de schenkers behoorden de te Nevele geboren en te Temse verblijvende zusters Marie De Keyser en Elisa Cackaert. De akte werd verleden voor de Nevelse notaris René-Marie-Felix-Auguste Blomme op 28 juni 1922.

De vereniging kon beschikken over alle onroerende en roerende bezittingen van de afstandshouders en over de nog te verkrijgen oorlogsschade. Het vermogen werd op 130.000 frank onroerende en 41.500 frank roerende goederen geschat. De oprichting van de vzw werd vermeld in het bijvoegsel van het Belgische Staatsblad van 22 september 1922 onder nummer 641. Er werd een beheerraad opgericht bestaande uit leden van de congregatie van Deftinge. Irène De Clercq, Louise Stevens, Maria Haché en Marie Janssens, toen zuster te Meigem, werden lid. Deze laatste en Clemence Spileers, zuster te Wontergem, tekenden de overdracht en waren tevens volmachthouders voor hun medezusters. Op 2 juni 1923 werden de school- en kloostergebouwen definitief aan de vzw overgedragen.

Een nieuw begin

De uitvoeringswet van 13 november 1919 voorzag de gelijkschakeling van de wedden van de wereldlijke onderwijzers in de officiële en de aangenomen scholen. De directies van de aangenomen scholen ontvingen

het geld. Mannen en vrouwen kregen hetzelfde loon. Geestelijken kregen verder een halve wedde.

Het schoolcomité stelde op 1 oktober 1920 dokter Prosper Steyaert opnieuw aan als schooldokter. Zijn ereloon bedroeg drie frank per jaar en per leerling. Hij onderzocht ook de leerlingen van de privaat ondersteunde bewaarschool en van het externaat. In een gezondheidsboekje werden de lengte en het gewicht van de leerlingen genoteerd en hij deed de nodige inentingen. Volgens oud-leerlinge Irma Blancke was het onderzoek vooral 'de tong uitsteken en A zeggen'.

Kort na de Eerste Wereldoorlog werd er driemaal per jaar een decanale pedagogische conferentie georganiseerd en werd de zustersschool van Nevele in de kring Zomergem ingedeeld. De samenkomsten met didactische oefeningen hadden telkens in een andere school plaats. De andere leerlingen van de kring kregen die dag vrij. In 1925 werd Achiel Cassiman wereldlijk inspecteur in de ressort Deinze. Hij was medestichter van de Kunst- en Oudheidkundige Kring van Deinze. De kantons Deinze, Kruishoutem en Nevele vormden zijn werkgebied.

Reeds vroeger was er sponsoring door plaatselijke notabelen. De beste meisjesleerlingen uit het omliggende trokken na het lager onderwijs naar het externaat in Nevele. De wet van 18 oktober 1921 voorzag een fonds voor de meest begaafden. In het kanton Nevele werd een Intercommunaal Fonds opgericht en de gemeente voorzag 309,50 frank voor verdere studies na de lagere school. 'Dame Haché' zat met Camiel Lootens en Leon Reel in de schiftingscommissie. De gemeentelijke toelage werd verhoogd en bedroeg 771,21 frank in 1927. Dat jaar sloot de gemeente zich aan bij de schiftingscommissie van Deinze. Moeder Gaudentia vertegenwoordigde er de kloosterschool. Ze werd na enige tijd vervangen door Cesar Van de Kerckhove, diocesaan opzichter te Gent. Prosper Steyaert zat in de commissie als geneesheer. Vanaf 1930 kreeg de school een bijkomende gemeentetoelage voor het reinigen van de schoollokalen.

Opnieuw 'Het Veldeken'

In 1920 vroegen 50 huisvaders van het Veldeken en omliggende een wijkschool. Ze hadden samen 135 kinderen tussen drie en veertien jaar. Op 13 september van dat jaar antwoordde de koninklijke commissaris dat dergelijke kleine en gemengde scholen niet meer van deze tijd waren. Het oprichten van een bewaar- en een eerstegraadsklas was te overwegen.

Architect Valcke van Gent maakte twee voorontwerpen.

De gouverneur drong op 18 oktober 1922 aan op een vierde klas in de overvolle gemeenteschool. De gemeente besliste echter op 23 januari 1923 op het Veldeken een 'bewaarschool en een lagere gemengde school van het Center' op te richten. Het ging volgens de raadsleden om een filiaal van de zustersschool. Op 6 mei 1924 vroeg de raad een volledige lagere school op het Veldeken maar het ministerie van Kunsten en Wetenschappen verkoos een bijkomende klas in de gemeenteschool. Het bisdom Gent en 'Deftinge' hadden hun bedenkingen bij de nieuwe school. Zij vonden fietsende zusters niet vanzelfsprekend.

In 1933 vroegen 45 huisvaders namens 89 kleuters opnieuw een bewaarschool op het Veldeken. De gemeenteraad drong aan op volledig gemengd onderwijs op die wijk. Het ministerie van onderwijs bleef in januari 1934 bij zijn eis van een vierde klas in de gemeenteschool.

Op 24 september 1934 werden alle staats- en provinciesubsidies voor de Nevelse scholen opgeschort. Nu aanvaardde de gemeente de vierde gemeenteklas in het centrum. Vanaf 1936 werden de subsidies opnieuw toegekend met terugwerkende kracht tot 1 november 1934.

In februari 1939 besliste de gemeenteraad opnieuw een school op te richten in de wijk Veldeken. Er werd onderhandeld met Aloïs Schelstraete over een terrein (kadaster E358) met een oppervlakte van 27 a 20 ca. De school zou een gemengde bewaar- en een eerstegraadsklas worden, afhankelijk van de gemeenteschool. De inspectie reageerde positief op 23 mei 1939. In augustus 1939 vroeg de gemeenteraad toelating aan de hogere instanties voor de aankoop van de grond. Een wijksschool op het Veldeken kwam er echter nooit.

In de twintiger jaren

Op 24 november 1920 werd zuster Eugenie (Irène De Clercq), tot dan overste in Louise-Marie, de nieuwe moeder-overste.

In maart 1921 waren er opnieuw vier klassen in het lager. De leerkrachten waren de zusters Angeline, Charitas (Catharina Fiers), Victorine (Agnes Snauwaert) en Esther (Maria Tips). Nadien stonden de zusters Stanislas (Augusta Suys) en Wivina (Emma Van der Scheuren) in het lager.

Zuster Renata en haar zuster, zuster Isodore.

Er kwam een vierdegradsklas in de 'Vlaamse' school. Zuster Gaudentia (Odile Van Damme) van La Louvière werd overste in september 1926. In januari 1928 kwam zuster Renata (Rosalie Bourdeaud'huy) naar Nevele. Ze was sinds 1924 drager van een diploma huishoudkunde. Als leerkracht in het lager gaf ze les op de eerste verdieping. Met veel geduld leerde ze een leerling zijn spraakgebrek af.

Zuster Ghislana (Clemence Spileers) werd in 1929 moeder-overste. Zuster Colomba (Martha Coucke) zorgde vanaf september 1929 voor de was en werkte op de kloosterboerderij. Kookzuster Antonine vertrok in 1925 maar keerde in 1930 terug.

Hongaartjes in de school

De Hongaarse kinderen te Nevele.

Na de Duitse nederlaag in 1918 werd ook bondgenoot Hongarije in diepe ellende gedompeld. Vermits de mensen alhier tijdens de voorbije oorlog geen Hongaarse militairen hadden gezien werden de Hongaren ook niet als vijanden aangezien. De Hongaarse priester Miklos Knebel bezocht België op uitnodiging van kardinaal Mercier. Er volgde op de kansel een oproep om een katholiek Hongaars kind op te vangen. Ook te Nevele werd de oproep beantwoord. De kinderen bleven meestal zes maanden en keerden dan beter gevoed en gekleed naar hun vaderland terug. Ze volgden les bij de zusters. In een schriftje van Alice Van Maldeghem, schooljaar 1923-24, stonden een dertigtal veelgebruikte Hongaarse woorden met de Nederlandse en Franse vertaling. Er kwamen ongeveer 25 Hongaartjes naar Nevele. Ze hadden een wit teken op hun schouder. In de periode 1923-27 werden in ons land ongeveer 22.000 katholieke Hongaarse kinderen opgevangen door bemiddeling van het 'Comité Belge de secours aux enfants de la Hongrie'. Deze waren bij hun aankomst Nederlands- en Franskundig. Sommigen zijn in België gebleven.

Nevelse kleuters tijdens het interbellum

Van eind 1921 tot augustus 1921 stond zuster Kostka (Anna Neyrinck) in de tweede bewaarklas. Zuster Cornelia verliet de parochie in het voorjaar van 1922. Ze overleed een jaar later te Deftinge. Van 1924 tot 1932 stond zuster Eligia (Hortense Dhont) voor de jongste kleuters. Zuster Lucilla stond in de hoogste bewaarklas. Zuster Evarista (Colette Meersman) was kleuterleidster te Nevele van 1932 tot 1934. Zuster Daniëlla (Maria Verschooren) van 1934 tot 1937. Ze werd vervangen door zuster Aloïse (Renate Van Bruyssel). Begin 1928 werd de kleuterafdeling als 'Vrije aanneembare Bewaarschool' opnieuw erkend door de gemeente. Een nieuwe erkenning werd in 1936 door het ministerie geweigerd. Pas op 29 september 1937 werd de bewaarschool opnieuw aanvaard.

Belangrijke gebeurtenissen

Zuster Margarete, in de klas bekend als zuster Marguerite, beëindigde in 1925 haar opdracht in Poesele. Met een 'grootsch feest' vierde in 1929 de Nevelse kloostergemeenschap haar gouden jubileum. Ze droeg een kroontje op haar hoofd en in de kerk werden gedenkprentjes uitgedeeld. De gemeente schonk een portret van de zuster ter waarde van 200 frank. Omdat ze duizenden meisjes Frans had geleerd werd ze verermerkt met de gouden palm der kroonorde.

Tijdens de septemberdagen van 1930 werden de schoollokalen met bloemen versierd en de portretten van koning Albert en koningin Elisabeth met de driekleur omhangen. Er werden aangepaste lessen gegeven over de grote gebeurtenissen uit de vaderlandse geschiedenis. Honderd jaar na de stichting van België zongen de kleuters van zuster Lucilla de Brabançonne met de toenmalige woorden "O Vaderland, o edel land der Belgen, zo machtig steeds door moed en werkzaamheid". Leerlingen van het externaat bezongen in 'Le chant de Centenaire' de heldhaftige Belgen en de drie geliefde koningen van de voorbije eeuw. In 'België bovenal' werd de vaderlandsliefde ten top gedreven.

Na het dodelijk ongeluk van koning-ridder Albert I kregen de leerlingen op 23 februari 1834 een bijkomende vrije dag en woonden een rouwdienst bij. De volgende dag werd, in aanwezigheid van de schooljeugd, in alle kerken van het land een plechtig Te Deum gezongen.

Op 22 augustus 1935 vierde deken Bessems zijn gouden priesterjubileum. Aan het klooster hing de volgende tekst: "Alle parochianen bieden U, Eerwaarde Heer Dekan, hunne hartelijke heilwensen". Na de eredienst was er een hulde in de opgesmukte feestzaal van het klooster met onder meer monseigneur Coppieeters, bisschop van Gent, talrijke priesters en de plaatselijke notabelen. Agnes Van Nevel en Olga D' Haenens zongen de strofen van een huldelied. De meisjes van het externaat zongen in het Nederlands het refrein. Leerlingen van de Vlaamse school zongen 'Vijftig jaren mocht hij vroom heil'ge geheimen plegen'.

Op 29 augustus 1935 kwam koningin Astrid bij een tragisch ongeval om het leven. Op 3 september woonden de leerlingen een rouwdienst bij.

Als het schoolschip De Mercator vanuit Molokai op 3 mei 1936 in Antwerpen arriveerde met het stoffelijk overschot van pater Damiaan besteedt ook de Nevelse kloosterschool speciale aandacht aan dit gebeuren.

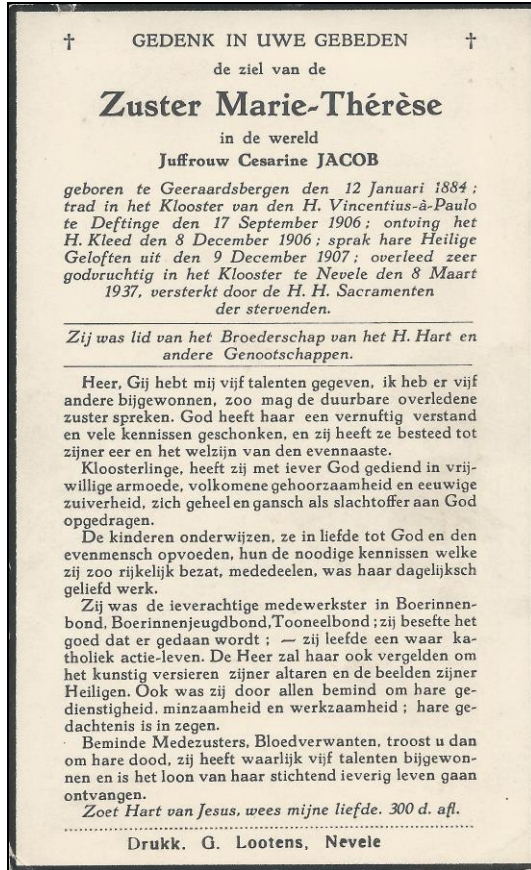
Naar de 'fransche schole'

Nog steeds trokken meisjes van 'goeden huize' na de lagere school naar het externaat. Ze kwamen binnen langs het kleine poortje aan de voorkant van de kerk. De volledige opleiding duurde vier jaar maar de meesten verlieten de school toen ze veertien werden. Enkele sloegen het zesde leerjaar over en begonnen een jaar te vroeg.

De maandbijdrage in maart 1932 bedroeg 22,85 frank. De zusters Marguerite, Marie-Therèse en Donatienne gaven pianoles mits betaling van een supplement.

Zuster Alida werd in augustus 1934 te Deftinge vicares van de algemene overste. Zuster Donatienne (Juliette Vincke) verving haar op 16 september in de hoogste klas.

De zusters Marie-Therèse en Marguerite stuurden op 6 april 1935 een brief in de volkstaal naar Joseph Claeys, burgemeester van Meigem en zijn gezin. Ze troostten de gezinsleden na de dood van hun zoon Jef, broer van Maria en Simone. Beide waren leerlingen in het externaat.

Rouwprentje zuster Marie Therèse 1937.

Zuster Marie-Thérèse stierf op 8 maart 1937 op 53-jarige leeftijd aan de gevolgen van een griep. Haar lichaam werd in het klooster opgebaard waar de leerlingen haar een laatste groet brachten. De 77-jarige Zuster Marguerite verving haar tijdelijk. Ze werd dat jaar opgevolgd door zuster Françoise (Fernande Boeykens).

Een belangrijk deel van de lessen werd onderwezen in het Frans. Godsdienst en Nederlands werden aangeleerd in de volkstaal. Zang werd onderwezen in beide landstalen. Er was aandacht voor kalligrafie en

tekenen. In de moedertaal spraken de zusters over de bevoegdheid van burgemeester en schepenen. Handelslessen, soms in de volkstaal, was een goede voorbereiding voor een loopbaan als zelfstandige. Meetkunde werd aan de vijftienjarigen onderwezen in de taal van Voltaire. Fier schreven de leerlingen hun nieuwjaarsbrieven in de taal van onze zuiderburen.

Spreken in de volkstaal op de speelplaats in 'den lagen hof' werd bestraft. Een 'signe' werd doorgegeven. Hoorde iemand Vlaams bij een medeleerlinge dan kreeg deze een vingerhoed. Zij kon die doorgeven. Er kwam regelmatig een afrekening. De bezitster op dat moment kreeg een boete en moest zich uiteraard verantwoorden bij haar ouders. Een gebruikelijk tarief was 0,25 frank per inbreuk.

Frans spreken werd afgeraden buiten de schoolpoort. Enkel en aten 's middags op de speelplaats van de lagere school. Zuster Stanislas duldde daar geen Frans. De wet van 14 april 1932 over het verplicht gebruik van het Nederlands in het lager en middelbaar onderwijs had voorlopig geen gevolgen voor deze niet-gesubsidieerde school.

Huishoudkunde

In 1923 startten de zusters een extra-opleiding huishoudkunde. Patronen tekenen, snijden, naaien en borduren werden onderwezen. Op 30 januari van dat jaar kende de gemeente een startsubsidie van 600 frank toe. Daarna volgde een jaarlijkse toelage van 1.000 frank. Zuster Veneranda (Blanche Speleers) was lesgeefster van november 1923 tot medio 1924.

Juliette D'Hooge, toen reeds over de twintig, en zes andere meisjes volgden in 1924 de lessen in de huishoudschool groep A. Op een foto uit die jaren staan een dertigtal jonge dames. Leerlingen van het externaat kregen huishoudkunde na de schooluren.

Irma Blancke, leerlinge in de Vlaamse school, volgde in 1937-38 het eerste jaar van de driejarige lessenreeks. De lessen gingen door op maandag en dinsdag van 16 tot 18 uur in een gebouw achter de Franse school. Dorpsbewoners als Rosa De Mulder, brachten hun was. Het strijken van hemden vroeg heel wat kunde. De ijzers stonden op een stoof. De huishoudkunde had vooral tot doel de jonge vrouwen op te voeden tot 'spaarzame, naarstige en zindelijke huishoudsters'. Zuster Stanislas leerde in de dertiger jaren de meisjes wassen. Zuster Benigna gaf naailes en zuster Antonine gaf kookles. De zusters Angeline en Stanislas waren drager van een diploma huishoudkunde.

De zondagsschool

Kort na januari 1919 heropende de zondagsschool voor 'oudere' meisjes. De lessen werden gegeven in de volkstaal. Gezondheidsleer kreeg veel aandacht. Wat bij een bezwijming of bij een vergiftiging? Er was aandacht voor tuberculose en mazelen. Gehamerd werd op de strijd tegen alcohol. Frans en rekenen werden herhaald. Er was aandacht voor God en Vaderland. Eind de dertiger jaren gaf zuster Lucilla er les. Vol afschuw sprak ze over de moorden op priesters en religieuzen in Spanje. Leerlingen van de huishoudschool noteerden de zondagvoormiddag de in de week geleerde stof in een schriftje en maakten een kostprijsberekening per persoon van de aangeleerde maaltijd. Ze vermeldden de tijdsduur voor de bereiding van elk gerecht.

Leerlingenanimatie

Feest boerinnenbond op de speelplaats van de school vóór WO II.

Zuster Marie-Thérèse was de bezieler van de boerinnenbond en leidster van de boerinnenjeugdbond. Buiten de klasuren gaf ze leerlingen van het externaat een toneelopleiding. Op een foto van de 'Meisjestoneelbond van Nevele' uit 1930 staan tien leerlingen. Ze voerden toen het stuk op 'Elisabeth van Hongarije'. Leden van de boerinnenjeugdbond en de

Eucharistische Kruistocht zongen bij bepaalde gelegenheden op de schoolkoer of in de hof van het kasteel van Mulle de Terschueren. Men leerde rei- en volksdansen, ook strijdliederen en religieuze gezangen. De repetities werden geleid door zusters.

In 1930 werd het toneelstuk Elisabeth van Hongarije opgevoerd.

De feestdag van deken Emiel Bessems op 19 juli viel nagenoeg samen met de jaarlijkse prijsdeling. In een Franstalig opstel beschreef Anna Verbiest omstreeks 1930 het verloop van dergelijk feest. De leerlingen van de Vlaamse school zongen een Vlaams lied. Daarna zong het externaat in koor 'La Lys'. Een meisje las een brief voor. Er werd aan de geestelijke een geschenk aangeboden ter versiering van het beeld van het Heilig Hart. In 1932 ontvingen Yvonne De Vogelaere en Diane Verstraete, laureaten in de zesde klas, een ingekaderde afbeelding van een heilige. Er was die dag toneel en zang. Elza Cleve en Roza De Winne brachten al dansend "Hier hebt ge vier vriendinnen met vreugde en plezier van harte en lief beminnen, men noemt ze klaver vier". Een leerlinge zat aan het klavier. Nog gekende pianistes van toen zijn Imelda Steyaert, Paula Van Nevel en Antoinette De Geetere.

Schooluitstappen

Omstreeks 1930 trokken de kinderen voor een namiddaguitstap met de tram naar Drongen. In de kerk aldaar werden ze onderhouden over de heilige Gerulfus. Ze bezochten de graftombe van de kandidaat-zalige Adolphe Petit. Na een voettocht naar Baarle vereerden ze er de relikwie van de heilige Maurus. Ze luisterden naar de plaatselijke pastoor en dronken nadien een 'safarken' of een 'zwaantje'. Terug In Nevele waren ze juist op tijd voor het lof dat door de meesten werd bijgewoond.

Een andere keer reden ze naar Oostakker. Er was jaarlijks een wandeling naar Bachte-Grot. Na het gebed dronken de meisjes een van thuis meegebracht drankje.

De leerlingen van het externaat stapten midden de jaren dertig naar bakker Dhaenens van Vinkt. Een andere keer was er toneel te Meigem met o.a. de gezusters Van Braeckel. Men vereerde ook het Heilig Bloed.

Deze uitstappen van de kinderen waren voor vele ouders een zware financiële last. Enkele meisjes deden eerst een schoolkarwei zoals het kuisen van de klas van Margriet Verplaetse en kregen in ruil wat geld.

De kerk eerst

De zusters en de oudere leerlingen aanbaden het Allerheiligste in de kloosterkapel. Christus werd voorgesteld als koning van het heelal. Zijn glans straalde af op de heldhaftige aardse koning Albert I. Eveneens bejubeld werd de toenmalige plaatsvervanger van Christus op aarde paus Pius XI, 'Roi de la terre'. Vanaf negen à tien jaar werden de meesten lid van de Eucharistische Kruistocht.

Tijdens hun Plechtige Communie beloofden de leerlingen trouw aan de Kerk. Agnes Van Nevel deed dat met een brief. Meerdere meisjes van het externaat werden opgenomen in de congregatie van de Mariadochters. De zondag na de hoogmis leerde een zuster de te zingen liederen in de schoolgebouwen. Tot 1934 was dit zuster Alida. De zondag na de vespers was er voor de congregatielieden gebed en gezang in de kerk. Op 8 december, feest van O.-L.-Vrouw-Onbevleete-Ontvangenis, ontvingen nieuwe leden hun congregatiekruisje met naam en datum van intrede.

Tijdens de kerstperiode stond er in de klassen een kerststal. In een dictee schreef Marguerite van Maldeghem lovend over een kerstboom in de huiskamer. Deze werd echter aangezien als een heidens symbool en dus niet passend op de school. Tijdens de Internationale Bidweek in januari

baden de leerlingen voor de terugkeer van de niet-katholieken naar de moederkerk.

“Waarom worden de dochters van Adam en Eva in de Bijbel niet genoemd?” vroeg de bijna veertienjarige Irma Blancke aan zuster Stanislas. De boze zuster legde de vraag voor aan onderpastoor Rijckaert tijdens zijn wekelijks bezoek. Deze antwoordde dat vrouwen in de oudheid onbelangrijk waren. Anders dan gevreesd vond de geestelijke dit een verstandige vraag en er volgde geen straf. Wezen uit Louise-Marie zoals Elza De Smedt en Simone Van Hee kwamen, verkleed als zuster, naar school op het feest van de Onnozele Kinderen. Meerdere oud-leerlingen werden religieuze bij de zusters van Deftinge. Irène De Rhoo van Meigem, in de jaren dertig leerlinge in het externaat, trad in 1945 in de congregatie. Ze begon als vijftientwintigjarige een onderwijsopleiding en werd zuster Hilaria. In 1927 trad Zoë De Clercq in de congregatie van de Heilige Vincentius te Deinze en werd zuster Martha. Irma Schelstraete werd te Heverlee missiezuster bij de Jacht. Toekomstige priesters kregen in de kleuterschool hun eerste theologische vorming.

Verlof

De verlofdagen waren aangepast aan de noden van de landbouw. De ene zomervakantie liep van half juli tot het einde van de maand. De andere liep van 15 september tot 1 oktober. Het schoolhoofd mocht het verlof wijzigen omwille van het weer. Er was een paasvakantie van Witte Donderdag tot een week na Pasen. Vanaf de derde graad bleven extra verlofdagen mogelijk voor de kinderen van landbouwers. Er werd al eens gespijbeld door mindervermogenen. Medeleerlingen hielden hun nota's bij. Ze kregen hun huiswerk thuis, maar moesten wel aanwezig zijn bij een aangekondigde inspectie.

De gemeente besliste in 1933 de twee zomervakanties te vervangen door een verlof van 21 juli tot 31 augustus. Het aanvaarden van deze nieuwe regeling was een uitdrukkelijke voorwaarde voor een nieuwe tienjarige erkenning van het lager onderwijs in 1936. Volgens de wet van 15 juli 1939 begon het groot verlof op 11 juli en duurde tot 31 augustus. Extra verlofdagen wegens weerverlet waren mogelijk mits inkorting van de grote vakantie. Er was geen les de vier dagen na Allerheiligen, van nieuwjaar tot en met Driekoningen (6 januari) en ook niet de twee weken na Pasen.

De school was gesloten op zaterdagmiddag en op zondag. Om het wettelijk minimum aantal lesdagen te bereiken, verdwenen in augustus 1920 de verlofdagen van Aswoensdag en het vrijaf de maandag van de Grote Schieting. De gemeenteraad bepaalde op 2 november 1922 de overblijvende verlofdagen. Er was geen les op 1 en 2 januari en op de twee dagen na Pinksteren en de Grote Kermis. De leerlingen waren vrij op de hoogdagen en op de zes afgestelde heiligdagen, de maandag van de Plechtige Communie, op Allerzielen (2 november), de maandag na Sint-Cecilia en op tweede Kerstdag (26 december). De school bleef gesloten op de viering van het Heilig Hart (9 juni) en op het feest van de Heilige Mauritius (22 september). Er was vrijaf op Wapenstilstand (11 november) en op 15 november.

Niet enkel zusters

Schilderij Moeder Scholastica, algemeen overste van 1932-38.

Zuster Renata vertrok in september 1930 naar de vrije school van Poesele. De bijna zestigjarige zuster Augusta keerde naar Nevele terug en bleef er twee jaar. In 1931 verliet zuster Wivina, de zestig voorbij, het eerste leerjaar. Moeder Scholastica, voormalig leerkracht te Nevele en sinds 12 april 1932 algemene overste te Deftinge zond in augustus van dat jaar zuster Benigna (Anna Huyben) naar Nevele. Overste Ghislana, reeds over de zeventig, vertrok in 1935. Na haar kwam de even oude van Vosselare afkomstige overste Odile (Emma Clayssen). Zuster Angeline, toen in de vierde graad, verliet de school. Zuster Stanislas verving haar. Zuster Renildis (Thérèse Rochus) was van augustus 1933 tot april 1937 leerkracht in het lager. In 1938 werd de tweeënzestigjarige zuster Gaudentia opnieuw schoolhoofd. Zuster Benigna kwam in de derde graad. Zuster Armanda (Florine Heylesonne) volgde haar op in de tweede graad. Zuster Margarete gaf verder naschoolse lessen piano en Frans. Zuster Edmonda (Maria Reynaert) was werkzuster van 1930 tot 1940.

Vanaf 1 maart 1935 stond Margaretha Anna Maria Verplaetse als juffrouw Margriet in de eerste graad. Ze werd geboren op 20 april 1907 en woonde in de toenmalige Karnemelkstraat aan de Poekebeekbrug. Toen ze op 11 mei 1937 ziek werd kwam Elza Raes uit Zelzate haar tijdelijk vervangen. Op 18 augustus 1937 werd een bijkomende klas opgericht met een leek Maria Mestach (°Poesele 24 februari 1912) als leerkracht. Ze was de dochter van Pieter en broer van Adhemar, beiden onderwijzers te Poesele. Als juffrouw Maria werd ze titularis van het eerste leerjaar. Juffrouw Margriet werd titularis van het tweede leerjaar. Vanaf 1935 ontvingen de onderwijzeressen opnieuw een lager loon dan hun mannelijke collega's. Maurice De Clercq werd in 1939 arbeider in dienst van de zusters.

Het schoolleven in de jaren dertig

De zusters begroetten hun leerlingen met de woorden 'Geloofd zij Jezus Christus'. Daarna vervingen de jongeren hun klompen of 'zeesletsen' door schoolpantoffels. Beurtelings stonden de 'oudere' meisjes in voor de klaskachel. Soms hielp iemand bij het gereedmaken van leermiddelen. Elke maandag brachten leerlingen geld mee voor hun spaarboekje. Minder vermogenden gebruikten het gespaarde geld voor hun kledij op de Plechtige Communie. Meer gegoeden gaven zo discreet mogelijk hun bijdrage voor schoolbehoeften.

De wezen in Louïse-Marie werden ginds door de zusters opgevoed.

Meermaals vervoerde een zuster met een fiets een peuter van het rusthuis naar school maar ze had voor het gebruik van dat rijtuig de toelating nodig van het moederklooster. De halfwezen gingen wekelijks naar huis. De ouderen kuisten hun eigen klassen en ook die van de jongsten. Ze haalden water, bruine zeep en zagemeel bij Leon Van Maldegheem. Met de zusters kuisten ze buiten de lesuren de kerk. Ze werkten in rijen van drie en ondertussen scandeerden ze de namen van Jezus, Maria en Jozef. Meisjes poetsten, zelfs in het verlot, de sacristie. Oud-leerlingen deden jaarlijks de grote kuis. In 1930 kreeg de school hogere gemeentesubsidies voor schoolonderhoud. De anti-alcoholische schooldag werd in 1931 voor elke school een verplichting.

Kinderen van de wijken Kerrebroek en Veldeken volgden nog steeds les in het naburige Poesele. Alice Peers van Nevele kreeg onderwijs bij de zusters te Landegem. Verscheidene kinderen aten 's middags bij kennissen in de dorpskom. Denise Van Nevel zat aan bij het gezin van Leon van Maldegheem. De kroost van Aloïs Schelstraete at 's middags bij Remy De Vos. Anderen brachten hun boterhammetjes mee en verorberden die op de speelplaats. Hun keteltje met soep werd door een zuster verwarmd. Bij regenweer aten ze in de schoolgang. Bij zwaar winterweer mochten ze de maaltijd gebruiken in een verwarmde klas. Alice Vermaele van de Legekouter at 's middags thuis.

Leerlingen dronken bij het voorbijgaan gratis water van de pomp bij smid Maurice Van Heule in de Karnemelkstraat. De pomp stond een heel eind op zijn erf. Er hing een metalen 'kroeske' aan de pomparm voor algemeen gebruik. Ook schoenmaker Adolf Haerinck en zijn zuster Martha gaven water aan de schooljeugd. Er stond een kan drinkbaar water in zijn winkel in de Tieltstraat. In het externaat was er een kleine fietsenbergplaats.

Verscheidene kinderen waren geabonneerd op 'Zonneland'. Dit sinds 1920 bestaande weekblad werd verspreid door de abdijs van Averbode. Korte jeugdboekjes, de 'Vlaamse Filmkes' werden vanaf 1930 door dezelfde abdijs uitgegeven. Men bestelde de boekjes via de school. Bij geburen en kennissen werd het zilverpapier afgehaald (dit bevatte stamniol, een zeer dun gewalst tin. Het werd gebruikt rond chocoladerepen). Het werd door de school verzameld ten bate van de katholieke missies. Na de ministeriële omzendbrief van 25 juni 1932 was er, 50 jaar na de uitroeping van de soevereine Congostaat, les over de geschiedenis van Congo en het belang van de kolonisatie. Er kwam in 1931 een Nationale Dienst voor Schoolradiouitzendingen. De door onderwijsspecialisten gemaakte

programma's werden zeer intensief beluisterd. In de dertiger jaren kwam er in nagenoeg alle scholen een toestel.

Einde van de opleiding?

Enkelen kregen na hun schooltijd elders een bijkomende vorming. In het oud-klooster van de Grauwzusters in de Langemunt waren er in 1927 kosteloze nailessen, gesponsord door naaimachinefabrikant Singer.

Aan het station te Hansbeke opende begin 1929 een naaischool. Olga Dhaenens kreeg na haar Nevelse tijd les in het moederklooster te Deftinge. Agnes Van Nevel volgde normaalschool in Sint-Amandsberg.

DE TWEEDE WERELDOORLOG

Kort na de mobilisatie van 1 september 1939 werden de kleuterklassen ingenomen als slaap- en eetzalen door het Belgische leger. De kleuters werden ondergebracht in de feestzaal. Koningin Elisabeth bezocht er op 23 september 1939 de soldaten. De leerlingen stonden in de rij voor het begroeten van de vorstin.

Op 10 mei 1940, dag van de Duitse inval, werden de schoolkinderen naar huis gestuurd. De soldaten namen nu ook de klassen van de lagere school in beslag. Een paar dagen later logeerden soldaten en hun aalmoezenier in de zaal van het klooster. Voorbijtrekkende aalmoezeniers droegen in de kloosterkapel missen op tot lafenis van de zielen.

Op 23 mei 1940 schuilden een dertigtal personen waaronder enkele kinderen in de kloosterkelder. Daar zaten onder meer overste Gaudentia en de zusters Margarete, Edmonda, Stanislas, Lucilla, Donatienne, Antonine, Colomba, Françoise, Benigna en Aloïse. Ook de zusters Gabriëlla en Eulala van de school van Vosselare voegden zich bij hen. De soldaten verlieten het klooster. De wenende kleintjes smeekten om voedsel en drank.

Een voltrefter vernietigde de voordeur van het klooster en drong door de muren van de spreekplaats. Een ander deed de schouw midden in de keuken instorten. De feestzaal en de nabijgelegen Lourdesgrot werden verwoest. De elektriciteit viel uit. Duitse bommenwerpers namen de loopgraven van de Ardeense jagers voor het klooster in het vizier. Het halen van water in de huishoudklas en het melken van de kloosterkoe werd de zusters Columba en Donatienne bijna fataal.

De Ardeense jagers spoorden de zusters aan de vlucht te nemen. Twee soldaten volgden het gezelschap naar het kasteel 'Chateau Rouge', waarmee het vroeger kasteel van de familie Mulle de Terschueren werd bedoeld. Ze sukkelden verder naar het Schuttershof in Lotenhulle en overnachtten er. In de nacht van 27 naar 28 mei verbleven ze in Maria-Aalter.

Na de capitulatie van het Belgische leger keerden de zusters te voet terug. Vlak naast de kapel lag een niet ontplofte brandbom. Deze werd op verzoek van de zusters door de Duitsers verwijderd. Gemeentewerklui en vrijwilligers ruimden het puin. Irené Van Herzele en Antoine Janssens deden de dringende herstellingen. De Duitsers namen de logeerkamers, de huishoudklas, het washuis, het platform en de bewaarscholen in beslag.

Drie Duitsers gebruikten het kloostertorentje als uitzichtpost.

Totaal uitgeput keerde zuster Margarete op 3 juni 1940 naar het moederklooster terug. De scholen trachtten vanaf dan de opgelopen achterstand in te halen. Ook de Nevelse zusters hervatten de lessen in wat er nog van lokalen overbleef. Het eerste leerjaar werd tijdelijk overgebracht naar de bovenzaal van het gemeentehuis. Het maandgeld in het externaat werd nu opgetrokken tot 40 frank. Zuster Solange (Marguerite Knoops) werd in september 1940 als portier aangesteld.

De bezetter verbood werklozensteun en hulp door kerkelijke of burgerlijke instellingen. De Engelse blokkade maakte bevoorrading van overzee onmogelijk. Met de steun van de koninklijke familie en het episcopaat werd op 29 oktober 1940 Winterhulp opgestart. De organisatie werd gesponsord door liefdadigheid, tombola's en prentkaartenverkoop. Heel wat in beslag genomen smokkelwaar werd aan de organisatie overgedragen. In Nevele werd de Vlaamsgezinde dokter Jan Wannyn voorzitter. Hij werd vanaf 29 juni 1941 commissaris-burgemeester van Nevele. Het praktische werk was vanaf het voorjaar 1941 voor secretaris-penningmeester Emiel De Brabander, bijgenaamd 'Miel Duc'. Hij was de zoon van Adolf, socialistisch gemeenteraadslid te Nevele. In de keuken van de huishoudschool kookten Madeleine en Emma De Loof en Margriet De Meyer dagelijks ongeveer 80 liter soep voor de behoeftigen tegen een lage prijs. Eind mei 1941 namen de Duitsers de keuken in beslag. De soepbereiding werd verplaatst naar een lokaal achter het gemeentehuis. Het water werd met emmers bij burens opgehaald. Men gebruikte ook de keuken van de religieuzen. Nu en dan werden op school vitamines uitgedeeld. Er was de niet erg smakelijke 'sinatraan', een levertraan met appelsiensmaak. Op het feest van Sint-Niklaas was er een klein extraatje. Winterhulp bezorgde enkele plechtige communicanten passende kledij. In het laatste oorlogsjaar was op de dag van de plechtige communie geen enkel meisje in het wit gekleed.

De lagere en de kleuterschool kregen elk 400 frank subsidie en nog eens 600 frank extra voor de verwarming. In 1943 kreeg men een toelage van 12 frank voor de schoolbehoeften van de behoeftige kinderen. De erkenning van de kleuterschool werd in 1943 hernieuwd. Er kwam 500 frank extra toelage voor stookhout en 300 frank voor het witten en verven. De verwarming bleef een probleem. Het externaat (Franse school) bleef bestaan tijdens de eerste oorlogsjaren. Het schoolgeld bedroeg veertig frank per maand. Er kwam opnieuw reactie van de Vlaamsgezinden tegen

de Franstalige scholen. Medio 1943 sloot het externaat. De leerlingen werden per brief afgemeld. Maria Huysman van Vosselare trok naar het Franstalige internaat van Lotenhulle.

Eucharistische Kruistocht in 1941.

V.l.n.r. bovenaan: Madeleine Claeys , Alice Vermaele, Mariette Van Duyck, Jenny Onderbeke, x, x, Edith Verstraete, x, Maria Vereecke, x, Anna Van Wontergem, x, Irène Van Wontergem, Denise Billiet, Yvonne Van Maldeghem, Denise Van Nevel, Zoë De Keyser, Rosa Maenhoudt.

Tweede rij: zuster Donatienne, Maria De Rijcke, Gerardine Herbrandt, Maria Steyaert, Alice Vermaele, x, x, Simone Vermaele, Palmyre Haerens, x, Edith Verstraete, x, x, Antoinette Vander Vennet, Van Eenooghe, Blanche Billiet, Godelieve Vandewalle, Edith Gampelaere, x, E. H Huyvaert, Gisella Blancke.

Derde rij: Elva Cocquyt, Simone Van Hee, x, Maria De Keere, Clara De Loof, Germaine De Vrieze, Schepens, Alice Coppens, x, Jeanne Bollaert.

Onderste rij: Margriet Van Eenooghe, Ghislaine Arnauw, Jeanne Vandemoortel, x, Agnes De Waele, Alice Bollaert.

In augustus 1944 kreeg de school een gemeentetoelage voor naai- en schoolgerief.

De Duitsers eisten begin september 1944 de kloosterkelder op voor het verzorgen van hun gewonden en ze groeven loopgraven in de weide achter de school. De zusters vluchtten, na het nuttigen van het Allerheiligste, naar het Veldeken bij Petrus De Clercq. De zusters Antonine en Armanda bleven voorlopig in het klooster. Op 5 september 1944 plaatsten de Duitsers kanonnen en mitrailleurs op de Oostbroek, gericht naar de kerk en het klooster. De eenheid verliet de volgende nacht het dorp en verdere schade bleef uit.

Op 8 september 1944 werd Nevele bevrijd. De vijfde klas in de gemeenteschool die tijdens de bezetting was opgericht werd gesloten. Alle jongens van het tweede leerjaar werden naar de zusters gestuurd. Het nieuwe Belgische bestuur schorste de in de oorlogsjaren gebeurde erkenning van de kleuterschool. De gemeente aanvaardde de school opnieuw in april 1945. Het externaat werd heropgestart. De leden van de Eucharistische Kruistocht stapten mee in de Nevelse Bevrijdingsstoet op 13 mei 1945 en brachten hulde aan de geallieerden.

DE NAOORLOGSE PERIODE

Na de bevrijding

Schooljaar 1945-1946. Klas zuster Françoise.

Linkse rij: Martha Cocquyt en Jeanine Verstraete, Clara De Volder en Roza Hautekeete, Edith Dossche en Georgette Lagaisse, Jenny Pauwels en Cécile Boone, Juliette Kneuvelders en Ghislaine De Loof.

Middenrij: Rosa Deolet en Cecile van Maldeghem, Denise De Smijter en Odette De Ketelaere, Jeanine De Meulenaere en Agnes Van Heule, Georgette Mortier en Mariette Van Vynckt.

Rechtse rij: Maria Van Kerrebroek en Lauraine Schaubroeck, Blanche Van Lerberghe en Hilda De Smeytere, Germaine De Ketelaere en Laura Campe, Françoise Heyse en Islena De Keyser.

Zuster Adrienne (Maria Verschuere) werd op 22 augustus 1945 de nieuwe overste. Het volgende jaar werden de schoolcomités van de bewaar- en de lagere school samengevoegd. De ééngemaakte school werd erkend als de 'Aangenomen Meisjesschool der Zusters van de H. Vincentius' gelegen in de Tieltstraat nr. 16. Om de zes jaar werd de schoolerkenning hernieuwd. Leerlingen en leerkrachten waren er op de inhuldiging van deken Basiel De

Pauw op 13 oktober 1946.

Drie jaar na de invoering van de nieuwe spelling op 9 april 1946 waren de oude leerboeken niet meer toegelaten. De gemeente gaf daarom in april 1949 een extra toelage. Ook in 1952 werd nieuw schoolmateriaal aangekocht voor de toen 33 leerlingen van de derde graad. Er waren in de naoorlogse periode circusvoorstellingen voor de schooljeugd op de markt of op de Oostbroek. Om de twee jaar kwam een fotograaf een klasfoto nemen.

Schoolfoto Georgette De Dapper eind de jaren veertig.

Uitgebreide werken

Opeenvolgende metsel- en timmerwerken hadden de kloosterkas uitgeput. Gelukkig aanvaardde schildersbaas Emiel De Winter een latere betaling. Hij begon de schilderwerken met vijf werklieden in november 1945 voor een kostprijs van 15 frank per uur. De zusters hielpen tijdens het groot verlot bij het herschilderen van de klaslokalen. De schoolgangen, de aanhankelijkheden en de buitenkant van het klooster werden aangepakt in 1947. Tijdens de lente van 1948 werd verder gewerkt.

Een feest met tentoonstelling op 18 en 19 juli 1948 met werken van de leerlingen van de huishoudklas, het externaat, de lagere school en van de bewaarklassen onderbrak even de drukte van de werken. Leerlingen van de huishoudklas zorgden voor heerlijk gebak. Er kwam veel lof van mevrouw Ronse, afgevaardigde van het ministerie van de technische

scholen.

Leerlingen brachten stenen aan voor de bouw van een nieuwe Lourdesgrot in de tuin. Alice Cocquyt schonk het beeld. De firma De Meester uit Heule bouwde een fietsenbergplaats voor de Vlaamse school. Jozef Van Heirseele metstelde een nieuwe feestzaal met de hulp van Maurits De Clercq voor 69.523 frank. De feestzaal werd ook gebruikt als parochiebibliotheek. Er waren nog enkele onderhouds- en grondwerken in 1950 en 1951.

In 1962 werd een aanvraag ingediend voor de bouw van een nieuwe klas.

De laatste jaren van de Franse school

Schooljaar 1947-1948. Klas zuster Donatienne.

V.l.n.r. bovenste rij: Mariette Lievens, Godelieve Van Acker, Yvonne Langerart, Josette Rijckaert, Adrienne Cornelis, Lucrece De Ketelaere, Agnes Vincent, Jacqueline Vermeire, Angèle Van Wontergem.

Tweede rij: x Rijckaert, Elza Van Wontergem, Maria De Ketelaere, Denise De Smijter, Blanche Van Lerberghe, Georgette Mortier, Edith De Coster, Jacqueline Vandeginste, Jeanine Dekeyser.

Derde rij: Elisabeth Van Parijs, x Colman, Cécile Billiet, Anna Van Doorne, Astrid De Loof, Liliane Union, Yvette De Smul, Liliane Vermaele, x, Martha Cocquyt, Yvette Van Laecke.

Onderaan: Jeanine Hertoghe, Bertha De Dapper, Maria De Smedt, Maria Lootens, Paula De Smeytere, Jacqueline Vandeghinste, Leonie Vincent, Geneviève Van Cauwenberghe.

*Schooljaar 1949-1950. Klas zuster Donatienne
(twee hoogste jaren van het externaat).*

Van onder naar boven en v.l.n.r. onder Edith De Neve, Cecile Huys, Jeanine Tuytschaever, Esther Van Heule, Josefa Hautekeete.

Tweede rij: Germaine De Winter, Cecile Van Heule, Hilda Gernaey, Brigitte De Clercq.

Derde rij: Beatrice Van Renterghem, Pia Van de Castele, Beatrice De Loof, Rita Lootens, Maria De Boever, Agnes De Vreese, x, Beatrice Bettens, Denise De Neve, Hilda De Winter, Jeanine De Ketelaere, Bernicia Van Parijs, Anna Van Nevel.

Bovenste rij: Christiane De Ketelaere, Francine De Dapper, Hilda Schelpe, Aline Hertoghe, Astrid De Loof en Yolanda Saelens.

Schooljaar 1949-1950. De hoogste klas.

Na het succesvol beëindigen van een volledige opleiding ontvingen de meisjes een mooi Franstalig diploma met de handtekening van de zuster en haar overste.

Het externaat werd op 29 juli 1949 een middelbare school genoemd.

Magda Foth, oud-leerlinge van Hongaarse afkomst, gaf in haar privéwoning in de Karnemelkstraat Frans aan enkele reeds werkende jongens.

De onderwijswet van 1952 van minister Pierre Harmel zorgde voor de afschaffing van het schoolgeld in het katholieke middelbare onderwijs.

Zuster Donatienne vertrok in de zomer van 1952. Er kwam een einde aan bijna een eeuw 'fransche schole'. De meisjes trokken voor hun verdere studies nu vooral naar de katholieke scholen van Deinze.

Een naaischool te Nevele

Op de prijsdeling van 16 juli 1949 kondigde deken De Pauw de opening aan van een naaischool in Nevele. Niet alle meisjes van Nevele en omgeving trokken vanaf 14 jaar naar de naaischool in Nevele. Het was een volwaardige technische richting en de ouders van de leerlingen ontvingen verder het toen nog bescheiden kindergeld. Er waren drie leerjaren in de 'Vrije snij- en naaischool Tieltstraat 6 Nevele'. Er was elke weekdag, uitgezonderd op zaterdag, les van 9 tot 11.30 uur en van 13 tot 15 uur. Ghislaine Haelterman van Overboelare werd als lesgeefster aangeworven. De overste had zich eerder per taxi naar haar woonplaats begeven om haar te vragen voor deze functie. Ze haalde haar diploma in de beroepsnormaalschool te Sint-Niklaas en was voordien leerlinge in de plaatselijke school van de zusters van Deftinge.

Het leergeld bedroeg 150 frank per maand. De leerkracht kreeg een vergoeding van 150 frank per klasdag. Twee Singernaaimachines en ander materieel werd aangekocht. Haelterman kon beschikken over een kamer in het klooster en ging tijdens het weekend naar huis.

De leerlingen meldden zich traag aan. De zusters 'eisten' de tussenkomst van Sint-Jozef. Op de opening waren er 24 vaste en 4 vrije leerlingen. Als dank kreeg de machtige beschermer een nis op de koer.

In de zomer van 1950 werden een drietal diploma's uitgereikt na beoordeling door een jury. De werken werden tentoongesteld in de feestzaal.

De tentoonstelling van de naaischool in 1954.

De praktijklessen werden gehouden in de lokalen van de huishoudschool. Theorie kregen de meisjes in de gewezen klas van zuster Françoise. Begin 1951 werd de school erkend. Er werd een éénmalige gemeentetoelage van 10.000 frank uitgetrokken met een jaarlijkse subsidie van 1.500 frank voor verwarming en verlichting. Eén van de vrije leerlingen, bakkersdochter Georgette De Dapper volgde begin de vijftiger jaren enkel les in de namiddag.

Het gebruik van de ruimte boven de koestal en het waskot maakte lesgeven in één leslokaal vanaf de zomer van 1951 mogelijk. Dit was nu negen meter langer. Er was plaats voor 40 meisjes. Iréné Van Heirseele deed het metselwerk voor 45.089 frank, Leon Van Maldegheem deed het timmerwerk voor 26.415 frank. In september 1951 startten er 36 leerlingen. Iedere donderdag gaf E.H. Gustaaf Leus godsdienstonderricht. In 1954 werd E.H. Jan Vrielynck godsdienstleerkracht in de vrije naaischool. Godeliva De Boever, regentes snit en naad, hielp de zusters. Ze kreeg haar opleiding in Berkenboom te Sint- Niklaas. In de zomer van 1954 hielp ze bij een tentoonstelling van het werk van de leerlingen. Tijdens het groot verlov van dat jaar naaide ze met haar eigen Berninamachine in het klooster een wat moderner habijt voor de zusters. Vanaf 18 augustus 1954

komt het vereenvoudigde kloosterhabijt in voege.

In 1956 werd Ghislaine Haelterman vervangen door Raymonde De Boosere. Hetzelfde jaar werd opnieuw een tentoonstelling met defilé georganiseerd. In 1960 aanvaardde De Boosere een leeropdracht bij de zusters Maricolen. Maria Pieters werd leerkracht snit en naad. Ze gaf punten voor 'parturen', 'snit en aanpas', 'technische oefening', 'theorie en afwerking' en 'dagelijks werk'. Bovenaan een rapport stond 'Geloofd zij Jezus Christus'. Op een foto staan twaalf leerlingen. De opleiding was nog twee jaar. De meisjes volgden nadien vlot werk in de textielnijverheid. In 1963 sloot de naaischool. In het naailokaal kwamen de kleuters van zuster Ida.

De kleuterschool bloeit

Solange De Clercq en zuster Lucilla.

Zuster Raïs (Madeleine Martin) verving zuster Aloïsa in 1946. Daarna kwam zuster Rodina (Madeleine Van Bruysel). Zuster Daniëlla (Verschooren) keerde in 1950 voor een jaar terug naar Nevele en werd daarna vervangen door zuster Uriella (Godelieve Van Bunder). Deze schoof door naar de hoogste klas van zuster Lucilla die in 1954 op rust ging. Zuster Ida (Lucie Segers) ving de jongsten op. Na een jaar vertrok zuster Uriella en zuster Ida

kwam in de hoogste klas terecht. Zuster Emilienne (Maria Van Der Vennet) nam haar vorige klas over.

In de zomer van 1956 werd de jongste klas gesplitst. De gemeenteraad stemde een buitengewone toelage van 10.000 frank. Een ministerieel schrijven van 5 februari 1957 erkende met terugwerkende kracht de nieuwe klas. Bij de peuters kwam Rita Lootens.

Vorbereidend op het eerste leerjaar schreven de kleuters van zuster Lucilla hun naam op het bord. Zuster Uriella speelde op een melodica en zuster Ida speelde accordeon. De kleuters leerden prikken, knippen en werkten ook met afgetopte lucifers. Er was een zandtafel en een poppenkast. Tijdens een opendeurdag werd poppenkast gespeeld voor de moeders en belangstellenden. Nu en dan was er een wandeling in het dorp of gingen de kleuters naar de schoolboerderij. Stilaan verdween het woord 'bewaarschool'. Zuster Lucilla verliet op 16 maart 1963 Nevele.

De lagere school in de vijftiger jaren

Bij het vijftigjarig kloosterjubileum van zuster Stanislas op 3 januari 1952 kregen zij en haar medezusters nieuwe kerkstoelen. Na haar opruiming hetzelfde jaar gaf ze naschools Frans, piano en dactylo en werkte ze in de keuken. Ze stierf te Nevele op 10 november 1960.

Na zes jaar Overboelare werd in de zomer van 1952 tot 1959 zuster Hedwige (Leonie Lauwers) de nieuwe overste en leerkracht in de vierde graad.

In de zomer van 1945 kwam zuster Lima (Anna van Wauwe) in de derde graad. Zuster Remigia (Marguerite De Poortere) volgde haar op in 1954. Zuster Remigia en de overste gaven, mits betaling, bijkomende Franse les na de schooluren.

In de tweede graad verving Doris Rondas uit Landegem in de zomer van 1952 de zieke zuster Armanda. Na een jaar trok ze naar Hansbeke. Maria De Beck uit Overboelare was de twee volgende schooljaren haar vervangster. Ook zij kreeg tijdens de week een kloosterkamer te hare beschikking.

In 1954-55 was Maria Lootens stagiaire in haar gewezen school. Eenmaal afgestudeerd gaf ze te Nevele les in de tweede graad. Na een tijd noemden de meisjes haar juffrouw Mieke. Maria Rogghe uit Landegem deed van eind september 1956 tot het einde van dat jaar een interim in het lager.

Schooljaar 1951-1952. De tweede kleuterklas van zuster Lucilla.

V.l.n.r. onderaan: Rosette Telleir, Rita Van Haver, Anita De Blauwer, Arlette De Ketelaere, Monique Vermeire, Hedwige Coddens, Hilda Verbauwen, Marie-Louise Van Goethem.

Tweede rij: Ingrid Lampaert, Monique Claeys, Monique Christiaens, Erna Martens, Maria Vandewalle, Brigitte De Clercq, Denise Coddens, Arlette De Waele, Monique De Wulf, Monique De Cloedt.

Derde rij: Sylvain De Dapper, Hubert De Vreeze, Willy Brulée, Laurent Wille, X Ingels, Daniel Dhaenens, x Ingels, Hervé Tuytschaever, Pierre Naessens, x. Bovenaan: x, Theo De Bruycker, x Martens, Laurent De Coster, Etienne Blancke, Donald Nuttync, Marc Buyck, Antoine Quackelbeke, Michel Westerlinck.

Schooljaar 1956-1957. Eerste leerjaar, Juf Maria Mestdach.

V.l.n.r. Eerste rij links: Linda De Smul en x, Maria Pauwels en Lucrèze Van Coppernolle, Maria Verhelle en Jeannette Telleir, Rita D'haeyere en Marie-Jeanne Van Haelst. Lutgart Van Oyen en Rosa Heyerick, Cecile Vermaele.

Tweede rij: Lutgart Bettens en Marianne Christiaens, Agnes Van Vlaanderen en Annie De Schuyter, Rita 'T Jampens en Susanne Lips, Lucrèze De Clercq en Laurette Bossuyt, Monique De Wulf en Nadine Vandeputte.

Derde rij: Marc Verstuyft en Etienne Vanbruwaene, Rafael De Pestel en Willy De Wulf, Willy De Vogelaere en Sylvain De Pauw, Patriek Verhoye en Alex van Maldeghem, Joel De Ketelaere en Ronald De Decker.

Vierde rij: Eric Vlerick en Marc De Meester, Etienne Vandeputte.

Schooljaar 1951-1952, 4de leerjaar.

V.l.n.r. bovenste rij: Claeys Annie, De Ketelaere Beatrice, Tuytschaever Paula, Martens Nadine, Tuytschaever Liliane, Rutsaert Rita, Lannoo Liliane, Ryckaert Lisette, De Cloet Bernice, Huyghe Bessy.

Middenrij: De Meyer Paula, Huys Annie, Westerlinck Anne-Marie, Quaabeke Margriet, Goossens Denise, De Keyser Yolande, Martens Lucrèce, Delmeire Liliane, De Maegt Adrienne, De Pauw Monique. Zuster Armanda.

Onderste rij: Kneuveld Anna, Langerlaert Antoinette, De Vreeze Lucrese, Telleir Lucrese, De Pestel Myriam, De Clercq Yolande, Snauwaert Beatrice, Van Renterghem Marie-Madeleine, De Smet, Telleir Monique.

Schooljaar 1966-1967, 3e leerjaar.

V.l.n.r. linkse rij: Rita Claerhout, Greta Lootens, Linda Raes, Agnes Taets. Middenrij: Marleen Van Haever, Marleen Van de Walle, Bernadette Schelstraete, Irène Dhoore, Carine Cocquyt, Kathleen Vereecke, x, Viviane Van der Meeren.

Rechtse rij: Colette van Respaille, Carine Vincent, Martine Van Vlaenderen, Brigitte Silversmit, Martien Van Lerberghe, Mariette Van de Velde, Sonja Van Vynckt, Claudine Verstuyft.

Achteraan juf Mieke Lootens.

Tijdens een vorstperiode aten de meisjes in de verwarmde klas van zuster Lima. Eind de vijftiger jaren diende het latere timmerhokje tot refter. De opkomende balpennen waren in de zestiger jaren taboe. Vulpennen werden meer en meer gebruikt. Griffels en leien verdwenen omstreeks 1960. De ouderwetse banken werden vervangen. De leerlingen pronkten met hun meegebracht 'lapje' voor het afvegen van hun leien. Er waren vodjes in meerdere kleuren. De ouders kregen een maandkaart met informatie over godsvrucht, gedrag, beleefdheid en orde van hun kinderen en over hun lessen en huistaken. Op het einde van het trimester kregen de ouders van jongens en meisjes de uitslagen van de 'kampstrijden' in 'de lagere meisjesschool'. Er waren punten voor zang maar niet voor lichamelijke opvoeding. Kalligrafie (schoonschrift) bleef belangrijk.

Margriet Verplaetse van het tweede leerjaar gebruikte in de muziekles een platendraaier. Op vraag van de inspectie werden in de zomer van 1957 verbeteringswerken uitgevoerd in de vierde graad. Eind 1957 besteedde de gemeente 11.000 frank voor aankoop van een naaimachine in die graad. Door de naoorlogse babyboom ging het leerlingenaantal sterk de hoogte in.

Midden de jaren veertig: een tweede leerjaar van juf Margriet Verplaetse.

Nog steeds huishoudkunde

Zuster Lima gaf iedere maandag en dinsdag van 16 tot 18 uur huishoudkunde aan meisjes van het lager en van het externaat. Allerlei recepten werden ingeoeffend. De zuster had het over de huiselijke apotheek en over het verzorgen van wonden. Ook babyverzorging kwam aan bod. Aangepast speelgoed was reeds in het eerste levensjaar belangrijk. Er werd gehamerd op het zuiver houden van de melkfles. De zondagvoormiddag van 10 tot 12 uur noteerden de meisjes de behandelde stof in een schriftje. Motto was: "De vrouw bouwt het huis of slaat het tot gruis". Na de aanstelling van zuster Hedwige in 1952 verdween de avondleergang. Een huishoudregentes gaf voortaan huishoudkunde tijdens de gewone lessen van de vierde graad.

Celesta Verhegghe en Heléne Vandenbroucke leerden de kinderen wassen en strijken. Koken gebeurde in het huidige directielokaal. Er waren aparte praktijklessen in het zevende en het achtste studiejaar. In de vroege jaren zestig gaf Beatrice Bettens er les. Op het programma stond ook warenkennis en voedingsleer. Van 1966 tot 1969 gaf Rolanda Martens huishoudkunde.

Zelf instaan voor orde en netheid

De meisjes hielpen de zusters bij het wassen van hun kledij. De kledij werd gedroogd op de kloosterzolder. Meisjes veegden het bord af na de lessen. Vanaf 1969 poetste Clarisse Bonamie de schoolgebouwen.

Op reis

Een schoolreis naar Brugge.

V.l.n.r. gehurkt: Rita Wijckstand, Rita Bettens, Nicole De Clercq, Martine Van Heirzeele, Maria De Jonghe, Ginette Jonghe.

Rechtstaand: zuster Remigia en overste Janssens, Marie-Christine Claeys, Mia Van Nevel, Mireilla Verstraete, Edith Van Gele, Monique Coddens, Viviane De Clercq en juf Mieke Lootens.

Eind de jaren veertig waren er busreizen naar de kust en naar Walcheren. De derde en de vierde graad ging midden de jaren vijftig naar de Zoo van Antwerpen en naar het kamp van Breendonk. Kinderen van minder gegoede ouders volgden die dag les bij een thuisblijvende zuster. In 1955 vroeg de school vergeefs een gemeentebijdrage voor de schoolreis van de meisjes. De Nevelse raadsleden vonden dat "de noodzakelijkheid van soortgelijke reis voor meisjes niet zo groot is als voor jongens".

De oudsten en de zusters Solange en Ida bezochten in 1958 de Expo te Brussel. In 1961 reisde de derde en de vierde graad naar Brugge en de zee. In 1962 was het domein van Bokrijk het reisdoel. In 1963 werden Dinant en de Leeuw van Waterloo bezocht en in 1964 reed men naar het kasteel van Beloel. Maria Mestach maakte toen een ongewenste duik in het water. Er werd gezorgd voor ontspanning op een speelplein. Eind van de jaren zestig speelden de meisjes op de 'levende brug' en de 'rollende ton' van het bedevaartsoord Dadizele. De leerlingen aten hun boterhammen meestal op aan een graskant maar soms gebeurde dit ook in een andere school van de congregatie. Voor de religieuzen was de maaltijd een aangenaam weerzien van hun medezusters. De meegereisde lekenkleuterleidsters zorgden dan voor het toezicht. Eind de jaren zestig kreeg men wel subsidies van de gemeente voor de schoolreizen.

De tweede schoolstrijd

Op 11 oktober 1953 pleitte André Holsbeke voor de hoogmis op de markt te Nevele tegen het katholieke onderwijsmonopolie op het Vlaamse platteland. Het aantreden van de parse Belgische regering van Achiel Van Acker op 23 april 1954 leidde tot zware spanningen met het katholieke volksdeel. In Gent werd op 24 november 1954 betoogd tegen toenmalig minister van onderwijs Leo Collard. Er kwam een schoolstaking met deelname van de vrije scholen van de regio Nevele. Een oproep tot boycot van het schoolsparen werd ook door de zusters te Nevele gevolgd. Na een nieuwe schoolstaking op 24 maart 1955 volgde twee dagen later een betoging te Brussel. Obstructie van het spoorverkeer maakte het vele betogers onmogelijk de hoofdstad te bereiken. Maria De Beck legde samen met de kajotters en kajotsters van haar thuisparochie het laatste stuk van de treinreis te voet af. Er waren dezelfde dag regionale betogingen, onder meer te Deinze waar men ongeveer 5.000 manifestanten telde. Cyriel De Pestel, onderwijzer in de gemeenteschool en Omaar Mortier reden met de brommer naar een betoging. De actie werd gecoördineerd door het

Christelijk Onderwijzersverbond (C.O.V.) en sterk gesteund door het ACV. Hun voorman in onze streek was Frans Van Heddeghem, onderwijzer in het Sint-Hendrikscollege in Deinze.

Op 15 maart 1955 verzette de gemeenteraad van Nevele zich éénparig (de socialisten maakten vanaf 1953 geen deel meer uit van de raad) tegen de door de nieuwe wet ingevoerde beperking van de gemeentelijke autonomie. Op 9 juli 1955 gaf de Nationale Confederatie der Ouderverenigingen een tot de koning gerichte petitie af op het paleis. Alleen al in het arrondissement Gent-Eeklo werden 162.157 handtekeningen verzameld. De conferentiestakingen werden ook opgevolgd door de leerkrachten van de gemeentescholen van Vosselare en Nevele. Er waren geldomhalingen te Vosselare en te Nevele ten voordele van de katholieke vzw School en Gezin. Plaatselijke socialistische leiders pleitten voor een neutrale school. De wet werd aangenomen door de Senaat op 21 juli 1955. Daarna luwde de strijd enigszins in afwachting van de parlementsverkiezing van 1958. Dit leidde tot het Schoolpact in 1958. Volgens de wet Collard van 9 april 1955 werden ook de leerkrachten van de aangenomen scholen rechtstreeks en maandelijks door het ministerie uitbetaald. Deze werden verplicht een postrekening te hebben. Door de ministeriële omzendbrief van 20 januari 1960 werd de verplichte bijdrage voor schoolbehoeften ook voor meer vermogende ouders afgeschaft. De leerkrachten-religieuzen verdienden in de zestiger jaren zestig procent van een onderwijzerswedde. Vanaf 1973 werd hen een volledig loon uitbetaald.

Naar Congo

In 1949 zond de congregatie voor het eerst missionarissen naar Belgisch Congo voor ziekenverpleging en onderwijs. Op 29 november van dat jaar trokken vier zusters naar Bwamanda in de Evenaarsprovincie. Zuster Lydia (Ernestine De Clopper) werd er overste. Op 15 april 1950 opende de congregatie daar een school voor meisjes onder haar leiding. Op 5 mei 1953 vertrokken vier zusters te Antwerpen. Eén van hen was zuster Laura (Jeanne Verwee) van Merendree, toenmalige onderwijzeres te Vosselare. Josepha Vandenberghé wuifde haar mee uit in de Scheldestad.

*Jeugdwerking (gidsenbeweging) aan de kerk van Gemena (Congo)
met de zusters Lydia en Maria Lima.*

Op 7 juni van hetzelfde jaar werd een bijkomende missiepost in Gemena opgestart onder leiding van zuster Lydia. Zuster Laura volgde haar op in Bwamanda. Ook voor zuster Lima wenkte het missie-ideaal. De zusters bezochten de Nevelse gezinnen en vergaarden een behoorlijke som. Er was een omhaling in de kerk. Zuster Lima kreeg een opleiding in het tropische centrum te Antwerpen. De oudere leerlingen reden op 7 mei 1955 naar de haven om haar uit te wuiven maar de zuster was reeds ingescheept. Ze zou negentien jaar missiewerk doen in Gemena. In 1961, voor het eerst in verlof, bezocht ze met een 'zwartje' haar gewezen school. Ze vertelde uitvoerig over de onderwijs- en gezondheidstaken van de zusters in de gewezen kolonie. Ze wees op het religieuze aspect van haar opdracht. Leerlingen naaiden kledij voor de zuster. Er kwam geldelijke steun. Ze had het tijdens haar verblijf in België over de zware moeilijkheden in de missie na de Congolese onafhankelijkheid.

Elk jaar werd geld ingezameld voor de Pauselijke Missiewerking. Midden de jaren zestig werden missiekalenders verkocht en werd er nog steeds zilverpapier ingezameld. Niet bederfelijke waren zoals suiker werden ook ingezameld. In de klas stond een missiebusje met knikkend negertje.

De Melkbrigade

De overproductie van melk eind de jaren vijftig in de pas opgerichte Europese Gemeenschap lokte o.m. een campagne uit om de consumptie van zuivelproducten te stimuleren. De scholen werden in de actie betrokken. Op 12 november 1959 werd de Melkbrigade opgericht. Men werd lid door het dagelijks drinken van een extra glas melk. De eerste keer kregen de leerlingen een glas melk gratis. Daarna moest er voor betaald worden. De melk werd op de schoolstoof opgewarmd. Er kwam een logo, een dagelijks in te vullen logboek en na dertig dagen kreeg men een paspoort. Voor de dragers ervan waren er talrijke prijzen voorzien. Bekende figuren zoals nonkel Bob Davidse en wielerkampioen Rik Van Looy steunden de brigade. Melk werd ook voorgesteld als alternatief tijdens de anti-alcoholische schooldag. In de jaren zestig kon men op school ook chocomelk drinken. De actie deemsterde weg in de late jaren zeventig. In februari 1971 werd de Melkbrigade opgedoekt.

De laatste jaren van het Rijke Roomse Leven

Het klooster en de kerk in de jaren vijftig.

In de voorbereiding tot de Eerste Communie werden er biecht oefeningen gehouden in de klas. Ondeugend bekenden de leerlingen steeds zwaardere zonden aan Maria Mestdach. Kort voor de grote dag werd geoefend in een biechtstoel. Bij het leren communiceren in de kerk was er voor elke beweging een klik van de juffrouw. Het ontvangen van Jezus op de tong vergde grote eerbied. De regel betreffende het nuchter zijn werd versoepeld. Vanaf 1954 mocht men eten tot drie uur voor het communiceren.

Voor de Plechtige Communie kregen de derdegraads van beide scholen samen wekelijks bijkomend godsdienstonderricht. De vragen en antwoorden uit de Mechelse catechismus werden door de parochie-priesters opgevraagd. De Gewijde Geschiedenis bleef tot begin zestiger jaren in het lager een letterlijk te nemen verhaal. Tijdens de zeven weken die deze grote gebeurtenis vooraf gingen, woonde iedereen dagelijks de heilige mis bij. Meerdere keren per jaar was er biechtgelegenheid per klas. In de maand mei zongen de leerlingen elke weekdag Marialiederen tijdens het lof. Omstreeks 1960 was dit nog drie keer in de week. Het meest gezongen lied was 'Te Lourdes op de bergen'.

Bachte-grot bleef de bestemming van een jaarlijkse schoolwandeling. In juni zongen allen 'Door zovele lieve kleinen' voor het beeld van het Heilig Hart. Een onderpastoor bezocht verder wekelijks de school.

De leerlingen werden in de jaren vijftig iedere vrijdag in de heilige Mis verwacht. De jaarlijkse processies, voorbereid op de schoolkoer, waren tot 1966 hoogtepunten voor zusters en leerlingen. De processiekleren werden bewaard in de kloostergebouwen. De leerlingen brachten veld- en andere bloemen mee. Bloemblaadjes werden voor de priester geworpen die het Heilig Sacrament droeg. Leerlingen droegen het Kindje Jezus tijdens de nachtmis op kerstdag of beeldden een engel uit. Maria Van de Walle borduurde in haar vrije uren doekjes voor onder de miskelk. De komst van de Sint en van één enkele Piet ging gepaard met zang en gebed. In de tweede graad werd Piet vervangen door de Heilige Nicodemus een gelijke van de Sint. Deze visie verdween snel in de jaren vijftig.

Vanaf 1966 gaf de gemeente jaarlijks een tegemoetkoming van 10 frank per kleuter en 16 frank voor een kind uit de lagere school. In 1968 was er per betrokkene een gelijke subsidie van 23 frank.

Meer leken in de kleuterschool

In 1961 vertrok zuster Emilienne. Christiane Dhont werd voor een jaar haar opvolgster. Jozefa Van den Berge kwam op 1 september 1962 in dienst. Reeds voor haar twintigste stond ze als juffrouw Jo voor 45 peuters. Ze behoorde tot de eerste lichter met een bijkomend jaar opleiding. Het stijgende geboortecijfer maakte de splitsing van de hoogste kleuterklas mogelijk. Begin september 1963 werd Rita Lootens daar de tweede leerkracht. Juf Jo trok naar de middenste klas. Marie-Thérèse Blauwaert kwam als juffrouw Thérèse voor de peuters. In de zomer van 1964 werd zuster Ida vervangen door zuster Augustine (Bertha Masquelin). Een jaar later kwam zuster Leopoldine (Honorine Cocher). In de zeventiger jaren was Fabienne Schepens meermaals interimaris.

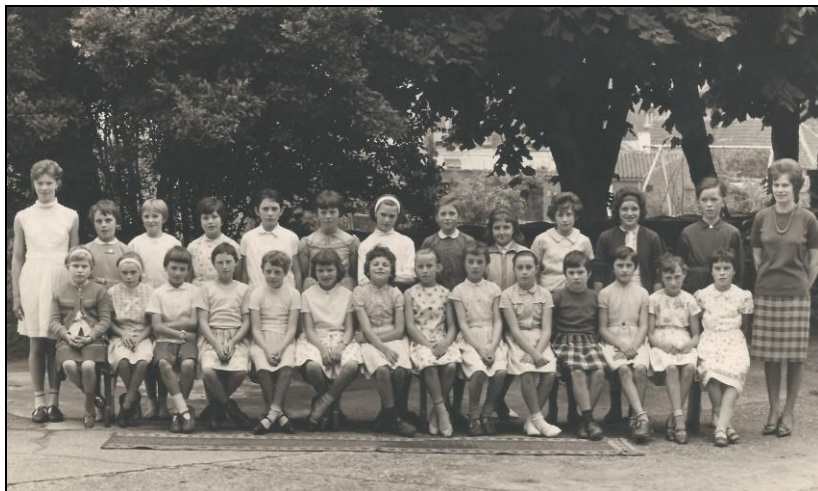
Juf Jo gebruikte veel kleurkrijt en speelde gitaar. Een klashoek liet meer beweging toe aan de peuters. Meermaals bracht ze na de lessen de vergeten knuffels naar huis. De tweedeklassers stapten reeds naar de Wulfhoek. Kabouter Pinnemuts was te gast tijdens het poppenspel. In de kersttijd stond een kerststal in de klas met kaarsjes. De kleuters leerden hun eerste nieuwjaarsbrief van buiten. De tekst werd door de juffrouw in haar 'vrije uren' op de brief geschreven. Rond de paastijd weefden de kleuters mandjes. Nadien werden die door de juffrouw afgewerkt en volgelegd met eitjes van de paasklok. De juffrouwen hielpen kosteloos bij de vele buitenschoolse activiteiten en bij het leerlingenvervoer. De leerkrachten noteerden de leerstof uitgebreid in een klasagenda en gebruikten voor ieder thema leerfiches met belangstellingpunten. De lekenkleuterjuffrouwen bezochten hun toekomstige peuters ten huize.

Een bruisende lagere school

Zuster Robertine, die van het bijhuis van Vosselare kwam, werd in augustus 1959 de nieuwe overste en onderwijzeres in de vierde graad. In augustus 1965 verving zuster Désirée (Maria Van Schelvergem) haar in beide functies.

Tijdens de jaren zestig wisselden de leerkrachten van de klassen elkaar regelmatig af. Zo stond zuster Remigia een tijdlang in het zesde en Cecile Saelens en zuster Gudule (Bertha Boterberg) in het vijfde leerjaar. Beide leerkrachten gaven ook een tijdlang les in het vierde leerjaar. Zuster

Remigia werd zwaar ziek in 1968 en overleed op 1 april 1969. Mieke Lootens, die in het derde leerjaar stond, verving haar. In 1965-66 werd ze in het derde tijdelijk vervangen door Christine Van Heese. Vanaf 1965-66 stond zuster Roza in het vierde. Vanaf 1968 gaf ze les in de volledige tweede graad.

Schooljaar 1962-1963. Klas van Cecile Saelens.

V.l.n.r. rechtstaand: Françine Van Dorpe, Lutgard Van Doorne, Mirella Verstraete, Mariane De Clercq, Ani Van Haver, Andrea Van de Velde, Marie-Christine Claeys, Wivine Van Daele, Arlette Schijvens, Bea Vandegehuchte, Myriam Pauwels, Edith Van Gele.

Zittend: Rita Bettens, Ginette Rogge, Nicole De Clercq, Monique Coddens, Martine Van Herzeele, Annie Vande Putte, Lea De Meyer, Anita Adams, Marianne De Jonghe, Rita Wijkstandt, Mia Van Nevel, Monique Maebe, Françine Corijn, Sonia De Meyer, juf. Cecile Saelens.

Met zuster Remigia op schoolreis naar zee in 1961.

Tijdens de speeltijd haalde een leerling kolen, een ander leerling ziftte die. Na de winter verhuisde de kachel naar de schoolzolder. Maria Mestdach en Margriet Verplaetse van de eerste graad hadden in 1959-60 enkel meisjes in hun klas. De jongens zaten in de klas van Cecile Saelens. Het volgende schooljaar werd haar klas opgeheven. Na de pensionering van Margriet Verplaetse in 1965 werd Cecile Saelens titularis van het tweede leerjaar. Na de zomervakantie van 1968 werd ze leerkracht in Mariakerke. Mieke Lootens verving haar. In het laatste kwartaal van 1968-69 was Yolande Martens klastitularis.

Niet alles is rozengeur

Tijdens het schooljaar 1951-52 werd Etienne Blancke met zijn fiets aangereden door een auto in de Vierboomstraat (thans Graaf van Hoornestraat) en overleed aan zijn verwondingen. Zijn klasgenootjes bezochten achteraf de plaats van het ongeval.

Sinds 1940 bedroeg het ereloon van de schoolarts 20 frank per leerling. Het werd in 1952 opgetrokken tot 30 frank. Er werd een bijkomende vergoeding betaald voor de inenting tegen de pokken. In 1953 werd Joseph Steyaert schoolarts en lid van het schiftingscomité voor de meest begaafden te Deinze. In 1955-56 brak er polio uit in de derde kleuterklas. Die klas werd uitgebreid ontsmet en alle kieren toegeplakt. De kleuters werden tijdelijk opgevangen in de feestzaal. Gelukkig genas het slachtoffer. Na de ministeriële omzendbrief van 13 januari 1958 kwam er een gratis polio-inenting op vrijwillige basis van de schooljeugd. De gemeente belastte dokter Joseph Steyaert met de uitvoering. Hij kreeg hiervoor een vergoeding van 15 frank per kind. Er volgde een bijkomende inenting tegen

difteritis en tetanus in het najaar van 1959. Ook in 1963 was er een polio-
inenting. Vanaf 1964 gebeurt het medisch schooltoezicht in het 'Gezond-
heidscentrum vzw Sociaal- medische Preventiediensten ' te Deinze.
Het dodelijke auto-ongeval van Roger De Geetere en Yvonne De Maeyer
op 9 juni 1967 sloeg in als een bom. Beiden waren de ouders van de
leerlingen Geertrui, Wim, Hans en Tom.

Straffen

Volgens de op 30 november 1836 voor de congregatie opgestelde
kloosterregel mochten zusters enkel "veroodmoedige en beschaemd-
maekende straffen geven in de plaetse van slaegen of andere harde
handelingen". Toch vonden sommige toen oudere leerkrachten een
'pedagogische' tik met de regel of een knip in de wang tot midden zestiger
jaren normaal. Nu en dan kregen de leerlingen strafregels of een extra
aantal regels van vermenigvuldiging. Een andere keer was het tijdens de
speeltijd papiertjes rapen of op de rooster van de speelplaats staan. Een
drietal leerlingen werden opgesloten in de koolkelder (nu eetzaal) maar
ontsnaptten langs het luik. De volgende dag kregen ze een stevige
bolwassing. Ook het 'telefoonkotje' was een strafplaats. Meermaals
moesten de leerlingen van zuster Remigia hun les leren tijdens de lessen
handwerk en hun werk thuis afmaken. Een 'zantje' met het Heilig Hart van
Jezus of een heilige deed wonderen. De toen jongere leerkrachten hadden
een meer hedendaagse opvatting.

Gehuwde leerkrachten

Tot december 1963 stonden enkel voor tijdelijke opdrachten gehuwde
vrouwen in het katholiek onderwijs. Godeliva De Boever, gehuwd in 1955
en voltijds naaister, verving in 1958 een tijdlang Raymonde De Booser
wegens ziekte. De belofte ontslag te nemen ten laatste drie maanden na
hun huwelijk maakte deel uit van de eed die afgestudeerde
onderwijzeressen in het katholiek onderwijs aflegden. De roepingencrisis,
de stijging van de leerlingenpopulatie door de naoorlogse babyboom,
geleidelijk veranderende opvattingen en de bepalingen van het Schoolpact
maakten de voortzetting van dit beleid onmogelijk. Enkele leerlingen
woonden op 19 juli 1966 het kerkelijke huwelijk van Cecile Saelens bij.

Politieke strubbelingen

Veel kinderen fietsten op jonge leeftijd naar school. Maar tijdens de periode van de gemeenteraadsverkiezingen van 1958 werd veel aandacht besteed aan het thema schoolvervoer.

Op 23 maart 1960 werd te Nevele het 'Comité ter behartiging van de Belangen van de schoolgaande kinderen' opgericht met als doel de leerlingen van de afgelegen wijken aan huis af te halen. Voorzitter was schepen Jan Wannyn. Beheerders waren Arsène De Keyzer en André De Meyer.

Roger De Keyzer werd belast met het vervoer van de kinderen. Die van de vrije school betaalden 4 frank per dag voor het eerste kind. De leerlingen van de gemeenteschool betaalden slechts 3 frank. Voor de zusters van de congregatie was een tussenkomst voor hen niet haalbaar.

De CVP-oppositie verweet in een kiespamflet de meerderheid onvoldoende daadkracht bij het wegwerken van deze discriminatie en er kwam in beide scholen een korting van een halve frank voor elk bijkomend kind. In de beginjaren werd het busje meermaals bestuurd door Jenny Onderbeke, de echtgenote van Roger De Keyzer.

Het ophalen van de kinderen gebeurde in drie beurten. De leerlingen van het Veldeken werden meer dan een uur voor het begin van de lessen aan de schoolbus verwacht. Er was bij beurtrol onbezoldigd toezicht door een leerkracht bij het vertrek en de aankomst van de kinderen. Tijdens de ritten was er op de bus geen begeleiding. Velen herinneren zich nog de lange koude winter van 1962-63. Er moest toen sneeuw geruimd worden met de schop om het busvervoer mogelijk te maken. Roger de Keyzer werd hierbij geholpen door de oudste kinderen.

De gemeente besloot in 1960 om 20.000 frank subsidie toe te kennen voor soepbedeling onder toezicht in een verwarmd lokaal in beide scholen.

De bestuursploeg van burgemeester Wannyn besloot in 1971 de gemeente- en de vrije school gelijk te subsidiëren maar de gemeente werd hiervoor door de provincie terug gefloten.

Om de kosten voor de schoolbus te verlichten werd vanaf 1973 jaarlijks een mosselsouper in de klasgebouwen ingericht waarbij men kon rekenen op de belangeloze inzet van vele vrijwilligers.

Schoolfeesten

Eind juni had in de vijftiger jaren de prijsdeling plaats in de feestzaal. De genodigden waren deken Basiel De Pauw, burgemeester Adhemar De Pauw, zijn schepenen en de gemeenteraadsleden.

In 1953 voerden de leerlingen, uitgedost als sprookjesfiguren, een toneelstukje op geschreven door onderwijzeres Doris Rondas. Anna Van Hulle, moeder van Rondas, zorgde voor de kostumering. De leerlingen kregen een met een strik versierd boek.

In 1955 vierden de zusters honderd jaar school en klooster en kregen hiervoor een financiële tussenkomst van de gemeente.

Op 12 juni 1960 was er een schoolfeest van de 'meisjesschool'. Meisjes van de naaischool defileerden tijdens een modeshow.

Tijdens de schoolfeesten dansten de leerlingen op de speelplaats en speelden ze toneel voor ouders en sympathisanten.

Lichamelijke opvoeding

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 1958 beloofden de politici de bouw van een zwembad en een gemeenschappelijke turnzaal voor beide scholen.

Op eigen initiatief gaf Cyriel De Pestel zwemles in de ook door koeien gebruikte 'Ottersput' langs de Poekebeek te Nevele. Om hun zwemcursus af te ronden trok men naar Vosselareput langs de Leie in Astene. Maria Vandewalle en Anita De Blauwer volgden in de vijftiger jaren, mits betaling, een aparte lessenreeks voor meisjes. Eind zestiger jaren zorgde de school na de lesuren voor onderricht in de zwemkom de Rooigem te Gent. Aanvankelijk nam De Pestel de leerlingen mee in zijn overvolle privéwagen. Later werd de bus van Roger De Keyzer ingeschakeld.

Oudere leerkrachten vonden lichamelijke opvoeding een nutteloos vak. Ondanks herhaald aandringen van de inspectie werd de les meestal overgeslagen of beperkt tot enkele arm- en beenbewegingen naast de schoolbank.

Tijdens het schooljaar 1952-53 gaf Doris Rondas regelmatig turnles op de schoolkoer. Een omgekeerde bank was tot in de zestiger jaren het enige didactische gymtoestel. Ook een rondje lopen rond de speelplaats maakte deel uit van de les lichamelijke opvoeding.

Nog geen internet

Opzoeken van gegevens werd belangrijk. Het parochieblad dat sinds 1948 te Nevele verscheen was een belangrijke documentatiebron. In 1951 werden prentjes uit tijdschriften geknipt en in schriftjes geplakt tijdens de godsdienstles in de naaischool.

Vanaf 1957 verschenen in het tijdschrift Zonneland plaatjes voor schoolgebruik. Zonnekind verscheen vanaf 1958 voor de kinderen van de eerste drie leerjaren en Zonneland werd het tijdschrift voor de iets ouderen.

Het lezen van boeken die men kon lenen in de parochiebibliotheek werd aangemoedigd. Leerlingen zochten en droogden planten. Men verzamelde Artis-Historia- en andere punten die men terugvond op voedingswaren. Er werden prentjes geruild tussen leerlingen en oud-leerlingen. Voor Artis-, Soubry- en Historiapunten kreeg men didactische prentjes. In opdracht van de firma Soubry kwam in de jaren vijftig een kameel tot op de schoolkoer. Maria Vandewalle mocht het dier bestijgen.

België boven

De lessen geschiedenis gingen uitsluitend over het eigen verleden met een Belgisch tintje. Belangrijk waren de bekering van Clovis, Jacob Van Artevelde en de eerste trein. De Belgische koningen werden één voor één bejubeld. In de klas hing een foto van koning Boudewijn en vanaf 1960 ook van koningin Fabiola. Op een tijdsbalk konden de leerlingen het verloop van de geschiedenis volgen. De leerlingen van de lagere school en de leerkrachten stonden op elf november in haagvorm opgesteld op het kerkhof. Na de kerkdienst zongen ze een vaderlands lied of droegen een gedicht voor aan het monument voor de gesneuvelden. Zuster Remigia vertelde over de heldendaden van de Belgen in beide Wereldoorlogen.

De eigen omgeving

De kinderen van het eerste leerjaar wandelden soms tot aan de woning van Maria Mesthach in Poesele. De meisjes van het vierde verzamelden planten en droogden die. Er werd hun verteld over de evolutie van dikkopje tot kikvors. Ze leerden het nut van de mol en de egel. De meeste insecten werden aangezien als schadelijk. Het doden van coloradokevers op aardappelvelden was een plicht. De gezusters D'Haeyere zochten

meikevers in de beukenhaag van Carl De Vos. Trots toonden ze op school hun buit.

In 1963-64 verkende ikzelf in opdracht van zuster Gudule met mijn jongere zus Angélique de Nevelse beken. We letten niet op de modder. Er volgde geen aangename thuiskomst.

Het Davidsfonds organiseerde een opstelwedstrijd voor de derde graad in 1964-65. De beste werkjes kregen een prijsboek in de zaal achter café 'Het Boerenhof'.

Vanaf de kleuterklas kregen de kinderen verkeersopvoeding. Op de speelplaats fietsten de meisjes tussen getrokken lijnen. Het oversteken van de straat bij de schooluitgangen werd ingeoeffend. Na uitleg in de klas fietsten ze op de openbare weg. In 1976 was er in samenwerking met de rijkswacht een wedstrijd in een verkeerspark. Bijna nooit werden leerlingen naar de school gebracht. De oudsten vergezelden de jongeren op de toen veel minder drukke wegen. Solange De Clercq was mijn vaste begeleidster. Er waren 'rangen' naar de Cam. Van der Cruyssenstraat, de Cyriel Buyssestraat en naar de bus.

De boerderij

Op de boerderij waren er vele schapen. Maurits De Clercq teelde er aardappelen en aardbeien. Werkzuster Columba vertrok in november 1958 naar Deftinge. In de zestiger en de vroege zeventiger jaren werd heel wat kloostergrond verkocht. Een koe was niet langer haalbaar. De Clercq ging op pensioen in 1970 en overleed in 1974. Tot begin de tachtiger jaren oogstte men de rogge met de hand op het binnendomein van het klooster omdat men met een landbouwmachine niet ter plaatse geraakte.

Een overgang: de jaren zeventig

Maria Mestdach, titularis van het eerste leerjaar, ging op pensioen in 1970 en werd vervangen door Hilda Gernaey. Viviane Vandermeeren werd titularis van het tweede leerjaar tussen 1970 en 1972. Zuster Désirée gaf in het najaar van 1973 les in het zesde leerjaar en gaf ook les aan enkele meisjes van de vierde graad. Mieke Lootens werd titularis van het vijfde leerjaar. Zuster Roza stond alleen in de tweede graad.

In 1970 werd de vijfdaagse schoolweek ingevoerd in de 'Gesubsidieerde vrije gemengde lagere- en kleuterschool'.

De leerlingen werden in 1971 en 1973 nauw betrokken bij de inhuldiging

van de pastoor-dekens Sanders en De Paepe.

Een 'poëzieboek' werd een rage. De leerkrachten versierden met een tekening het kleinood van leerlingen en oud-leerlingen.

Voor handwerk kwam er een opzichtster. Er werden sokken genaaid. In de derde graad breiden de meisjes een sjaal. In de vierde maakten ze een slaapkleed. De leerkracht inde iedere maandagmorgen het spaargeld en stortte dat op een rekening van de ASLK. Er werd ook een stencilapparaat aangekocht.

Een moeilijke periode

Meer en meer werden jonge vrouwen pas na hun opleiding kloosterlinge. Lucie Segers had zes jaar klaspraktijk bij haar intrede in 1952. Maria De Beck stond na haar Nevelse periode een jaar in een schoolkolonie te Sint-Maria-Lierde. Ze trad in 1956 als zuster Beatris in te Deftinge. Ze hielp in de jaren zestig enkele keren mee in het rusthuis Louise-Marie.

Raymonde De Boosere werd tweeënehalf jaar na haar verblijf te Nevele cisterciënzerzuster in Gent en werkte later als zuster Roberte in Maria-Middelares. Kloosterroepingen bleven vanaf eind de jaren zestig volledig achterwege.

Vanaf 1960 aanvaardde de gemeenteschool jongens vanaf de eerste graad. Enkelen bleven in de meisjesschool, maar het betekende toch een verlies van 27 leerlingen. Na een paar jaar waren er nog enkel meisjes in het lager onderwijs.

Een oudere zuster in het lager onderwijs werd anno 1960 door leerlingen uit de Zei- en de Blasiusdriesstraat moeilijk aanvaard, hoewel ze de zusters en lekenleerkrachten waardeerden. Na de oprichting van de Rijksschool in 1966 gingen de meeste kinderen van die twee straten naar de nieuwe school in de Biebuyckstraat. Meer en meer meisjes gingen na het zesde leerjaar naar een middelbare school. Een huishoudregentes voor de vierde graad was begin de jaren zeventig niet langer haalbaar. In 1975 werd de vierde graad afgeschaft. De gemeenteschool huurde vanaf 1975 twee leegstaande klassen.

Niet langer de catechismus

De catechismus verdween en bijbelverhalen uit de oertijd werden niet meer onderwezen als Gewijde Geschiedenis.

In het tweede jaar lering voor de Plechtige Communie plakten de

leerlingen prentjes. Het nuchter zijn voor de communie werd verder versoepeld. Deken Frans De Paepe gaf uitleg over de kerkelijke feestdagen. Voor de communie zelf werd op 11 mei 1975 een brochure gedrukt met gebeden en liederen. Er was de volgende dag een dankmis met de toewijding aan Onze-Lieve-Vrouw. Drie dagen later werd het Vormsel toegediend door Mgr. Leo De Kesel, hulpbisschop van Gent.

Schooltelevisie

Meisjes van de vierde graad beluisterden in het begin van de zestiger jaren in het klooster de schoolradio. Terwijl de zuster eventjes de klas verliet, luisterden de meisjes stiekem naar een andere post. Een tiental jaren later kon men ook de schooltelevisie volgen. De school kreeg een TV-toestel door de tusekomst van Omaar Mortier. In 1974 was er voor de zangles op het scherm een begeleidend boekje met gedrukte schooltekeningen.

Samen met 'Het Land van Nevele'

Op 27 juni 1971 organiseerde Het Land van Nevele een fotowedstrijd voor de derdegraads van alle scholen uit haar werkgebied. De firma Kodak had hiervoor gratis een honderdtal fotoapparaten en zwart-wit films ter beschikking gesteld. Het thema was 'De lens op ons verleden'. De foto's werden in de gemeenteraadszaal geëxposeerd. Uit elke school werd een winnaar gekozen. Myriam Brusseeel werd de winnaar bij de kinderen van de vrije school.

Op zondag 25 juni 1972 organiseerde Het Land van Nevele een heemkundige tekenwedstrijd waaraan 24 scholen deelnamen. Hier werd Marie-Claire Schelstraete de laureaat van de vrije school.

Op 22 juni 1975 nam de school deel aan de zoektocht die voor de schoolgaande jeugd werd georganiseerd.

Het einde van een tijdperk

Op 29 mei 1976 stierf zuster Desirée. Zuster Roza werd schoolhoofd en Mieke Lootens verving haar in de tweede graad. Het dalende geboortecijfer leidde tot het vertrek van zuster Leopoldine. Eind de jaren zeventig werden enkele klaslokalen aan de gemeenteschool verhuurd. Eén klas werd door die school in gebruik genomen als refter.

Het lerarenkorps in 1979.

V.l.n.r. Blauwaert Thérèse, Lootens Mieke, Dobbelaere Anny, Lootens Rita, Gernaey Hilda, Vandenberg Jo, De Reese Christiane.

Zuster Rosa verliet de school in de zomer van dat jaar. Zuster Lydia (Ernestine De Clopper) werd na 22 jaar missiewerk in Congo en een taak in Overboelare, de nieuwe overste in Nevele. Ze was geen schoolhoofd en had ook geen lesopdracht. Christiane De Reese, tot dan leerkracht in Deurle, kwam aan de leiding in verscheidene vrije scholen. Anny Dobbelaere werd lesgeefster in de derde graad.

De vrije school van Vosselare telde niet langer de door de wet van 11 juli 1973 vereiste dertig leerlingen en werd in 1977 gesloten. Het grootste deel van de leerlingen liep dan school in Nevele. Schoolhoofd Yolande Martens vond een nieuwe job in de vrije school van Sint-Martens-Latem.

EEN NIEUWE START

Eén school, verscheidene locaties

Het lerarenkorps 1980-1981.

V.l.n.r. boven: Guido Van der Vennet, Jo Vandenberghe, Mieke Lootens, Therèse Blauwaert. Onder: Anny Dobbelaere, Rita Lootens, Chris Delporte en Hilda Gernaey.

Na de mini-rationalisatiewet van 1977 werd een fusie zeer aantrekkelijk. De Nevelse vrije school smolt samen met die van Deurle en kort daarna met die van Merendree. De drie scholen vormden samen een schoolgemeenschap met één directie. In 1978 werd de 'vzw Katholiek onderwijs Land van Nevele' opgericht. De statuten verschenen in het Belgische Staatsblad onder nummer 6762 op 17 augustus 1978. De

vereniging omvatte naast voornoemde samengevoegde school ook de vrije school van Hansbeke. Er kwam één inrichtende macht, bevoegd voor aanwerving van personeel, het uitvoeren van verbouwingen en het aanstellen van de directie. E.H. Jan Vrielynck was voorzitter. De Hansbeekse school bleef autonoom en had een eigen directie. Vertegenwoordigers van beide scholen zetelden in de beheerraad. Danny Lievens werd secretaris en Eric Verledens financieel verantwoordelijke. Luc Van Der Meulen was bevoegd voor het patrimonium en de veiligheid en Piet Van Dingenen stond vanaf 1997 in voor het personeelsbeleid. De andere bestuursleden waren notaris Alfred Duerinck en dokter Albert Dossche. De samenwerking leidde tot gemeenschappelijke leerkrachten voor lichamelijke opvoeding en voor bijzondere taken. Het samenvoegen van resturen maakte het aanwerven van extra personeelsleden mogelijk. Christiane De Reese werd schoolhoofd van de fusieschool. Begin september 1980 kwam Guido Vander Vennet, klasvrij, aan de leiding van de vrije scholen van Nevele, Deurle en Merendree. Hij startte in december van dat jaar te Nevele de schoolkrant 'De Schakel'. Guido werd op 1 oktober 1983 directeur te Hansbeke en werd opgevolgd door Daniël Eggermont.

Begin 1988 werd Jan Pauwels schoolhoofd. De Poeselse school werd met sluiting bedreigd en op 16 juni 1988 organiseerde men een openklasdag voor de Poeselse peuters. Er kwam een grote instroom van leerlingen. Trots meldde een schoolbrochure begin negentiger jaren de verdubbeling van het leerlingenaantal in de lagere school.

Op 1 september 1991 verbond de afdeling Deurle zich met de school Sancta-Maria van Sint-Martens-Latem en verbrak de band met de Nevelse vrije scholen. De eigen school heet vanaf dan de 'Gesubsidieerde Vrije Gemengde Basisschool Sint- Vincentius' en is gevestigd in de C. Van der Cruyssenstraat 1a te Nevele. De andere schoolafdeling is de 'Gesubsidieerde vrije basisschool Sint-Gerolf' Merendreedorp 24, Nevele. In 1992 werd Walter D'Haenens hoofd van de inrichtende macht.

Er kwam dat jaar tijdelijk een participatieraad voor elke vestiging met informatie- en adviesrecht. Deze had inspraak in het lestijdenpakket en stelde de plaatselijke vakantiedagen vast. De inrichtende machten, de leerkrachten, de ouders en de lokale gemeenschappen waren vertegenwoordigd. Voorzitster voor de scholen van Merendree en Nevele was Ingrid Van Hoorde, secretaris was Chris Van Parijs.

Enkele zusters blijven betrokken

Vanaf eind september 1980 leerde zuster Christel tijdens de middagpauze de meisjes van het lager dansspasjes. Op 13 november was er een opvoering in Ter Leenen. De leerlingen van Anny Dobbelaere dansten en zongen met de oudjes uit de tijd van toen. Zuster Christel en Antoinette De Pourcq speelden het toneelstuk 'Over een schobbejak en een agent'. Zuster Christel hield toezicht op de speelplaats, maar trok in augustus 1981 naar Deftinge.

In 1982 werd het klooster verkocht aan Jules Schelstraete en Georgette Van Ruymbeke. De akte werd verleden op 28 januari 1983. Het huurcontract met de gemeente werd opgezegd. In de zomer van 1984 verlieten de leerlingen van de gemeenteschool het gewezen kloosterdomein. De overblijvende zusters betrokken een privé-huis in de C. Van der Cruyssenstraat. Zuster Alida (Maria De Jonghe) voegde zich na haar onderwijsloopbaan in 1982 bij hen. Ze overleed op 29 oktober 1985.

De congregatie investeerde in 1988 nog aanzienlijk in de school. Op 18 april 1991 werd de rest van het kloosterdomein met de klasgebouwen overgedragen aan de vzw Parochiale Werken van Nevele. Overste zuster Lydia stierf op 13 juli 1993.

Een mini-schoolstrijd

In 1980 werden meisjes toegelaten in de gemeenteschool. Aanvankelijk bleef dit aantal beperkt. Vanaf september 1984 aanvaardde de vrije school jongens en werd de 'Sint-Vincentiuschool'. Na het sluiten van de parochieschool van Poesele in 1988 kwamen ook jongens uit die parochie naar de Nevelse scholen. De meeste Nevelse kleuters trokken naar het vrije net. Het oudercomité van de gemeenteschool zag dit als een ernstig concurrentienadeel. Volgens voorzitter Everhard Van Gansbeke was het ontbreken van een eigen kleuterafdeling het begin van het einde van de gemeenteschool.

In 1991 vroeg de gemeente 10 frank voor middagtoezicht aan de leerlingen van haar eigen net. Het oudercomité van de gemeenteschool eiste een eigen kleuterafdeling. Ze wees op het pluralistische karakter van die school. Om hun eisen kracht bij te zetten organiseerden ze op zaterdag 25 mei 1991 een autocaravaan. Het gemeentebestuur pruttelde eerst tegen maar vanaf september 1992 kreeg de gemeenteschool zijn kleuterafdeling. Dit betekende voor de vrije school het onmiddellijke verlies van twee

klassen.

Directeur Jan Pauwels wees meerdere malen in de schoolkrant op de ongelijke behandeling van het vrij onderwijs bij verbouwingen. De katholieke scholen genoten slechts een staatssubsidie van 70% en moesten de rest met giften en benefietacties ophoesten. Op aansporen van Pauwels schreef dokter Albert Dossche op 15 oktober 1993 een lezersbrief in Het Volk. Hij hekelde de ongelijke behandeling van beide scholen door het gemeentebestuur. 520 000 frank betalen voor schoolvervoer uit eigen middelen was voor het Nevelse vrije onderwijs een onmogelijke opgave.

Oprichting van een oudervereniging

De verkoop van het klooster maakte een recreatieve speeltuin wenselijk. Vrijwilligers veranderden een wildernis in een functioneel terrein. Er kwam een houten brug 'tussen de bergen', klimrekken en twee zandbakken. Het plaatsen van doelen maakte het spelen van voetbalwedstrijden mogelijk. De leerlingen hielpen bij het onderhoud.

In oktober 1984 startte een oudercomité met Katleen Leroy als voorzitter. Ze werd in 1985 opgevolgd door Annemie Absil.

Na de grote vakantie van dat jaar werd de klas van juffrouw Chris aangepakt. Het Vlietje werd noodklas. In de schoolkrant staan de namen van de hoofdvrijwilligers: Chris De Backer, Adriën De Fauw, Willy De Groote, Fredje De Sloover, Marc De Smul, José De Volder en Norbert Vervaeck.

In 1986 werd de 'Vriendengroep Sint-Vincentiuschool Nevele' opgericht onder het voorzitterschap van Martin Van Hoe met als doel de school te blijven steunen na het vertrek van hun kinderen. De vereniging kende echter maar een kort bestaan.

In 1988-89 toverden ouders-vrijwilligers de gewezen bibliotheek om tot een feestzaal. Het kantoor van de directie en het lokaal van het zesde werden aangepakt. Er kwam een centrale brandvrije deur, een noodtrap, een nieuwe vloer in de schoolgang en centrale verwarming in alle klassen. Met belangrijke giften kwamen er op de speelplaats zitbanken voor kleuters en nieuwe beplantingen. Op vraag van de oudervereniging verzorgde Jacky De Baets de speeltuin.

De kleuters

Het leerkrachtenoverschot leidde tot klassen van 20 à 25 kleuters. In november 1980 kwam Christine Delporte als juffrouw Chris bij de jongste peuters. Pas afgestudeerden werden als 'stagiaires' ingeschakeld. De peuters voelden zich ietwat onwennig bij het huwelijk van Yvonne Vanden Abeele in november 1981. Griet Claeys was haar medestagiaire in 1983-84. eind 1984 tot 1992 stond Monique Roels bij de allerkleinsten. Thérèse Blauwaert kreeg de iets ouderen. Het aanvaarden van tweeëneenhalfjarigen vanaf 1987 vergde nieuwe leerkrachten. In 1988-89 stond Mieke De Cocker bij de peuters. Daar werd ze regelmatig bijgestaan door Ingrid Mattheeuws. In 1990-92 vervoegde Carine Schatteman het team. In 1992-93 stond Veerle De Weirdt met nog 17 kapoenen in de eerste kleuterklas B. In de middenklas stond nog steeds juffrouw Jo. Bij haar afscheid op 31 maart 1998 zorgde elke klas voor een versie van de 'Muziekdoos'. Ann Moerman volgde haar op.

In 1990 werd Ingrid Mattheeuws titularis van een bijkomende tweede klas. Op 1 maart 1990 kreeg de klas van juffrouw Jo een bericht van de populaire TV-hond Samson. Hij dankte de kinderen voor hun ingezonden tekeningen en gaf hen van op afstand een stevige poot.

In 1992 werd Thérèse Blauwaert de enige kleuterleidster in de tweede klas. Na een jaar 'zorgverbreding' bij de kleuters verving Veerle De Weirdt haar in 1999. Ze konden regelmatig een beroep doen op de medewerking van stagiaires.

In 1985-86 stond Chris Delporte in een bijkomende derde kleuterklas. Beperkte opdrachten waren er in 1987-88 voor Geertrui Bauwens en zuster Christiana (Lea Lammerteyn). Vanaf 1989 waren er twee derde kleuterklassen met als titularissen Marian Wille en Mieke De Cocker. In de zomer van 1992 vertrok Mieke De Cocker naar de gemeenteschool. Er bleef in Sint-Vincentius nog één derde kleuterklas. Van 1990 tot 1995 hadden Lieve Martens en Marian Wille een duobaan in de hoogste kleuterklas. In 1997-98 stond Ann Heyde als leerkracht zorgverbreding meestal in de derde klas.

Personeelsbestand van de lagere school

Carine Vervaeck verving Hilda Gernaey in september 1982 in de eerste graad. Een ministeriële richtlijn maakte in 1984 de splitsing van die klas

mogelijk. In oktober 1984 kwam Eddy Raes in het tweede leerjaar en in 1987-88 werd hij voor een jaar opgevolgd door Martine Willems.

Sinds 1988 staat Krista Claeys in het eerste leerjaar. In september 1985 startte Greet De Wulf in de tweede graad in een duobaan met Mieke Lootens. In oktober 1987 werd de klas gesplitst en kwam Eddy Raes in het derde leerjaar. Mieke Lootens nam afscheid in mei 1988. Haar deeltijdse lesopdracht werd overgenomen door Carine Vervaeck.

In 1988-89 en vanaf 1990 stond Martine Willems in het derde leerjaar. In 1999 kwam Christophe Cocquyt als leerkracht in het vierde leerjaar. Sylvia De Blaere had begin de jaren negentig een paar korte vervangingsopdrachten.

Anny Dobbelaere werd in 1979 tijdens haar bevallingsverlof vervangen door Marianne De Munck. Vanaf januari 1983 werkte ze deeltijds in de hoogste klas met o.a. Marianne Dhont, Annemie Van Waes en Martine Cocquyt.

Rik Loobuyck werd vanaf 2 september 1985 de enige leerkracht in het vijfde en het zesde leerjaar. In 1989 verving Martine Willems hem in de voormiddag in het vijfde. De volgende jaren werd hij bijgestaan door Hilde Hostens, Ingrid Van Hoorde en Dirk Heynssens. Zo onderwees Dirk Heynssens in de voormiddag godsdienst, rekenen, moedertaal en Frans. Rik Loobuyck gaf in de namiddag de andere vakken aan de hele derde graad. Na de vakantie van 1994 werd Dirk Heynssens vervangen door Anny Dobbelaere. Ingrid Van Hoorde gaf Frans aan het vijfde. Vanaf 1995 was Anny Dobbelaere voltijds leerkracht in het vijfde.

Alle beetjes helpen

Omstreeks 1980 werd het schoolfeest om de twee jaar vervangen door volksspelen. Zuster Christel en juffrouw Jo haalden de eerste keer het materiaal af in 'Zon en Zee' in Westende. Martin Van Hoe zorgde voor vervoer. In de even jaren was er als vanouds een schoolfeest. Johan Verstreken stond meermaals op de schoolkoer op het podium.

De school kocht zelf het materiaal voor de volksspelen en dat werd nu elk jaar opnieuw gebruikt.

Vanaf 1983 vond er jaarlijks een spaghetti- of kaasavond plaats. De opbrengst van het eerste jaar werd besteed aan eetgerei. De leerlingen van Carine Vervaeck voerden een kerstspel op.

Naast de boekenbeurs was er in 1984 een rommel- en antiekmarkt en in 1986 een speelgoedmarkt. Met de opbrengst werd voor de derde graad

een eigen klasbibliotheek aangekocht.

In september 1987 richtte men voor het eerst een sympathisantenbal in met Johan Verstreken als animator.

De winst van het mosselvestijn werd verder gebruikt voor het schoolvervoer, maar volstond bijlange niet. Roger De Keyzer, toen zesenzestig, werd in maart 1991 geïnterviewd in de schoolkrant. Kort daarna raakte zijn bus buiten gebruik en zo eindigde ook het leerlingenvervoer.

In 1984 gebruikte 26% van de leerlingen de schoolbus. 39% kwamen te voet, 8% per fiets, 27% werd met de auto gebracht.

'Hollywood' in Nevele

In het derde trimester van het schooljaar 1985-86 draaiden elf meisjesleerlingen de film 'Het gebeurde te Lourdes'. Ze filmden in Hansbeke, in het Mariaoord Maldegem-Kleit en bij de zusters van de Heilige Jozef te Gent. De leerlingen verzamelden materiaal voor decors. Frieda Vanoverschelde, moeder van Rik Loobuyck, naaide de kleren. Een 8 mm-film met 28.800 beelden, goed voor twintig minuten kleurprojectie, was het resultaat. Tekst en muziek werden tijdens de grote vakantie ingesproken. Op 18 en 19 oktober werd de film vertoond.

Bij het begin van 1987-88 startte de graadklas van Rik Loobuyck met 'De schone slaapster' van Charles Perrault. Dit keer trokken de leerlingen naar de Kranepoel te Aalter, naar de kasteeltuyn van Ooidonk en naar de eigen schoolzolder. De film duurde 35 minuten en werd vertoond in de zaal Novy tijdens het schoolfeest van 25 juni 1988. In september van dat jaar maakte Rik Loobuyck een kwartier durende documentaire over het schoolleven.

Van huis weg - enkele herinneringen

In 1984 maakten de kinderen van het vierde leerjaar een driedaagse treinreis naar de herenhoeve 'Ferme de Pologne' in Durbuy. In 1987 bouwden ze een dam langs de Ourthe. In 1988 vertelde de directeur bij het kampvuur over de Bende van Baekeland. In april 1990 zagen ze in het nabije woud everzwijnen. Enkelen waagden zich aan kanovaren.

De zesdes trokken op 5 en 6 mei 1984 naar het natuurgebied Ovifat. Op 26 en 27 januari 1988 ging men langlaufen maar de sneeuw was jammer genoeg niet op de afspraak.

Vanaf 1992 was het Leen te Eeklo reisdoel van de derde graad en in

oktober 1996 kwam men daar op paddenstoelentocht en op oriëntatiewandeling.

Vanaf 1998 trok de derde graad drie dagen naar de openluchtklas Moerkensheide in De Pinte. In oktober 1998 werd er dansles gegeven en organiseerde men een bosspel, een dierenquiz en een fietstocht langs de Schelde. Enkele leerlingen controleerden de kwaliteit van het Scheldewater. Ook voor de eerste en de tweede graad kwamen er nu aangepaste ééndaagse schoolreizen.

Een behoorlijk katholiek profiel

Op 8 maart 1981 verwelkomden de leerlingen pastoor E. H. Tieleman aan de grens van Vosselare. Met de ruiters en het brandweerkorps stapten ze stoetsgewijs naar de kerk.

Vanaf 1984 werden parochiaal leken ingeschakeld voor het geven van bijkomend godsdienstonderwijs aan de toekomstige plechtige communicanten. Catechisten en vormelingen reisden op 17 mei 1985 naar Sint-Denijs-Westrem voor het bezoek van paus Johannes Paulus II aan ons land.

Eind de jaren tachtig profileerde de vrije school zich meer en meer als een katholieke school. Er werd gebeden voor en na de lessen. 's Vrijdags om de veertien dagen was er tijdens de lessen een eucharistieviering voor de leerkrachten en leerlingen.

Op 12 oktober 1997 werd Jan Pauwels diaken gewijd in de Sint-Baafskathedraal te Gent, nadien volgde een zondagsmis te Merendree op 25 oktober met een koor van leerkrachten en leerlingen.

Tot na de eeuwwisseling stond een kerststal op de speelplaats.

Niet voor zichzelf alleen

Vanaf 1988 werkte de klas van Rik Loobuyck aan het vastenkrantje 'Ons Nieuws' dat op 150 exemplaren werd verspreid in Nevele, Poesele en Vosselare. De leerlingen, toen uitsluitend meisjes, interviewden o.a. de pastoor en de nieuwe schooldirecteur. Op hun lijstje van 1989 stonden voegster Huguette De Keyser en dokter Genoveva De Lombaerde; voor de kinderen waren dit vrouwen met een typisch mannenberoep. In 1990 werd premier Wilfried Martens geïnterviewd en de wielrenners Rudy Dhaenens en Eddy Planckaert. In 1991 kwamen brandweercommandant Daniël

D'Hooge, Maurice Gomez van de firma Vital, koster Marc De Neve en zanger Johan Verminnen aan de beurt.

Op 15 oktober 1990 kwamen wereldkampioen wielrennen Rudy Dhaenens en zijn echtgenote Greta De Groote naar de school. Het meisje vooraan is Els Trouvé.

In 1996 ondervroegen de leerlingen schriftelijk kardinaal Danneels, ze interviewden rusthuisdirecteur Dirk De Meester, Lieske Vlaeminck uit de laatste Poeselse dorpswinkel en verzamelaar van legermateriaal Pedro De Pestel. In 1997 was astronaut Dirk Frimout aan de beurt. Andere bekende geïnterviewden waren o.a. acteur Kurt Defrancq, bellenman Julien Pauwels, ex-wielrenner Franky Van Oyen en oud-strijder Frans van Maldeghem.

De acties van Broederlijk Delen zorgden ieder jaar voor een recordopbrengst. Vanaf 1987 trokken leerlingen rond als sterzangers voor het Pauselijke Missiewerk der Kinderen.

Een zeer actieve oudervereniging

Het oudercontact van 25 januari 1990 viel in duigen door een razende storm. De storm van 28 februari 1990 verwoestte de klas van Mieke De Cocker. Ouders staken de handen uit de mouwen voor de opruiming en het herstel.

In 1993 werden de klassen herschilderd en de zandbak met treinbilden afgezoomd. Het comité bouwde met eigen middelen een nieuw sanitair blok op de speelplaats.

De ouders kregen voorrang bij de uitverkoop van de gewezen parochiebibliotheek op 1 juni 1997.

In 1998 kwam er een nieuwe eetzaal met keuken en twee extra-klassen. Onder leiding van Norbert Vervaeck werkten velen belangeloos hieraan mee. Op 28 juni 1998 wijdde de Gentse bisschop Arthur Luysterman de nieuwe schoolgebouwen in. Paul Dhaenens werd in 1995 voorzitter van de oudervereniging; hij werd in 1998 opgevolgd door Christelle Boone.

Werkelijkheidsonderricht in de praktijk

Er was jaarlijks een herfstwandeling voor alle leerlingen van het basisonderwijs. In 1981 trok men naar de Lembergse bossen en in 1983 naar de Bellemse bossen. De eerste graad raapte bladeren in Poeke nabij de Latemse Kluis of in het Drongengoed.

De tweede graad ging in 1985 meehelpen op de boerderij van Hervé Sergeant.

Op 4 juni 1993 mocht het eerste leerjaar op de hoeve van de ouders van medeleerlinge Sylvie De Vreese biggetjes strelen en aardbeien plukken. Jaarlijks werd voor het tweede leerjaar een uitstap gepland naar de markt van Deinze. Vanaf 1989 verkochten ze gebak, bloemen en groenten aan medeleerlingen op de speelplaats. Elk jaar wordt ook het fruitbedrijf van Marc Cocquyt te Meigem bezocht.

In 1985 kreeg bakker Antoine 't Jampens het bezoek van de kinderen en in 1988 werd Nougat Vital bezocht. In 1995 trok men naar het paprikabedrijf van Marc Lambrecht en een jaar later werd de struisvogelkwekerij van Danny De Paepe te Poesele bezocht. In 1998 bezocht men de grote drukkerij van de grootouders van een leerling.

Verder bezocht men de post, drukkerij De Neve, enkele boerderijen en tuinbedrijven, een paardenstoeterij, de rijkswachtkazerne en het wiegenbedrijf van Martin Van Hoe. Op 1 maart 1996 kwam advocaat Erik

Van Engeland in toga de school bezoeken.

Het zesde leerjaar organiseerde regelmatig klasverkiezingen met meerdere partijen. De leerlingen van het vierde, vijfde en zesde leerjaar van de Nevelse scholen kozen in 1997 en 1999 een kindergemeenteraad. In 1999 werd Jonas Van Vynckt kinderburgemeester en Griet Juwet schepen van milieu.

Het verleden

Vanaf 1992 gaf Het Land van Nevele jaarlijks een prijs aan de eerste leerling van het vak geschiedenis in elke gemeente van het werkgebied van de kring. De laureaten waren: Nathalie Couplez (1992), Nele Haelvoet (1993), Ellen Van Petegem (1994), Kim Van Peteghem (1996), Marieke Vlaemynck (1997), Cindy De Meulenaere (1998). In 1998 bezocht het zesde de tentoonstelling 'Een archeologische kijk op de vroegste bewoningsgeschiedenis van het Land van Nevele' in de zaal van notaris Duerinck.

Op 10 juni 1994 vertelde René Bouüart, oud-gevangene te Sachsenhausen, aan de kinderen van het zesde leerjaar over zijn gruwelijke opsluiting in 1942-45.

In september 1994 werd de vijftigste verjaardag van de bevrijding herdacht. De leerlingen vanaf het derde bezochten de gelegenheidstentoonstelling in het gemeentehuis en op 10 september fietsten de kinderen naar de oorlogsmonumenten van de gemeente. Op 3 oktober 1995 was er een vredesnamiddag door gekostumeerde leerkrachten en leerlingen op de speelplaats. Lynn Helsmoortel stuurde haar opstel over Anne Frank in december naar het Davidsfonds.

In 1996 trok de tweede graad naar Passendale en Ieper. In het najaar van 1999 bezochten de leerlingen Flanders Fields Museum in Ieper en Diksmuide.

Eigen turnleraar

In het schooljaar 1978-79 was Marleen De Voogt turnlerares in de schoolgroep. Ze werd vanaf september 1979 opgevolgd door Joris Verdegem. De lessen werden gegeven in de gemeentelijke turnzaal. Vanaf Pasen 1986 droeg men een gemeenschappelijk turnuniform met witte

gymschoenen en bijhorend gymzakje met het schoolembleem. In 1988 was de school een sportactieve school. Een sportbrevet met invulling van de prestaties stimuleerde de leerlingen. Enkelen sluiten zich aan bij de Nevelse turngroep Gympic. Anderen voetballen bij FC Poesele of bij SK Nevele.

Modern zwemonderricht

In het zwembad van Aalter.

Joris Verdegem gaf om de veertien dagen zwemles in het zwembad 'Oase' in Sint-Martens-Latem. De ouders zorgden voor zwemkledij. Een zwembrevet werkte stimulerend. Vanaf 1983 kwam een zwempas in gebruik en werden de resultaten in de klas uitgehangen. Er kwam een zweminstituut op 19 maart 1986. Vanaf 1986-87 ging men zwemmen in het zwembad van Aalter. In 1994 werd tijdelijk uitgeweken naar het zwembad van Zomergem. Sedert het schooljaar 1997-98 betaalt het gemeentebestuur ook in de vrije scholen het zwemonderricht, maar het vervoer blijft ten laste van de ouders.

Plastische opvoeding en muziek

De vrije school van Nevele nam in de jaren tachtig en negentig deel aan de tweejaarlijkse tekenwedstrijd voor derdeklaskleuters georganiseerd door het ACV-Gent-Eeklo.

De Nevelse brandweer gaf jaarlijks een prijs per klas voor een tekenwerk. Angelique Van Eenoooghe won deze wedstrijd in 1989.

In 1993, 1994 en 1996 bezocht het vierde leerjaar het museum van Deinze. Er waren meerdere uitstappen naar het Provinciaal Museum van Oostende. De kinderen waren er creatief in het kinderatelier. Enkele pronkstukken werden in de eigen eetzaal tentoongesteld. Yannick Van Acker won in 1996 bij de zesjarigen een tekenwedstrijd ter gelegenheid van dertig jaar bestaan van de Soete Beese in Landegem.

In 1996 maakte het vijfde een ingebeelde muzikale ballonreis. De leerlingen tekenden het overvlogen gebied bij het beluisteren van muziek van Mozart. In 1999 was er een aperitiefconcert van de vierdejaars in het kasteel van Poeke. De ganze klas werd betrokken bij het afscheidsfeest van Carine Vervaeck. Vanaf 1991 schrijft Rik Loobuyck Engelse folk-rock. Hij componeerde het religieuze 'Vader van ons allemaal'. Talrijke leerlingen zingen mee in het op 22 april 1986 door Patricia en Christiana van Maldegheem gestichte kinderkoor 'De Solsleuteltjes'. Ze repeteerden aanvankelijk in een lokaal van de vrije school maar verhuisden na korte tijd naar het Vlietje.

Alle hulp is welkom

In 1978 werd Irène De Schepper taakjuffrouw. Ze werd in 1981 vervangen door Agnes Van Wassenhove. Beiden kwamen van de school van Hansbeke. Ze bekommerden zich in een apart lokaal om de kinderen met leerproblemen. Vanaf 1984 begeleidden ze ook kleuters vanaf 5 jaar. Hans Van Speybroeck werd begin 1995 taakleerkracht in Nevele. Ann Van Rie volgde hem op in het schooljaar 1995-96. Julien Scherpereel was de volgende taakleraar van 1997 tot 1999. Een betere individuele opvang voor de leerlingen leidde in 1997 tot bijkomende zorguren en tot zorgverbreding in het lager en bij de kleuters. De zorgleerkracht mocht een deel van de klas overnemen terwijl de klastitularis aan enkelen bijkomende uitleg geeft. Erwin Dauwens gaf in het schooljaar 1998-99 een tijdlang bijkomende lessen. Eind 1999 gebeurde dit door Ellen Cornelis en medio 1999 startte Greet Dewulf als taaklerares.

Midden tachtiger jaren werden enkele vrijwilligers leesmoeke. De leesgroepjes zaten verspreid over de school. Anderen zorgden voor een wekelijks timmeruurtje.

In 1989 werd Norbert Vervaeck timmervake. Men bouwde o.a. een draaimolen en nestkastjes. Eind de jaren negentig was ook Roland De Coninck timmervake. Handwerkmoekekes waren o.a. Brigitte De Maegt en Bernadette Van Nevel.

Vanaf 1985 was er op school een naschoolse studieopvang. De leerkrachten losten elkaar af en hielpen de kinderen indien nodig.

Vanaf 1988 hielp Rita Bettens bij het middageten. Onder haar toezicht hingen de peuters hun jasjes aan de kapstok. Ze hielp bij het vertrek van de kleuters en deed het onderhoud van de klasgebouwen.

Het tweede leerjaar in 1990.

V.l.n.r. zittend: Cindy Claeys, Marika Waerniers, Vicky Van Laecke, Sandy Van Wonterghem, Petra Van Loocke, Els De Waele, Els Coussement, Vanessa De Grootte.

Staan: Els Dhont, Sylvie Van Wonterghem, Sabine Huys, John Caron, Marijke Dossche, Nathalie Verheecke, Wendy Kneuvelds en Wendy Haelvoet, Directeur Daniel Eggermont en klastitularis Eddy Raes.

Christel Capelle was bijkomend opvangmoeke in 1995-96. Maria Van de Walle kwam erbij na augustus 1996. Ze hielp aanvankelijk enkel bij het onderhoud maar later werd ze meer bij het schoolleven betrokken. Ze werd opgevolgd door Brigitte Vermeire en later door Monique De Meyer.

Zorg voor lijf en leden

Vanaf 1985 bezochten de tweedejaars elk jaar de tandarts. In 1999 gaf de rijkswacht tien lessen over drugspreventie. Verpleegster Emmy Vervaet van Sobriëtas waarschuwde het zesde tegen roken, alcohol en drugs. Reeds bij de kleuters is verkeersveiligheid een belangstellingspunt. Op 9 maart 1990 trok het derde naar het verkeerspark te Landegem. De leerlingen fietsten of gebruikten een go-cart. Een rijkswachter onderwees hen over de verkeersborden. Aan het poortje dat uitgeeft op de Kloosterlaan staat een logo met het thema veiligheid in het verkeer. De plaatselijke politie controleert regelmatig de fietsen.

Nieuwe ontwikkelingen

In 1986 sprak Daniël Eggermont over de computer. Julien Scherpereel organiseerde in het schooljaar 1989-90 avondlessen informatica voor zijn collega's. De informatica doet haar intrede op het secretariaat. In 1998 werd een computerklas geïnstalleerd op de eerste verdieping. De leerkrachten kregen een opleiding van oud- leerlinge Edith Van Gele.

Milieu

Op 18 maart 1988 deden de kinderen mee aan de actie 'Plant een boom'. Er werden 71 eiken geplant in de Nieuwe Kerkstraat tussen Kerrebroek en Poesele. Sinds 1991 verwijderen leerlingen van het lager op vrijdagmiddag tijdens de speeltijd het zwerfvuil. Ze dragen een groen petje. In 1994 werden kroonkurken verzameld voor een Antwerps bedrijf en op 3 mei 1995 brachten kinderen een bezoek aan het pas geopende containerpark in Landegem.

Film en Toneel

In januari 1987 woonde men in het Sint-Bavo school te Gent de voorstelling bij van 'Assepoester'. Het volgende jaar zagen de kinderen 'De

rattenvanger van Hameln '. In januari 1989 woonden ze de voorstelling bij van 'Alice in Wonderland' en in 1992 van 'Hans en Grietje'. In 1994 was er voor de tweede en derde graad het toneelstuk 'De Koning van Katoren'. In 1995 speelde het jeugdtheater Het Appeltje 'Olleken en Bolleken' en in mei volgde de tweede graad het poppenspel 'Tierlantijntje'. In het najaar zagen ze de opvoering van 'Reynaert De Vos'. In 1999 bezocht de derde kleuterklas het theater van Leen Persijn voor 'Verliefd werkt als een toverstokje'.

Schooljaar 1993-1994. 2de leerjaar

V.l.n.r. Boven: Lindsey Hinion, Ann Van Tornhout, Liesje Bollaert.

Midden: Lindsey De Witte, Sarah Debucke, Cindy Van Heule, Lien Meersman.

Onder: Joris De Waele, Rembert Notte, Sylvie De Vreese, Cindy De Meulenaere, Liesbeth Lambrecht, Thomas De Smul en Ruben Van der Meeren.

Links directeur Jan Pauwels, rechts meester Eddy Raes.

Op 13 maart 1987 speelde de derde graad een (mislukte) 'Reis naar Sorrento'. Op 25 en 26 oktober 1990 speelden de leerlingen in de Novy 'De

Keizer en de nachtegaal' van Hans Christian Andersen en 'Madame de Bombardon wil een dier'. De leerkrachten brachten 'Warenhuis op stellen' van Rik Loobuyck. Na het zien van het toneelstuk 'Pandora' van Karel Verleyen voerde het vierde leerjaar dit theater over pesten op 8 maart 1999 zelf op.

Meedoen met het sociale leven in Nevele

1996: De tijd van Cyriel Buysse.

Vooraan Stephanie Couplez, Sara Van Vlaenderen en zuster Martine Willems, daarachter Sarah Debucke, Lieve Moyaert en Liesje Bollaert.

Tijdens de Sinksenkermis van 1986 stapte de school voor het eerst op in de Nevelse folklorestoet. Zo waren ze als heksen en spoken verkleed in 1987. In 1993 waren de leerlingen verkleed als kip, geit, konijn of duif en werden ze achtervolgd door Reintje de Vos. In 1995 probeerde minnestreel Rik Loobuyck jonkvrouw Krista Claeys het hof te maken. Op een platte wagen werd in 1996 de tijd van Cyriel Buysse uitgebeeld. In 1997 reed 'De klokkenluider van de Notre- Dame' door het dorp. In 1998 was het thema

het circus enz.

De school organiseerde in 1988 een posterbeurs op de avondmarkt tijdens de najaarskermis en in 1989 was er een bijhorende kleurwedstrijd.

Elk jaar kwam de Sint met zijn gevolg naar de school. In 1990 kwam hij met een old-timer en in 1994 zagen de kinderen de heilige man aanmeren met zijn boot aan de voetgangersbrug.

In 1981 bezochten de leerlingen per twee of drie de bejaarden op hun kamer in het rustoord Ter Leenen. Tijdens de week van de derde leeftijd brachten ze regelmatig opvoeringen voor de bewoners.

EEN ANDERE EEUW

Einde van een tijdperk

Op 11 juli 2001 verlieten de zusters Nevele. Zuster Solange stierf op 29 april 2005. Zuster Beatrijs werd helpster bij de uitgeslotenen in een centrum van Poverello te Brussel. Zuster Christel werd keukenhulp in het moederklooster te Deftinge. Zuster Huberta overleed op 12 april 2012 te Kortrijk. Zuster Ida verblijft in 'Huize Vincent' te Tielrode (Temse). Zuster Godelieve overleed daar op 29 mei 2014. Zuster Lieve stierf in november van hetzelfde jaar.

Op directieniveau

Rik Loobuyck en Kris Steyaert

In het schooljaar 2002-2003 werd Kris Steyaert, leerkracht te Sint-Maria-Aalter, het nieuwe schoolhoofd en vanaf 2003 stond Jan Pauwels opnieuw aan het hoofd van zijn vroegere school. De beheerraad van de vzw Katholiek Onderwijs Land van Nevele werd vanaf 2005 het schoolbestuur. De leden van die raad werden bestuurslid. In december 2007 werd de speelplaats opnieuw aangelegd met klinkers.

29 juni 2012 was de laatste schooldag voor Jan Pauwels. In de kerk zongen de leerkrachten de Taizézang 'Laudate omnes gentes'. Er volgde een receptie en een barbecue op de speelplaats. Op 3 september 2012 werd

Sylvia Vander Cleyen, afkomstig van de Sint-Gerolfschool in Merendree, schoolhoofd van de opnieuw onafhankelijke Sint-Vincentiuschool.

De peuters

Maria Vandewalle zorgde vanaf de eeuwwisseling voor de nieuwkomers tijdens hun middagdutje in de kleuterturnzaal. Een slaapliedje voor het indommelen deed wonderen. Latere verantwoordelijken voor de slaapklas waren Liliane De Wever en Stefanie Cornelis. Tanja Bauwens is er verantwoordelijke vanaf 2011. Reeds in 2001 kwam kinderverzorgster Lieve De Meyer naar Nevele. Ook nu nog komt ze wekelijks twee voormiddagen. Sinds de zomer van 2013 zorgt Els Dhaenens voor de peuters. Er kwam dat jaar een bijkomende kleuterklas in het gewezen computerlokaal. Tijdens de paasvakantie van 2014 zorgde ze met haar familie voor het uittekenen en -zagen van klaspoppen. Haar collega's zorgden voor het schilderen en het verfraaien van de kleuterspeelplaats.

De kleuters

Ann Moerman stond tot 2013 in de eerste kleuterklas. Ze werd opgevolgd door Marlies Paret en later door Rani Vandaele. Veerle De Weirdt is verder verantwoordelijk voor de tweede kleuterklas. In 2008 werd de derde klas van Marian Wille deeltijds gesplitst. Tot 2011 werkte ze samen met Ann Heyde en daarna met Ellen Vroman die na nieuwjaar 2012 een volledig lessenrooster kreeg. Vanaf september 2012 werd ze vervangen door Els Dhaenens. Ann Moerman staat sinds de zomer van 2013 alleen bij de oudsten.

Bijkomende opdrachten bij de kleuters werden uitgevoerd door Ellen Cornelis, Annelies De Zutter, Anja Poelman, Sofie De Meyer, Mieke De Rho, Miranda Martens en Nina Standaert.

Het lager in het nieuwe millennium

Greet Dewulf nam op 18 december 2008 afscheid als halftijdse zorgleerkracht. Marianne Van Wezel nam haar taken over tot juni 2012. Kathy De Vos volgde haar op maar werd na enkele weken vervangen door An De Dobbelaere die op haar beurt in de zomer van 2014 werd vervangen door Ann Van Rie.

Enkele kleuterleidsters werden, door een gebrek aan leerkrachten, in het

lager ingezet zoals Sofie De Meyer en Katrien Vandeputte in 2002. Mieke De Rho was deeltijds zorgleerkracht van 2002 tot 2005 in het eerste en werd opgevolgd door Miranda Martens.

Eddy Raes werd begin 2001 directeur van de vrije school van Petegem. Hij werd vervangen door Sonja Braeckevelt en sinds de zomer van 2010 door Annemie Van Waes. Katrien Van de Putte werd titularis van het derde leerjaar in 2000-2001. Van 2001 tot 2013 hadden Martine Willems en Anny Dobbelaere in het derde een duobaan. Sinds 2013 is Martine de enige leerkracht in dat leerjaar. Karen Mortier kwam in 2001 in het vijfde leerjaar. Ze werd in 2006-07 tijdelijk vervangen door Wendy Plovie en in 2008-09 door Ulrike Cocquyt.

Krista Claeys in het eerste en Christophe Cocquyt in het vierde leerjaar blijven vaste waarden.

Op 25 november 2013 vierde het zesde leerjaar met turn- en dansacts de vijftigste verjaardag van Rik Loobuyck.

Dirk Heynssens was zorgleerkracht van 2006 tot 2011 en pendelde tussen Nevele en Merendree. Rebekka Van Acker fungeerde vanaf 2011 als bijkomende leerkracht in het eerste en tweede leerjaar. Tevens was ze zorg- en ambulante leerkracht. Ze vertrok na juni 2015.

Een katholieke school

Er is in de kerk een startviering, een advents- en een kerstviering. Er is een verzoeningsviering rond Pasen en een dankviering op het einde van het schooljaar. Diaken Jan Pauwels leidde de gebedsdiensten tot 2012. Op 2 oktober 2012 was er opnieuw een schooleucharistie met pastoor Fred Van den Abeele als voorganger. Op 23 september 2014 verzorgde deken Jos Verstraeten de viering. De leerkrachten leren verscheidene gebeden en religieuze liederen. Kort voor Allerheiligen bezoekt het eerste leerjaar de Nevelse begraafplaats. De laatste twee maanden voor de Eerste Communie bereidt de leerkracht de kinderen voor in de klas en in de kerk. Nadien schrijven ze hun blijde vreugde in het boekje 'Mijn grote Dag'. Jaarlijks vlecht het vijfde een adventskrans. De plechtige communie blijft een belangrijk gebeuren. Twaalf van de achttien zesdeklassers werden op 17 mei 2015 tijdens die plechtigheid gevormd. Enkele leerkrachten vormen een pastorale animatiegroep met de godsdienstinspectie en volgden een nascholing. Er zijn de geloofstijdschriften Naomi voor de eerste, Simon voor de tweede en Samuel voor de derde graad. In 2000 zagen de kinderen

van het vijfde en zesde leerjaar de film 'Father Damian' in de Decascoop te Gent.

Oudercomité wordt ouderraad

In september 2001 werd Edwine Baelen voorzitter. Ze werd in 2004 opgevolgd door het duo Nathalie Versmessen en Daniëlle Holvoet. Op 1 april 2005 werd inspraak van ouders een wettelijke verplichting. Het oudercomité werd zo de ouderraad. Bram Soete volgde beide dames op in 2007. Van 2010 tot 2013 stond Isabelle Crul aan het roer. Ze werd opgevolgd door Nico Van Renterghem.

Strijd tegen onrecht

In januari 2000 volgde Ellen Cornelis nascholing intercultureel onderwijs. Het vijfde leerjaar bezocht dat jaar een inleefatelier te Gent. Uitgedost in plaatselijke klederdracht maakten de leerlingen kennis met Celia en Arturo uit Guatemala. Ze ervoeren toen en ook de twee volgende jaren de onrechtvaardigheid in die regio. De parochiale vastenactie 'Sobere Maaltijd' gebruikte rond de eeuwwisseling meermaals de schoolrefter. Van 2003 tot begin 2013 gebruikte Welzijnsschakels, een organisatie van en voor de mensen van onze vierde wereld, de schoollokalen. In december 2014 was er voor de Schakels een inzameling van droge voeding, warme winterkleden en schoenen. Op 12 maart 2004 fietste de derde graad naar Mong Rosseel en zijn vieze gasten. Thema was 'Water: mensenrecht of handelswaar'. Op 3 maart 2005 brachten Luc Bauwens en Tine Vandenbussche een show over de scheefgetrokken wereldhandel voor de Nevelse vijfde- en zesdeklassers. Van 13 tot 28 maart 2010 was er in de bibliotheek een leesmarathon voor het asielcentrum van Eeklo. Na 6 december schenken telkenjare leerlingen speelgoed aan minderbedeelden in onze streek.

Er was tot 2013 een samenwerking en een druk mail- en briefverkeer met het Indische Jagnathpur. Het dorp ontving de opbrengst van de vastencampagne. Anny Dobbelaere bezocht de plaats tijdens een inleefreis in 2005. In 2010 werd er gespaard voor 20 dubbele bedden en matrassen. Er was in 2011 een gesponsorde zwemweek en voor de leerlingen een kleurwedstrijd. In 2012 verkocht men appels en koeken. In 2013 kwamen Indische zusters. Er werden appels en Lotus-koeken verkocht en er was sponsorzwemmen. Er waren enkele acties 'Soep op de stoep' voor India.

De school zorgde ieder jaar voor recordopbrengsten. Vanaf 2014 steunt de school de Zuidactie van de Broeders van Liefde.

De school is geen eiland

Na de aanslagen van 11 september 2001 was er een herdenking op de speelplaats. De kinderen stuurden zelfgemaakte kerstversiering naar de USA. De New Yorker Mitch Fernwood kwam naar Nevele. Er was voor deze vriend van de verongelukte brandweerman Patrick Brown op 17 februari 2003 een warm welkom weggelegd in de school.

Er werd special aandacht besteed aan de slachtoffers van de tsunami in Azië en na de aardbeving van 12 januari 2010 in Haïti was er een gebed en een stiltemoment.

Na het verongelukken van schoolkinderen in het Zwitserse Sierre op 13 maart 2012 werd gebeden op de speelplaats en galmden de kerkklokken. In november 2013 werden clementines verkocht voor de slachtoffers van de tyfoon in de Filippijnen.

Wereldoriëntatie

Geschiedenis is een onderdeel van wereldoriëntatie. Rond 15 november blijft er aandacht voor de Belgische vorsten. De reis om de wereld in tachtig dagen van Jules Verne is aanleiding voor de verkenning van vreemde culturen. Vanaf 2008 is er om de twee jaar een door Het Land van Nevele georganiseerde herdenkingswandeling in de frontzone te Landegem. Vanaf 2012 gaat deze wandeling jaarlijks door. De kring zorgt voor een herinneringsbrochure voor elke leerling.

Burgemeester Johan Cornelis onthulde op 5 november 2013 op het Kerkplein te Landegem de eerste banner met foto's van 'Honderd jaar Grote Oorlog'. Jaarlijks bezoekt het zesde leerjaar het museum Rietgaverstede en de daar bijhorende filmzaal.

Opstellen over de tijd van hun grootouders werden vanaf 2001 gepubliceerd in Het Land van Nevele. Tijdens de Erfgoeddag van 13 april 2008 wierpen tekenwerkjes te Vosselare een profetische blik op het Nevele van 2058.

Het computerspel 'De Nevelen ontsluit' werd door erfgoedvereniging Wende in 2011 in de school verspreid. Opstellen van zesdejaars over 'oorlog' werden in 2014 tentoongesteld in de gemeentenzaal van Hansbeke. In 2001 organiseerde de kindergemeenteraad een persconferentie over

kinderrechten. In 2001 interviewde het vijfde leerjaar burgemeester Roger Boone over de euro en in 2002 kwam er voor het eerst een Europees feest. De leerlingen van het vierde en het vijfde stelden de landen van de toenmalige Europese Unie voor. Er waren aangepaste gerechten en drankjes voor ouders, leerkrachten en medeleerlingen. Roland Verkest filmde het feest in 2014. In 2015 'bezochten' de leerlingen elf landen uit de Nieuwe wereld.

Hulp van een striptekenaar

De leerlingen van het vierde leerjaar bezochten in november 2009 stripkunstenaar Gilbert Declercq. Hij is auteur van het voor de tweede graad bestemde werkboekje 'Heilige Damiaan, van boerenzoon tot heilige'. Voor de derde graad ontwierp hij 'Heilige Damiaan, wij melaatsen'. Declercq tekende tal van figuurtjes voor de verfraaiing van de speelplaats. Hij zaagde vlinders en vogels in hout. Nadien werden deze geschilderd.

In dienst van de school

Vanaf 2002 helpt 'Belein' Eleveline Agirhar de kinderen bij het middageten. In januari 2012 werd Maria Van de Walle vervangen door Christel Lauwers en later door Gino Bastiaen. Van 2001 tot 2009 was Roland De Coninck de enige handwerkvake. Hij werd in 2010 opgevolgd door Roger Haelvoet. In september 2013 kwam er een timmeratelier in de fietsenloods. Greet De Wulf en Maria Van de Walle blijven handwerkmoekes en geven schilderles. Midden 2013 stopte moeke Dorine Van Bossegem. Godelieve Van de Voorde stopte eind juni 2015.

Schooljaar 2001-2002. 4de leerjaar.

V.l.n.r. onderste rij: Rico De Vogelaere, Maxim De Plancke, Michiel De Vlieger, Lorenz Turkelboom.

Middenrij: Brecht Notteboom, Melissa Van Vlaenderen, Jochelyn Van de putte, Bram De Neve, Tim Loobuyck, Tom Revier, Jonas Goeteyn, Davy Sergeant.

Bovenste rij: Lisselotte Cleve, Thalisa Sinack, stagejuf Joke Haelvoet, Julie Van Huffel, Tatjana Standaert, Céline Gevaert, Jana Taveirne, Jolien Cocquyt, Jonas Van Horebeke, Jasmijn De Wachtere en meester Christophe Cocquyt.

Muziek en sport

Samen met zijn Aalterse dorpsgenoot Kurt Vereecke voltooide Rik Loobuyck in 2001 een driedelig muzikaal-educatief pakket 'Pluk een lied'. Het bestaat uit een handleiding voor leerkrachten, een liedjesboek en een CD. Ongeveer een vijfde van de Vlaamse basisscholen in Vlaanderen gebruikte toen hun muziekmethode. Rik Loobuyck componeerde in 2007 het schoollied 'Dit is mijn school, hier ben ik thuis'. Greet De Wulf en Rik schreven 'het gezondheidlied' en plaatsten het op de website van de

school. Veel beweging, een goede tandverzorging en gezond drinken werden zingend aangeprezen. Op 26 mei 2000 voerde het derde leerjaar de musical 'Peter Pan' op. De leerlingen droegen passende kleren. De hele lagere school trok in januari 2013 naar de musical 'Annie' in de Gentse Capitole. Een jaar later was er 'De tovenaars van Oz'. Wouter Bingé zorgde in juni 2014 voor een muzikaal moment in de kleuterschool.

Thans worden de lessen lichamelijke opvoeding gegeven in de gemeentenzaal of uitzonderlijk in het judolokaal. Foto's van topvoetballers verzamelen was in 2014 voor en tijdens het wereldkampioenschap in Rio een rage. Zelfs kleuters werden in de WK-sfeer meegesleept. De dag voor de match tegen Zuid-Korea waren leerlingen en leerkrachten gekleed in Belgische kleuren. Op 26 juni 2014 werd turnleraar Joris Verdegem uitgewuifd. Frederik Van Hove werd de nieuwe leerkracht lichamelijke opvoeding in het lager en in de derde kleuterklas. Glenn Delagrense is zwembegeleider en turnleraar bij de andere kleuters. De school doet ook elk jaar mee aan de scholencross in Hansbeke op de tweede zondag van oktober.

Een andere tijd

Op 22 april 2000 opende de buitenschoolse kinderopvang Bolleboos in de Cyriel Buyssestraat voor alle in Nevele schoollopende kinderen. Vanaf 2005 werden de leerlingen van de eigen school en Klavertje Vier opgevangen in de Kloosterlaan. Dat gebouw werd vanaf 2006 omgedoopt tot 'Het Kapoentje'. Op 8 november 2010 verhuisde de opvang naar de gewezen rijkswachtkazernes in dezelfde straat. Er is uitsluitend opvang voor de leerlingen van de eigen school van maandag tot vrijdag van 7 tot 8u30 en van 15u30 tot 18u30. De opvang op woensdagnamiddag gebeurt in Bolleboos.

Het computertijdschrift Netwerk vermeldde de school in juni 2000. Begin 2003 verdween de schoolkrant. Alle PC's zijn op het internet aangesloten. Danny Lataire is sinds 2003 ICT-coördinator. In september 2010 werd Schoolonline bij de leerkrachten geïntroduceerd. De school wordt administratief bijgestaan door de firma H.P. Assistent Support. Marleen Mestdagh en Nele Verledens zorgen voor de administratie.

In 2013 werd het vroegere timmeratelier computerklas. In de zomer van 2014 kwamen er digitale borden (touchscreens) in het vierde, vijfde en

zesde leerjaar. Child Focus leerde het vijfde op 23 april 2015 veilig internetten. Rekenmachines zijn niet toegelaten bij toetsen hoofdrekennen en cijferen; bij andere onderdelen van wiskunde mogen ze vaak gebruikt worden.

Na twee jaar voorbereiding kreeg een schooldelegatie in 2008 te Mechelen een label van de Vlaamse stichting verkeerskunde. Vanaf 2008 is er tweejaarlijks voor de derde graad een fietsproef in het echte verkeer. De leerlingen fietsen door het centrum van Nevele. Een fietsbrevet is de beloning bij een goed resultaat. De tweede graad werkt rond fietsbehendigheid. Foutloos wandelen op het voetpad is de opdracht in de eerste graad. De geslaagden krijgen een wandeldiploma. Rebecca Van Acker en Karen Mortier werden gemachtigd verkeersopzichter in 2013. Een jaar later volgden Els Dhaenens en Marlies Paret. Christophe Cocquyt, Els Dhaenens, Martine Willems en Marianne Van Wezel volgden nascholing EHBO tijdens het schooljaar 2012- 2013.

Open voor de buitenwereld

Om de twee jaar treden de kinderen in november op in het RVT Ter Leenen voor de bejaarden en in de zaal Novy voor de grootouders. Leerkrachten en leerlingen zongen op 22 november 2007 uit volle borst het pas gecomponeerde schoollied. Wegens verbouwingen was de zaal Novy in november 2013 gesloten. De grootouders werden ontvangen in de klassen. Elk jaar is er oudercontact in november en maart. De ouderraad zorgt voor een jaarlijks Sinterklaasfeest.

Tijdens het derde kwartaal is er feest. Zo was 'Opendeur in kleur' het thema op 5 juni 2005. Andy Vereecken, imitator van typetjes, praatte het spektakel 'Sint Vincentius ontmoet Hollywood' aan elkaar.

Op 26 april 2009 veilde notaris Jan Bijtebier kunstwerken van leerlingen. Op 26 mei 2013 was er ropeskipping. Er werden gezinswandelingen en sneukeltoeren georganiseerd.

Schooljaar 2009-2010. 3de leerjaar.

V.l.n.r. zittend en geknield: Maarten Van de Walle, Wout Lips, Jarne Ceulenaere, Elien Vanbruwaene, Fleur Soete, Quincy Van Quaethem, Tine Dewettinck.

Rechtstaand: Maxim Vanbruwaene, Louis Lust, Michiel Steyaert, Brecht Wijffels, Matthias Warnez, Semsu, Henri Hubené, Hannah Vlaemyck.

Achteraan juf Kathy De Vos in duo met juf Martine Willems.

Schooljaar 2014-2015. 6de leerjaar

V.l.n.r. gehurkt: Laura Hellebuyck, Julie Vanbruaene, Kiara Goossens, Kendra Noët, Anela Dzemailji, Julie-Marie Callewaert, Juliette Grooten.

Rechtstaand: Brent De Baets, Brecht Vandermoere, Arno Van Keirsbulck, Jade Nachtergaele, meester Rik Loobuyck, Margot Coeman, Kato Cuypers, Marie Coen, Henri Lust, Viktor van Langenhove, Brent Van Dorpe, Iskhak Tchuytiyev.

Schoolreünies

Leerlingen geboren in 1952 ontmoetten elkaar in 2002 in de Kameleon te Landegem. Gilbert Hautekeete en Lucrèce De Meyer riepen in 2007 opnieuw hun voormalige klasgenoten samen. Eregasten waren oud-leerkracht Cecile Saelens en echtgenoot Adrien Stockman. Ronald De Decker, Linda De Smul en Alex Van Maldegheem organiseerden op 26 oktober 2008 een klasreünie. André Bollaert was onze gids in het voormalige kasteel en klooster. De zusters Lieve en Ida, de zusters van onze kleuterjaren, spraken over hun verblijf te Nevele. Er volgde een gezellig samenzijn.

Nog meer samenwerking

Door samen te werken kon een gemeenschappelijke computerdeskundige of extra bediende aangeworven worden. Van 2002 tot 2004 was er een nauwe band met de Sint-Martinusschool van Zomergem. In 2004 kwam er een samenwerking met de basisscholen Emmaüs van Aalter, Sint-Medardus van Ursel en Sint-Franciscus van Knesselare beheerd door de Broeders van Liefde. De vrije scholen van Hansbeke, Aalter, Knesselare, Ursel en Merendree-Nevele stichtten de scholengroep Hakum. Er kwam een overkoepelende inrichtende macht. Daarin zetelt een syndicale afgevaardigde van de leerkrachten. Er is een commissie bestaande uit directies en vertegenwoordigers van de inrichtende machten. De dagelijkse leiding wordt gedelegeerd aan een directiecomité met een halftime coördinatrice. Ze leidt de maandelijkse vergaderingen. Dit comité volgt onder meer het personeelsbeleid van de deelnemende scholen. In 2008 sloten de middelbare Emmaüs Middenschool en Bovenbouw van Aalter zich bij de groep aan. Sinds april 2010 noemen ze zich 'Scholen op weg' en ze kregen een nieuw logo. Er kwamen gemeenschappelijke advertenties in de streekpers.

Bij de Broeders

Vanaf september 2013 worden alle scholen van 'Scholen op weg' beheerd door de Broeders van Liefde. Het aanvaarden van het pedagogisch project van de Broeders is een bijkomende waarborg voor de verdere bloei van de school. Raf De Rijcke werd in september 2013 voorzitter van het schoolbestuur. Broeder Frans Van Hoorde is secretaris. Koen Oosterlinck is gedelegeerd bestuurder. De andere bestuursleden zijn Hendrik Delaruelle, Yves De Maertelaere, Stefan Van Sevecotte, broeder Luc Lemmens en broeder Louis Verschueren. Veronique De Kock is pedagogisch begeleidster van de kleuters, Ewan Claeysen is pedagogisch begeleider van het lager en Raf Missotten is hoofdbegeleider van het gewoon onderwijs.

Belangrijkste bronnen en literatuur

ART A., Onderwijs op het platteland, in *Geschiedenis van Deinze*, deel 3, Het platteland en de dorpen van Deinze - Negentiende en twintigste eeuw, hfst. 11, blz. 633- 668, Deinze, 2007.

BOLLAERT A., Het volksonderricht te Poesele (1618-1988) in *Het Land van Nevele*, jg. 2011, afl. 2.

DE CLERCK K., *Dag meester, goedemorgen zuster, goedemiddag juffrouw*, Tielt, 1984.

DE CLERCK K., *Schets van het Belgische onderwijsbeleid in de 19^e eeuw*, Gent, 1981.

DE MEULEMEESTER M., *De congregatie van de Zusters van St. Vincentius te Deftinge*, St.-Alfonsusdrukkerij Leuven, 1952.

DE POTTER en BROUCKAERT, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, arrondissement Gent, deel 5 Nevele*, uitg. Familia et Patria Roeselare, 1993.

DE STOOP P. en VAN PARIJS W., *De geschiedenis van het gemeentelijk onderwijs Nevele*, Nevele, 1986.

HEYERICK A., Bijdragen tot de geschiedenis van de gemeentescholen in Groot-Deinze, in *Bijdragen tot de geschiedenis van Deinze en de Leiestreek*, jg. LXXXI, 2014.

HUYS P., De parlementaire schoolenquête van 1880 betreffende het kanton Nevele, in *Het Land van Nevele*, jg. 2009, afl. 2.

JANSSENS A., Leonce Mulle de Terschueren en de katholieke schoolpenning te Nevele, in *Het Land van Nevele*, jg. 1987, afl. 2.

LUYSSAERT J., Viering 100 jaar katholieke school te Landegem, in *Het Land van Nevele*, jg. 1979, afl. 3-4.

LUYSSAERT J., Nevelse gemeenten onder vuur en Duitse bezetting, Kleine
124

mensen in de groote oorlog (1914-18), in *Het Land van Nevele*, jg. 2008, afl. 4.

MARTENS A., Zusters van Sint-Vincentius à Paulo geboren in het Land van Nevele, in *Het Land van Nevele*, jg.1988, afl. 3.

MARTENS A., Het onderwijs te Hansbeke vroeger en nu, uitg. Oud-Hansbeke, Hansbeke, 2008.

MICHEL F., 1837-1987. *Congregatie Zusters van de Heilige Vincentius te Deinze*, Tielt, 1987.

PREMENEUR A., *In Christus liefde, in Christus rijk, geschiedenis van de Congregatie van de Zusters van de H. Vincentius à Paulo te Deftinge en te Viane*, Zottegem, 2014.

VAN DE CASTEELE J., Het burgermeesterschap van Leonce Mulle de Terschueren, in *Het Land van Nevele*, jg. 1975, afl. 4.

VAN DE CASTEELE J., Elektriciteit en spionage te Nevele in Wereldoorlog I, in *Het Land van Nevele*, jg. 1982, afl. 2.

VAN DEN HEUVEL M. en JANSSENS A., *De dekenij Nevele*, uitg. Emiel Decock, Aartrijke, 1994.

VAN NUFFEL H., *Gedenkschriften van Herman Van Nuffel*, uitg. Business Art, Brussel, 1977.

De heemkundige en historische tijdschriften van: Dronghine, KGK Deinze en Het Land van Nevele. Het Informatieblad van de gemeente Nevele, de Katholieke Schoolgids, Kerk en Leven, 't Getrouwe Maldegem, Schrapnel en de dagbladen De Gentenaar, De Landwacht en Het Volk.

Geraadpleegde archieven

GAN, Gemeenteraadsverslagen Nevele 1857-1976.

GAN, Beraadslagingen schepencollege Nevele, 1866-1976.

GAN, Bevolkingsregisters (tienjaarlijkse tellingen) Nevele.

Archief Zusters van de Heilige Vincentius à Paulo Deftinge.

Privéarchief Jules Schelstraete en Georgette Van Ruymbeke.

Op zolder vond ik prijsboeken van mijn groottantes Melanie Beryngier en Mathilde Van Maldeghem. Maria Beaufort, mijn grootmoeder, bewaarde een schriftje met liederen uit haar schooltijd. Van mijn tantes Marguerite, Alice en Celina van Maldeghem kon ik hun schoolschriftjes en -boeken raadplegen.

Dank voor de medewerking aan:

Alice Adams, Eleveline Agirhar, Ghislaine Arnauw, Rita Bettens, August Beryngier, Irma en Margriet Blancke, Lies Bollaert, Laurette Bossuyt, Godelieve Bovijn, Willy Brulée, Diana Callens, Paula Cannoot, Krista Claeys, Christophe Cocquyt, Elsie Cocquyt, Hedwig Coddens, Julien De Baets, Sylvia De Blaere, Anita De Blauwen, Godelieva De Boever, René De Brabander, Brigitte De Clercq, Daniel en Solange De Clercq, Maria De Cloedt, Mieke De Cocker, Georgette De Dapper, Ronald De Decker, Antoinette De Gheest, Christiane De Ketelaere, Madeleine, Roger (echtgenoot Onderbeke) en Roger (echtgenoot Van Nevel) De Keyzer, Sofie De Meyer, Marc De Neve, Maurice en Rachel De Pauw, Marc De Pestel, Mieke De Rho, Walter De Smet, Denise De Smijter, Clara Yvonne De Vogelaere, Nicole De Vos, Veerle De Weirdt, Greet De Wulf, Monique De Wulf, Els en Olga D'Haenens, Monique en Rita D'Haeyere, Daniel D'Hooge, Anny Dobbelaere, Jeanine Duwijn, Rosa Everaert, Wendy Haelvoet, Gisela Herbrant, Ann Heyde, Dirk Heynssens, Micheline, Caroline, Sabine, Eveline en Cathérine Huys, Maria Huysmans, Josepha Janssens, Annie Kneuvelds, Carlos Lips, Mieke Lootens, Lieve en Miranda Martens, Yolanda, Yvette en Willy Martens, Karen Mortier, Ann Moerman, Marlies Paret, Alice Peers, Doris Rondas, Christine, Cecile en Yolande Saelens, Brigitte Silverschmidt, Bram Soete, Chris Termont, Antoine en Rita T'Jampens, Rebekka Van Acker, Nelly Van Brussel, Jo Van den Berge, Mariette Van de Velde, Jenny Van Hoecke, Nadine Van De Putte, Maria Vandewalle, Vera Van Haezebroek, Maria Van Haver, Christine Van Heese, Agnes en Denise Van Nevel, Gilbert Van

Steenkiste, Annemie Van Waes, Agnes Van Wassenhove, Hilda Verbauwen, Carine Vervaeck, Roza Van De Walle, Angelique, Christiana en Frans van Maldeghem, Edith Van Quikenborne, Marleen Van Watermeulen, Hilda Verbauwen, Anna Verbiest, Ann Verhegghe, Alice Vermaele, Jeanine Verstraete, Rita Wauters, Rita Wijkstandt, Martine Willems en Marcella Yde.

Ik las bijdragen van de navolgende auteurs: André Bollaert, Johan De Cavele, Madeleine De Brouwere, Karel De Clercq, Stefaan De Groote, Guy De Muynck, André De Poorter, Lieven De Ruyck, Gentil De Smedt, Paul De Stoop, Herman De Vilder, Maurits De Vroede, Lize Haagdoorens, Vera Hajto, Andre Heyerik, Paul Huys, Antoine Janssens, Noel Kerckhaert, Vincent Kraemers, Jan Luysaert, Herman Maes, Albert Martens, Frans Michem, Luc Neyt, Hugo Schaeck, Willy Stevens, Luc Stockman, Arnold Strobbe, Hilde Symoens, Jeffrey Teyssen, Daniel Van Acker, Jozef Van De Castele, Marc Van Den Wijngaerd, Herman Van Nuffel, Willy Van Parijs en Hilde Vervaecke.

In de schoolkrant las ik de bijdragen van Marie-Therèse Blauwaert, Krista Claeys, Ellen Cornelis, Mieke De Cocker, Veerle De Weirde, Greet De Wulf, Christine Delporte, Anny Dobbelaere, Daniel Eggermont, Vera Helleputte, Rik Loobuyck, Rita Lootens, Ingrid Mattheeuws, Jan Pauwels, Eddy Raes, Monique Roels, Jo Van den Berge, Agnes Van Wassenhove, Guido Vandervennet, Joris Verdegem, Carine Vervaeck en Marian Wille. En ik las talrijke opstellen van leerlingen.

Ik dank speciaal zuster Godelieve (Godelieve De Wulf), algemene overste van de congregatie van Deftinge voor de inzage in het kloosterarchief. Ik dank de zusters Beatrijs, Christel, Christiana, Consolata (Marie-Louise Huyben), Hilaria, Ida, Lieve, Lucienne (Lucienne Heirbaut), Marie-Rose (Marie-Rose Compennolle) en Roberte voor hun medewerking.

Ik dank André Premeneur en Cathy Bourgeois voor hun toelating tot het publiceren van hun foto's. Ik dank Hans Van Severen, Greet De Roo en hun collega's op het gemeentehuis voor hun medewerking en hun gastvrij onthaal. Ik dank schoolhoofd Sylvia Vander Cleyen en voormalig directeur Jan Pauwels voor hun medewerking. Helaas bleek het raadplegen van de schooladministratie onmogelijk omwille van wettelijke bezwaren. Ik dank Ben Bliet, Wendy Haelvoet, Patrick Vermeulen en Martine Geiregat die

zich ontfermden over mijn computer.

Ik dank speciaal Rik Loobuyck en André Bollaert. Rik was mijn contactpersoon voor de laatste twee hoofdstukken en was voor die periode eigenlijk een medewerker. André nam mijn teksten kritisch door en stuurde ze bij waar nodig.

Hoofdredacteur Jan Luysaert en de bestuursleden van de heemkring dank ik voor hun medewerking aan deze publicatie.

Alex van Maldeghem
Nevele

Herkomst illustraties

Archief Zuster St.-Vincentius à Paulo, Deftinge: 1, 17, 35, 38, 42, 47.

Margriet Blancke: 62.

André Bollaert: 11, 31, 81.

Lies Bollaert: 109.

Cathy Bourgeois (via A. Prémereur): 7, 13, 56.

Anita De Blauwer: 72.

Solange De Clercq: 70.

Christophe Cocquyt: 118.

Georgette De Dapper: 65.

Ronald Dedecker: 73.

Walter De Smet: 50.

Denise De Smijter: 64, 66.

Familie Dhooge: 11, 29.

Annie Dobbelaere: 93.

Erfgoedcentrum Het Land van Nevele: 14, 53.

Carlos Lips: 32, 33.

Rik Loobuyck: 102, 105, 110, 112, 122.

Cecile Saelens: 67, 69, 77, 84.

Sint-Vincentiuschool Nevele: 94.

Van de Putte Nadine: 85.

Mariette Van de Velde: 74, 75.

Alex van Maldeghem: 25, 34, 52.

Angelique van Maldeghem: 107.

André Prémereur: 3, 5, 40, 46, 80.

Martine Willems: 121.